

สิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศของไทย

การให้ความคุ้มครองสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศของไทย นี้ ได้มีการรับรองการให้ความคุ้มครองเป็นกฎหมายภายใน ซึ่งในปัจจุบันก็คือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ในด้านของรูปแบบของกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ มีความแตกต่างจากการให้ความคุ้มครองสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ อยู่ที่ลักษณะของกฎหมาย ซึ่งได้ตราออกมาเป็นสองฉบับ โดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้มอบอำนาจให้ฝ่ายบริหารทำการออกบทบัญญัติให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศเป็นพระราชกฤษฎีกา และพระราชกฤษฎีกานี้ก็ได้ออกมาภายหลังพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ถึง ๕ ปี วันที่บังคับใช้จึงต่างกัน

การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศของไทยนี้ มีความสืบเนื่องหรือหลักกฎหมายระหว่างประเทศอยู่เบื้องหลัง คือ อนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ค.ศ. ๑๘๘๖ โดยประเทศไทยมีความผูกพันอยู่ตาม ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ และขอลงนามของประเทศไทยอยู่ ๖ ข้อ ซึ่งการบัญญัติกฎหมายภายในจึงต้องคำนึงถึงพันธกรณีระหว่างประเทศนี้ด้วย และนอกจากนี้ประเทศไทยยังมีพันธกรณีระหว่างประเทศในด้านลิขสิทธิ์กับประเทศสหรัฐอเมริกา ตามสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา การพิจารณาถึงสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศ จึงไม่อาจจะละเลยต่อพันธกรณีเหล่านี้ได้

ควยอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าควยลิขสิทธิ์ที่สำคัญมีอยู่สองอนุสัญญา และในแต่ละอนุสัญญาระหว่างประเทศได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง จึงทำให้มีหลักหรือระบบของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำอยู่หลายระบบด้วยกัน ปัญหาที่น่าพิจารณาจึงมีในข้อที่ว่า ระบบ

ของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือแต่ละระบบมีข้อดีข้อเสียอย่างไร และในระบบใดที่จะมีความเหมาะสมกับประเทศไทย ซึ่งปัญหาทั้งหมดจะได้พิจารณาต่อไปตามลำดับ

การบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศของไทย

ดังที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๒ ว่าประเทศไทยได้ให้การรับรองคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศด้วยการบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน โดยการบัญญัติกฎหมายภายในนี้ก็ได้มีการคำนึงถึงพันธกรณีระหว่างประเทศ ด้วยการบัญญัติกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ ซึ่งพันธกรณีระหว่างประเทศก็คือ อนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ พร้อมกับข้อสงวน ๖ ข้อ และสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา แต่มาสังเกตว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ภายในของไทย คงมีเฉพาะ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้บัญญัติให้การคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศในงานของประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ที่ประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย และงานขององค์การระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ด้วย โดยให้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แต่อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา และต่อมาจึงได้มีการประกาศใช้ พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ในภายหลัง ดังนั้นจึงมีปัญหาคือพิจารณาอยู่ ๒ กรณีด้วยกัน คือ สนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกาจะมีผลบังคับใช้อย่างไร จะนำพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาใช้ได้หรือไม่ และปัญหาที่ว่าเนื่องจากพระราชกฤษฎีกา ได้ออกใช้ภายหลังจากใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ถึง ๕ ปี การบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศในระหว่างระยะเวลาที่ใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แต่ยังไม่มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกา จะมีขอบเขตและเงื่อนไขประการใด

ก. ปัญหาในกรณีแรก เกี่ยวกับสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ถือได้ว่าสนธิสัญญาดังกล่าว เป็นกฎหมายระหว่างประเทศอันหนึ่ง ซึ่งตามหลักกฎหมายที่ว่า สนธิสัญญาจะมีผลบังคับเป็นกฎหมายภายในอย่างไรบ้างนั้น มีอยู่ ๒ ทฤษฎี คือ (๓๖: ๘๗)

๑. ทฤษฎีที่ ๑ ถือว่าสนธิสัญญามีผลบังคับเป็นกฎหมายภายใน ในตัวเองทันทีโดยอัตโนมัติ (Monistic Doctrine) ซึ่งถ้าทำสนธิสัญญาไคมาแล้ว ก็มีผลเป็นกฎหมายภายในทันที (หรือเรียกว่า ทฤษฎีเอกนิยม)

๒. ทฤษฎีที่ ๒ ถือว่าสนธิสัญญาจะไม่มีผลบังคับเป็นกฎหมายภายในทันที (Dualistic Doctrine) จะมีผลเป็นกฎหมายภายใน ต่อเมื่อมีการออกกฎหมายภายในบังคับตามที่ทำไว้ในสนธิสัญญา (หรือเรียกว่า ทฤษฎีทวินิยม)

จากทฤษฎีทั้งสองนี้ มีความแตกต่างและมีผลต่อการนำกฎหมายระหว่างประเทศมาบังคับใช้ เพราะหากประเทศไทยใช้ทฤษฎีที่ ๑ กฎหมายระหว่างประเทศ คือ สนธิสัญญาดังกล่าว ก็สามารถบังคับเป็นกฎหมายภายในได้ทันที ศาลและฝ่ายบริหารก็สามารถนำสนธิสัญญานั้นมาใช้ได้ แต่หากเป็นการถือตามทฤษฎีที่ ๒ ประเทศไทยก็จะต้องนำสนธิสัญญานั้นมาบัญญัติเป็นกฎหมายภายในเสียก่อน ซึ่งเรื่องนี้ หากพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๒๒ ได้บัญญัติไว้ว่า

พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตอธิปไตยแห่งชาติ หรือจะออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา ต้องได้รับความเห็นชอบของสภา

ตามรัฐธรรมนูญนี้ได้ใช้คำว่า "หนังสือสัญญา" และไม่ได้ใช้คำว่า "สนธิสัญญา" แต่การใช้คำว่าหนังสือสัญญานี้เป็นการถูกต้องแล้ว เพราะบทบัญญัติแห่ง มาตรา ๑๒๒ นี้ ไม่ได้กล่าวถึงการทำหนังสือสัญญาที่เป็นเฉพาะสนธิสัญญาเท่านั้น แต่ยังมีความหมายกว้างขวางออกไปอีก จะเห็นได้ว่าคำว่า "สนธิสัญญา" นั้นเกิดขึ้นเป็นคราวแรกในภาษาไทย

ที่ใช้เป็นภาษาราชการตั้งแต่คราวทำหนังสือสัญญาใหม่กับนานาประเทศในยุคน พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๒๔๘๑ คำว่า "หนังสือสัญญา" ที่ใช้อยู่ในมาตรา ๑๖๒ นี้ หมายความว่าความตกลงทุกรูป ซึ่งได้แก่ สนธิสัญญา (Treaty) อนุสัญญา (Convention) ความตกลง (Agreement) ข้อตกลง (Arrangement) ฯลฯ (๓๗: ๒๓๗ - ๒๓๘) การบัญญัติในหนังสือสัญญาจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาขึ้น เป็นการยอมรับไว้ซึ่งทฤษฎี Dualistic Doctrine โดยปริยาย (๓๖: ๕๓) ประเทศไทยใช้ทฤษฎี Dualistic Doctrine ซึ่งได้ถือปฏิบัติมาตลอด แต่ยังยอมรับว่าในบางกรณีถ้าสนธิสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศใด ที่ถือได้ว่าเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศแล้ว ในทางปฏิบัติทั้งทางศาลยุติธรรม และเจ้าหน้าที่ภายในประเทศก็จะยอมรับสนธิสัญญานั้น ๆ โดยปริยาย (๓๖: ๕๗) เช่นในเรื่องของ เอกสิทธิ์ในทางการทูต เป็นต้น

ตามกรณีของ สนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ไม่ได้ถือว่าเป็นสนธิสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสนธิสัญญา (๓๘: ๓๕) โดยเฉพาะในเรื่องของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศตามข้อ ๕ (๒) ไม่มีข้อความที่บัญญัติให้ออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การคุ้มครองลิขสิทธิ์ของภาคี (ไทยกับสหรัฐ) เพื่อให้การเป็นไปตามสนธิสัญญาแต่ประการใด คงมีเฉพาะถ้อยคำที่ว่า "... เมื่อใดปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่ช้อยู่ตามกฎหมาย" ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายและข้อบังคับที่ช้อยู่ก็มีเฉพาะพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ เท่านั้น

การบังคับให้ได้รับความคุ้มครองในเรื่องของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ซึ่งงานของประเศสหรัฐอเมริกาคตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นี้ หากจะพิจารณาตามบทบัญญัติใน มาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งบัญญัติไว้ตอนหนึ่งว่า "งานอันมีลิขสิทธิ์ของกฎหมายของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย ..." การที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ใจคำว่า

"อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ" นี้ มีไต่ความความถึงกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็น "สนธิสัญญา" แต่ประการใด หรือสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา เพราะโดยหลักของกฎหมายระหว่างประเทศแล้วคำว่า "อนุสัญญา" มีไต่ความความรวมถึง "สนธิสัญญา" แต่อย่างใด (๓๘: เทป) ทั้งตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๓ ในคำจำกัดความของคำว่า "อนุสัญญา" นั้น ได้บัญญัติให้ความหมายถึงเฉพาะ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ทำ ณ กรุงเบอร์ลิน เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๘๘๖ ซึ่งได้แก้ไข ณ กรุงเบอร์ลิน เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๐๘ และสำเร็จบริบูรณ์ด้วยโปรโตคอลเพิ่มเติม ลงนาม ณ กรุงเบอร์ลิน เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๑๔ อันหมายถึง Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ นั้นเอง ซึ่งก็เป็นไปตามหลักของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่พระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัติ ตองบัญญัติตามที่พระราชบัญญัติให้อำนาจไว้และไม่เป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติแม่บทนั้น ซึ่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ให้อำนาจไว้เฉพาะอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วยเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันนี้คงมีเฉพาะอนุสัญญาเบอร์ลินเท่านั้น

การที่ไม่มีกฎหมายภายในรับรองการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศแก่งานสร้างสรรค์ของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น จึงทำให้ศาลยุติธรรมของประเทศไทยไม่อาจนำสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา มาใช้บังคับกับคดีที่เกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ เนื่องจากขัดต่อทฤษฎี Dualistic Doctrine ซึ่งกรณีนี้พอที่จะเทียบเคียงได้กับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗๓/๒๕๒๓ ที่ได้วินิจฉัยไว้ว่า

คนต่างควาอยู่ในราชอาณาจักรไทยไม่ได้รับอนุญาต เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ย่อมมีอำนาจสั่งให้กักไว้ ณ สถานที่ใด ๆ ในขณะรอเพื่อส่งกลับ ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๓๓ กฎหมายระหว่างประเทศ อนุสัญญาว่าด้วยสภาพของผู้ลี้ภัย และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิลี้ภัยทางชายแดน ที่ผู้ร้องอ้าง หากมีจริงก็ห้ามมีผลบังคับยกเว้นกฎหมายของประเทศไทยไม่ ส่วนผู้ร้องอ้างว่าตามกฎหมายระหว่างประเทศ ถือว่าคนอพยพเขาเข้ามาประเทศไทยตอนเกิดสงครามเคียนเน็ยฟู เป็นพวกลี้ภัยสงคราม จึงไม่มีการฟ้องศาลนั้น เป็นเรื่องทางปฏิบัติในกรณีที่ผู้อพยพมิไคกระทำความผิดอื่นขึ้นอีกชั้นหนึ่ง ไมใช่การเปลี่ยนแปลงอำนาจบังคับของกฎหมายไทย

แม้ว่าคำพิพากษากฎีกาที่ ๘๗๓/๒๕๒๓ นี้ จะวินิจฉัยไม่ให้กฎหมายระหว่างประเทศมีผลบังคับยกเว้นกฎหมายของประเทศไทยก็ตาม แต่ก็เท่ากับเป็นการยืนยันหลักที่ถือว่ากฎหมายระหว่างประเทศไม่มีผลบังคับใช้ เช่นกฎหมายภายในได้ ซึ่งก็คือทฤษฎี Dualistic Doctrine

ทั้งนี้อาจถือได้ว่าสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็นจารีตประเพณีระหว่างประเทศได้ เพราะเป็นหลักการยอมรับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างกันของประเทศภาคีแห่งสนธิสัญญาโดยตกลงกันในรูปของสนธิสัญญาระหว่างประเทศ และผลของการบังคับใช้สนธิสัญญานั้นจะเป็นการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ในงานสร้างสรรค์ของประเทศภาคีแห่งสนธิสัญญาอีกฝ่ายหนึ่งให้ได้รับความคุ้มครองในประเทศของตน จึงเป็นผลการบังคับใช้ในระดับภายในประเทศแต่อย่างใดก็ตาม สนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ก็เป็นความผูกพันระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา ให้ฝ่ายบริหารที่จะต้องดำเนินการให้สนธิสัญญามีผลบังคับใช้

อนึ่ง แม้วสนธิสัญญาหากมิได้มีการออกกฎหมายภายในอนุวัติการ หรือบังคับการไว้ให้เป็นไปตามสนธิสัญญา สนธิสัญญานั้นก็ไม่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมายภายใน แต่

ในบางกรณีศาลยุติธรรมภายในประเทศก็ได้เคยวินิจฉัยตีความสนธิสัญญาไว้โดยตรงในเมื่อรัฐได้รับบังคับในสนธิสัญญานั้นเสมือนกฎหมายภายใน

คำพิพากษากฎีกาที่ ๖๗๔ - ๖๗๕/๒๕๓๕ ระยะทาง ๒๕ กิโลเมตร ตามสัญญาพระราชไมตรีระหว่างกรุงสยามกับฝรั่งเศส ร.ศ. ๑๑๒ ขอ ๓ - ๕ นั้น ทานมุงหมายให้วัดจากแม่น้ำโขงเขามาบนฝั่งขวาตะวันตก หาไว้วัดจากเขตแดนตอนแดนที่ติดกันไม่ ดังนั้นตำบลเกิดเหตุจึงอยู่เกินเขต ๒๕ กิโลเมตร ซึ่งสัญญาทางพระราชไมตรี ร.ศ. ๑๑๒ ขอ ๕ ยกเว้นไม่เก็บภาษีอากร เมื่อจำเลยนำสุรாத่างประเทศเขามา และตั้งจำหน่ายนำสุรานั้นในตำบลเกิดเหตุ จึงไม่ได้รับการยกเว้นตามสัญญาทางพระราชไมตรีดังกล่าว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๖ - ๒๐๗/๒๔๗๒ ที่ปรึกษากฎหมายชาวยุโรปที่หนึ่งพิจารณา
คดีตามความในข้อ ๔ แห่งขอมุ่งกันว่าควยกฎพิจารณาคดีตามสัญญาทางไมตรี
ระหว่างกรุงสยามกับอังกฤษ ซึ่งโคตรัวไวเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ นั้น ไม่นิ่งในฐานะ
ผู้พิพากษา ฉะนั้น ความเห็นแย้งของที่ปรึกษากฎหมายในคดีเช่นนั้น จึงไม่ถือว่าเป็น
ความเห็นแย้งของผู้พิพากษา ตามความหมายในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะ
อุทธรณ์ พ.ศ. ๒๔๗๓

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๑๕/๒๔๗๕ ในคดีที่มีผู้ลักทรัพย์ของวัดบาทหลวงโรมันคาทอลิก
ไป คอถงถือวาทักเป็นเจ้าทุกข์ ซึ่งศาลของคำเนในการพิจารณาอย่างคดีใหญ่ธรรมดา
หาควรที่จะถือเอาสัญชาติของบาทหลวงผู้ฟ้องคดีเป็นใหญ่ แล้วถือวาทักเป็นคดีต่างประเทศ
ที่ตองขึ้นศาลต่างประเทศไม่ ทั้งนี้เป็นไปตามขอ ๔ วรรค ๑ แห่งโปรโตคูลว่าควย
อ่านาจศาล อันจะพึงใช้แก่คนสัญชาติฝรั่งเสสในพระราชอาณาจักรสยามติดทาย หนังสือ
สัญญาทางพระราชไมตรีและการค้าขายและการเดินเรือ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์
ค.ศ. ๑๘๒๕ (๓๕: ๖๑๗)

นอกจากตัวอย่างดังกล่าวนี้ ยังมีคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ที่ได้
วินิจฉัยคดีละเมิดลิขสิทธิ์ของงานประเทศสหรัฐอเมริกา, เยอรมันตะวันตก และ

* อนึ่ง นอกจากนี้ ท่านศาสตราจารย์ ชานินทร์ กรยวิเชียร ยังได้ยกอีกตัวอย่าง
ว่า "คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๕/๒๕๒๑ หนังสือซึ่งตีพิมพ์ข้อความสงวนลิขสิทธิ์ไว้ พอที่จะฟัง
ได้ว่า เจ้าของได้ปฏิบัติตามครบถ้วนตามเงื่อนไขและวิธีการของประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็น
ที่เกิดแห่งวรรณกรรม ลิขสิทธิ์แห่งหนังสือนั้นได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง
วรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๕ มาตรา ๒๕ (ก) ซึ่ง มาตรา ๒๔ ถือเสมือนว่า
วรรณกรรมนั้นได้โฆษณาเป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยที่ประเทศไทยและอังกฤษเป็น
สมาชิกในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าควยความคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ตาม
ประกาศกระทรวงการต่างประเทศ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๗๔ การได้ลิขสิทธิ์ไม่ตอง
จดทะเบียนการมีแม่พิมพ์เพื่อพิมพ์สำเนาจำลอง และการพิมพ์สำเนาจำลองโดยไม่ได้รับ
ความยินยอมของเจ้าของเป็นความผิดตาม มาตรา ๔, ๒๐, ๒๕ กระทงหนึ่ง กับมีความผิด
ฐานฉ้อราษฎร์หรืออาโมและชื่อ "ลองแมน" ใที่ประชาชนหลงเชื่อตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๒๗๒ (๑) อีกกระทงหนึ่ง" ผู้วิจัยเห็นว่าอาจจะยังคงคลาดเคลื่อนอยู่ เพราะการเป็น
ภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์นนี ได้มีการบัญญัติกฎหมายภายในรองรับอยู่แล้ว ซึ่งก็คือพระราชบัญญัติ
คุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔

ประเทศอังกฤษ คือ คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ คดีแดงที่ ๖๔๓/๒๕๒๕ ระหว่างอัยการโจทก์ นายกิมเล้ง แซ่แพ้ว จำเลย โดยไต่สวนคดีไว้ ความว่า

โจทก์ฟ้องว่า บริษัทวอร์นเนอร์ บราส (บรอด) เรคคอร์ดส์ อินค จำกัด, บริษัท อีเล็กตรา/อะชายล์ม เรคคอร์ดส์ จำกัด บริษัทแอสแลนติก เรคคอร์ดคิงคอฟ จำกัด, บริษัทคัมเบิลยู อี เอ อินเตอร์เนชันแนล อินค ต่างเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายของ สหรัฐอเมริกา บริษัทโพลีดอร์ อินเตอร์เนชันแนล จี.เอ็ม.บี.เอช. จำกัด เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายของประเทศเยอรมันตะวันตก และบริษัทเอ็มไอ เรคคอร์ดส์ จำกัด เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายอังกฤษ ซึ่งบริษัทดังกล่าวต่างเป็นเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ ตามกฎหมายของประเทศดังกล่าว คือ ลิขสิทธิ์เกี่ยวกับแถบบันทึกเสียงเพลงสากล ซึ่งประเทศดังกล่าวต่างเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ซึ่งประเทศไทย เป็นภาคีอยู่ด้วย และกฎหมายของประเทศดังกล่าวมานั้น ให้ความคุ้มครองเช่นเดียวกันแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของภาคีอื่น ๆ แห่งอนุสัญญาดังกล่าว ปรากฏตามสำนวนบัญชีรายชื่อรัฐภาคีร่วมกับกรุงสยามแห่งอนุสัญญาว่าระหว่างประเทศว่าด้วยความคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ทำ ณ กรุงเบอร์น เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๘๘๖ ซึ่งได้แก้ไข ณ กรุงเบอร์ลิน เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๐๘ และสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ลงนาม ณ กรุงเพท เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๐๘ สืบต่อกัน ณ กรุงวอชิงตัน วันที่ ๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๑ ข้อ ๕ ภายหลัง ดังนั้น งานอันมีลิขสิทธิ์ของบริษัทดังกล่าวจึงได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๒๕ ถึงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๒๕ เวลากลางวันและกลางคืนติดต่อกันตลอดมา ใดมีบุคคลหรือคณะบุคคลจำนวนไม่ปรากฏชัด และสถานที่ไม่ปรากฏชัด ทำซ้ำ คัดแปลง แถบบันทึกเสียง อันเป็นสื่อที่ทันสมัย และเป็นลิขสิทธิ์ของบริษัทดังกล่าวข้างตน โดยมิได้รับอนุญาตจากบริษัทเจ้าของลิขสิทธิ์ดังกล่าว เป็นจำนวนมาก (ซึ่งยังไม่ปรากฏชัดแจ้ง) ต่างกรรมต่างวาระกัน ต่อมาระหว่างวันที่ ๑ ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๒๕ เวลากลางวัน และกลางคืนติดต่อกันตลอดมา จำเลยได้ละเมิดลิขสิทธิ์ของบริษัทดังกล่าวข้างตน ด้วยการนำออกโฆษณาโดยมิได้รับอนุญาตขาย เสนอขาย ซึ่งแถบบันทึกเสียงเพลงสากล อันเป็นสื่อที่ทันสมัยอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย แก่บริษัทดังกล่าว โดยรู้อยู่แล้วว่า เป็นงานที่ไต่ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของบริษัทดังกล่าว และมีได้เป็นการกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ที่ไต่รับยกเว้นตามกฎหมาย เหตุเกิดที่แขวงมักกะสัน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ต่อมาวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๒๕ เจ้าพนักงานจับจำเลยได้พร้อมเทปเพลงสากลไม่มีหยอด ๒ ตลับ (ขับร้องโดย รอค สจวคุดู อันเป็นลิขสิทธิ์ของบริษัทวอร์นเนอร์ บราส เรคคอร์ดส์ อินค จำกัด) เทปเพลงสากลหยอดคีนส์เตอร์ไอ ๒ ตลับ (เป็นลิขสิทธิ์ของ บริษัทวอร์นเนอร์ บราส เรคคอร์ดส์ อินค จำกัด ๑ ตลับ ของบริษัทโพลีดอร์ อินเตอร์เนชันแนล จี.เอ็ม.บี.เอช. จำกัด ๑ ตลับ) เทปเพลงสากลหยอดเอ็มซาวค ๑๕ ตลับ

(เป็นของบริษัทโพลีคอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จี.เอ็ม.บี.เอช. จำกัด ๕ ตำบล ของบริษัทอีเอ็มไอ เรคคอร์ดส จำกัด ๔ ตำบล และของบริษัทอิเล็กทรอนิกส์/อะชาวลัม เรคคอร์ดส จำกัด ๒ ตำบล) เทปเพลงสากลยี่ห้อโกลเดนซาวด์ ๔๕ ตำบล (เป็นของบริษัทโพลีคอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จี.เอ็ม.บี.เอช. จำกัด ๒๔ ตำบล ของบริษัทอีเอ็มไอ เรคคอร์ดส จำกัด ๗ ตำบล ของบริษัทวอร์เนอร์ บาสเรคคอร์ดคิงคอร์ท จำกัด ๑ ตำบล และบริษัทบีบีเอ็มยู เอ อี อินเตอร์เนชั่นแนล อินค์ จำกัด ๒ ตำบล) และเทปเพลงสากลยี่ห้อโกลเดนซาวด์ ของบริษัทโพลีคอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จี.เอ็ม.เอช. จำกัด ๑ ตำบล ซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นของกลาง ผู้เสียหายไครองทุกขมอบคดีภายในกำหนดอายุความตามกฎหมายแล้ว ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๑๓, ๒๕, ๒๗, ๔๒, ๔๓, ๔๔ ตรีของกลาง

จำเลยให้การรับสารภาพ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๑๓, ๒๕, ๒๗, ๔๒, ๔๓, ๔๔ ลงโทษตามมาตรา ๔๓ อันเป็นบทหนัก จำคุก ๔ เดือน และปรับ ๕๐,๐๐๐ บาท จำเลยรับสารภาพลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๒ เดือน ปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท โทษจำรอ ๑ ปี ตรีของกลาง

จำเลยอุทธรณ์ว่า จำเลยมิได้มีเจตนากระทำความผิด ผู้แจ้งความร้องทุกข์มิใช่ผู้เสียหาย และการกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗, ๔๓

ศาลอุทธรณ์ไต่สวนพิจารณาแล้ว เห็นว่า ที่จำเลยอุทธรณ์ว่า มิได้มีเจตนากระทำความผิด และผู้แจ้งความร้องทุกข์มิใช่ผู้เสียหายนั้น โจทก์ไต่สวนบรรยายมาในฟ้องชี้แจงว่า จำเลยได้บังอาจละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหาย โดยบริษัทผู้เสียหายไครองทุกขมอบคดีภายในกำหนดอายุความ จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องของโจทก์ ต้องถือว่า จำเลยยอมรับว่า ได้มีเจตนากระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง และผู้เสียหายไครองทุกขไต่สวนโดยถูกต้องแล้ว จำเลยจะอ้างว่าไม่รุกรกฎหมายระหว่างประเทศเรื่องลิขสิทธิ์หาได้ไม่ อุทธรณ์ของจำเลยในเรื่องนี้ฟังไม่ขึ้น ส่วนอุทธรณ์ของจำเลยที่ว่า การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๗, ๔๓ นั้น ศาลอุทธรณ์ไต่พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามฟ้องของโจทก์ไคระบุไว้ว่า ระหว่างวันที่ ๑ ถึง ๓ มีนาคม ๒๕๒๕ เวลากลางวันและกลางคืนติดต่อกันตลอดมา ได้มีบุคคลและคณะบุคคลไครทำซ้ำคัดแปลงแถบบันทึกเสียง อันเป็นงานคานส์โตทัศน์วัสดุของบริษัทผู้เสียหาย โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นจำนวนมาก และจำเลยได้บังอาจละเมิดลิขสิทธิ์ของบริษัทผู้เสียหายควยการนำออกโฆษณา โดยไม่ได้รับอนุญาตชาย เส่นุชชาย ซึ่งแถบบันทึกเสียงเพลงสากลอันเป็นโสคทัศน์วัสดุอันมีลิขสิทธิ์ของผู้เสียหาย โดยรู้อยู่ว่าเป็นงานที่กระทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ คำบรรยายฟ้องของโจทก์ไคระบุว่า

จำเลยเป็นผู้กระทำชำหรือคั้ดแปลง ซึ่งแถบบันทึก และเจ้าพนักงานจับจำเลยไป
 พรอมแถบบันทึกเสียงของกลางไม่มากนัก แสดงว่าจำเลยรับแถบบันทึกเสียงเหล่านั้น
 มาเพื่อขายหรือเสนอขาย หรือนำออกโฆษณาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑
 มาตรา ๒๗ เท่านั้น จำเลยมีคทำชำหรือคั้ดแปลง นำออกโฆษณาโดยมิได้รับอนุญาต
 อันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๕ ฉะนั้น การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า จำเลยมีความผิด
 ตามมาตรา ๒๕ และลงโทษจำเลยตามมาตรา ๔๓ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติ
 ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้น ศาลอุทธรณ์ไม่เห็นพ้องควย อุทธรณ์ของจำเลยขอขึ้นฟังขึ้น
 พิพากษาแก่เป็นว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา
 ๒๗ ลงโทษจำเลยตาม มาตรา ๔๔ วรรคท้าย ให้ปรับจำเลย ๒๐,๐๐๐ บาท จำเลย
 ำให้การรับสารภาพ ในความรู้แก่ศาลเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษ
 ลคโทษให้กึ่งหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๕ คงปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท ไม่
 ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕, ๓๐ ขอหาอื่นในหยก

อนึ่ง จากคำพิพากษานี้ มีข้อนาสั่ง เกิดดังนี้ คือ

๑. ในคดีนี้ จำเลยได้กระทำความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ต่อหลายบริษัท และใน
 แต่ละบริษัทต่างก็อยู่คนละประเทศ คือ มีประเทศเยอรมันตะวันตก อังกฤษ และประเทศ
 สหรัฐอเมริกา โดยที่ประเทศเหล่านี้มีความผูกพันระหว่างประเทศในด้านลิขสิทธิ์กับ
 ประเทศไทยต่างกัน กล่าวคือ ประเทศเยอรมันตะวันตกและอังกฤษ มีความผูกพันอยู่ตาม
 อนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกามีความ
 ผูกพันอยู่ตามสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ
 สหรัฐอเมริกา แต่ศาลได้พิพากษาคัดสินคดีรวม ๆ กันไป มิได้แยกออกพิจารณาในแต่ละ
 ประเทศตามความผูกพันระหว่างประเทศที่มีอยู่กับประเทศไทยแต่อย่างไรร

๒. ในคดีนี้จำเลยได้ให้การรับสารภาพต่อศาล ซึ่งตามหลักของประมวลกฎหมาย
 วิธีพิจารณาความอาญา การที่จำเลยได้ให้การรับสารภาพตามฟ้องในชั้นพิจารณานั้น ศาลสามารถ
 ที่จะพิพากษาได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่จะเป็นคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่ง
 จำเลยให้การรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป
 หรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลจะต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิด
 จริง (มาตรา ๑๗๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) และคดีนี้เป็นคดีละเมิดลิขสิทธิ์

ซึ่งถือได้ว่า เป็นความผิดที่กฎหมายกำหนดโทษไม่เกินกำหนดดังกล่าว ดังนั้นศาลจึงสามารถที่จะพิพากษาคดีได้เลย โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไป ทั้งกฎหมายระหว่างประเทศที่จะเป็นพยานหลักฐานนี้ ได้ถือกันว่าเป็นข้อเท็จจริงที่คู่กรณีจะต้องนำสืบต่อศาล

ดังนั้น คำพิพากษานี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับงานอันมีลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลได้บังคับคดีตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ (ในขณะนั้นยังมีไม่มีพระราชกฤษฎีกา) คำพิพากษานี้ จึงมีความแตกต่างไปจากคำพิพากษาฎีกาที่ ๖๗๔/๒๕๓๕ ๖๐๖ - ๖๐๗/๒๕๓๖ และ ๑๓๑๕/๒๕๓๕ ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น เพราะคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์นี้ มีไว้วินิจฉัยคดีโดยอิสระสันนิษฐานระหว่างประเทศมาบังคับโดยตรง แต่กลับนำพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาใช้บังคับ ซึ่งตามหลักแล้วไม่อาจถือได้ว่า บทบัญญัติในมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ครอบคลุมถึงสันนิษฐานทางไมตรีดังกล่าว เพราะได้กำหนดให้การคุ้มครองเฉพาะงานสร้างสรรค์ของประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาว่าระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ์ที่ประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วยเท่านั้น ซึ่งสันนิษฐานทางไมตรีนี้ไม่อาจหมายความถึงอนุสัญญาว่าระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ์ดังกล่าวแต่ประการใด ดังนั้นจึงไม่อาจนำพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาบังคับใช้ได้ในคดีนี้ การที่ศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาคดีรวม ๆ ไปกับงานสร้างสรรค์ของประเทศเยอรมันตะวันตกและประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญาเบอร์น โดยใช้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ เหมือนกัน ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง ผู้ทำการวิจัยเห็นว่า จะไม่ถูกต้องนัก ดังนั้นจึงไม่อาจถือคำพิพากษาศาลอุทธรณ์นี้เป็นบรรทัดฐานได้แต่อย่างใด

จากข้อพิจารณาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า สันนิษฐานทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ไม่มีผลบังคับอย่างเช่นกฎหมายภายใน ทั้งยังไม่มีกฎหมายภายในรับรองในเรื่องลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศนี้ โดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ก็ไม่มีบทบัญญัติบังคับให้มีผลครอบคลุมถึงงานสร้างสรรค์

ของประเศสหรัฐอเมริกา แดออย่างไรก็คามีในบางกรณี ศาลยุติธรรมภายในประเทศ ก็เคยมีการวินิจฉัยตัดสินคดีโดยการยอมรับบังคับตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ทั้งที่ สนธิสัญญาระหว่างประเทศนั้น มิได้มีการออกกฎหมายภายในบังคับให้เป็นไปตามสนธิสัญญา ระหว่างประเทศนั้นแต่อย่างใด ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างตน และวินิจฉัยคดีไม่บังคับให้ กฎหมายระหว่างประเทศยกเว้นกฎหมายไทย ซึ่งเป็นการไม่บังคับตามกฎหมายระหว่าง ประเทศ จึงทำให้เห็นว่า หลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ยังไม่มีความแน่นอนเพียงพอ เพราะศาล ยุติธรรมของไทยอาจจะบังคับคดีให้ตามสนธิสัญญาทางไมตรีดังกล่าวหรือไม่ก็ได้ แต่โดย หลักของการยอมรับกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว หากไม่มีการบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน เพื่อบังคับการให้เป็นไปตามสนธิสัญญานั้นก็จะไม่ถือเอาสนธิสัญญาระหว่างประเทศนั้น มา บังคับใช้ อย่างเช่นกฎหมายภายใน ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๓/๒๕๒๓ ที่กล่าวข้างตน ซึ่ง เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องของการบังคับใช้ภายในประเทศ แต่ในระดักระหว่างประเทศแล้ว เมื่อรัฐใดโดยยอมรับผูกพันสนธิสัญญาระหว่างประเทศใดแล้ว สนธิสัญญานั้นย่อมมีผลตาม กฎหมายหรือมีกำลังบังคับก่อกำหนดโดยตรง ฝ่ายบริหารจึงจำเป็นต้องจัดทำให้ สนธิสัญญานั้นเข้าอยู่ในระเบียบภายในโดยตรง กล่าวคือ จะต้องจัดให้ข้อกำหนดในสนธิสัญญา หรือหลักกฎหมายใหม่มีผลบังคับภายในรัฐของตน (๔๐: ๓๒) การจัดให้ข้อกำหนดในสนธิ สัญญาหรือหลักกฎหมายระหว่างประเทศให้มีผลบังคับภายในรัฐของตน ในรูปแบบหนึ่งก็คือ การออกกฎหมายภายในเพื่อบังคับให้เป็นไปตามสนธิสัญญาหรือหลักกฎหมายระหว่างประเทศ นั้น ซึ่งหากสามารถออกกฎหมายภายในได้ทันขณะที่ขอความเห็นชอบจากสภาในการทำ สนธิสัญญานั้น หรือขณะนั้นยังไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายบังคับ ก็ไม่ต้องรอให้มีกฎหมาย ออกมาใช้บังคับก่อนก็ได้ หากฝ่ายบริหารเห็นว่าไม่มีปัญหาในการนำกฎหมาย จะให้ สัตย์บ้านไปก่อนในช่วงเวลาที่สภาให้ความเห็นชอบแล้วจึงออกกฎหมายรองรับในภายหลัง (๓๖: ๕๕) และในทำนองเดียวกัน ในกรณีของสนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ ทางเศรษฐกิจระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสหรัฐอเมริกา ในส่วนที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ ระหว่างประเทศ หากฝ่ายบริหารเห็นว่าควรให้การคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่งานสร้างสรรค์ ของประเศสหรัฐอเมริกา จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายภายในของไทย คือ

แก้ไขมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ให้มีขอบเขตกว้างกว่านี้ เพราะเท่าที่เป็นอยู่นี้งานอันมีลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไทย (๔๑: เทป) หรืออาจบัญญัติเป็นกฎหมายภายในฉบับใหม่ก็ได้ ซึ่งรวมถึงสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศด้วย

ข. ปัญหาในกรณีที่สอง เกี่ยวกับปัญหาที่ว่า พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ โค้ออกไขภายหลังพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ถึง ๕ ปี ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศในช่วงระยะเวลาดังกล่าวจะมีขอบเขตและเงื่อนไขประการใด

ก่อนที่จะมาพิจารณาปัญหาดังกล่าว ก็ควรจะมาพิจารณาลักษณะโดยทั่วไปของกฎหมายทั้งสองฉบับก่อน กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๑ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา และตามบทบัญญัติในมาตรา ๒ ได้บัญญัติให้กฎหมายนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๑ เป็นต้นไป ซึ่งลักษณะทั่วไปแล้วพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดให้การคุ้มครองเกี่ยวกับลิขสิทธิ์โดยทั่วไป และในบทบัญญัติในหมวด ๒ เรื่องลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ได้บัญญัติรองรับให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ของงานต่างประเทศ แต่จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขในพระราชกฤษฎีกา และนับแต่นั้นมาก็ได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกา จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒ ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ซึ่งตามบทบัญญัติในมาตรา ๒ ได้ให้ใช้บังคับพระราชกฤษฎีกานี้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้นไป โดยพระราชกฤษฎีกานี้ได้กำหนดเงื่อนไขที่งานต่างประเทศจะได้รับความคุ้มครองในราชอาณาจักรไทย จากการบังคับใช้กฎหมายแตกต่างกันนี้ ทำให้เกิดปัญหาการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ซึ่งจะรวมถึงสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศด้วย เพราะขณะที่ยังมีได้มีการออกพระราชกฤษฎีกานั้นจะยังไม่มีเงื่อนไขการคุ้มครองลิขสิทธิ์ แม้ว่าจะมีพระราชกฤษฎีกาออกใช้ภายหลังก็ตาม ซึ่งในปัญหานี้ได้มีความเห็นของบรรดานักกฎหมายอยู่ ๒ ฝ่ายด้วยกัน คือ (๔๑: ๑๐)

๑. ฝ่ายแรก มีความเห็นว่า เมื่อยังไม่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขอย่างใดเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองแรงงานอันมีลิขสิทธิ์ของประเทศอื่น ตามกฎหมายไทย จึงยังไม่ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ

๒. ฝ่ายหลัง มีความเห็นว่า พันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ (อนุสัญญาเบอร์น์) ยังมีผลบังคับผูกพันรัฐที่จะต้องให้ความคุ้มครองแรงงานอันมีลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ แลวแต่ว่าการให้ความคุ้มครองนั้นจะมีแค่ไหนเพียงใดย่อมเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาที่จะได้กำหนดขึ้น เมื่อยังไม่มีพระราชกฤษฎีกาออกมา การให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศยังคงมีอยู่ แต่ไม่มีข้อจำกัด

นอกจากนี้ ฝ่ายหลังยังมีเหตุผลเพิ่มอีกประการคือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ออกมาเพื่อ แก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งได้กำหนดเงื่อนไขแห่งความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศไว้แล้ว เมื่อพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มายกเลิกกฎหมายเก่า และได้กล่าวเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศไว้ใน มาตรา ๔๒ มาตราเดียว ก็แสดงว่าไม่ต้องการจะให้มีเงื่อนไขอะไรอีกแล้ว ต้องการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศทันที ส่วนเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตอนท้ายเป็นคล้ายเงื่อนไขบังคับหลัง คือ ถ้ารัฐบาลไทยต้องการวางเงื่อนไขอะไรเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครอง ก็ออกมาเป็นพระราชกฤษฎีกา เมื่อไม่มีพระราชกฤษฎีกาก็เท่ากับไม่ต้องการวางเงื่อนไข เพราะฉะนั้นแม้ว่าไม่มีพระราชกฤษฎีกาออกมา ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไทย (๔๐: เทป)

จากความเห็นทั้งสองฝ่ายนี้จะเห็นได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้เป็นปัญหาของการตีความกฎหมายตามบทบัญญัติในมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แม้ว่าในปัจจุบันจะได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ แล้วก็ตาม แต่กฎหมายฉบับนี้ได้บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ จะไม่มีผลย้อนหลังไปใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๑ ถึงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ อย่างแน่นอน จึงยังคงเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ในกรณีของปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์ที่เกิดในช่วงระยะเวลาดังกล่าว โดยในความคิดเห็นของนักกฎหมายฝ่ายแรกนี้ ดูเหมือนจะเป็นการตีความกฎหมายอย่างแคบ กล่าวคือ ได้วินิจฉัยตามบทบัญญัติของ

มาตรา ๘๒ ตอนท้ายเท่านั้น เพราะว่า มาตรา ๘๒ ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา จึงหมายความว่า การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศจะต้องเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาเท่านั้น เมื่อยังไม่มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ งานสร้างสรรค์ต่างประเทศก็จะยังไม่ได้รับความคุ้มครอง ซึ่งหากพิจารณาจากเหตุแวดล้อมและเบื้องหลังของการตรากฎหมาย ตลอดจนเนื้อหาของพระราชกฤษฎีกาและพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยแล้ว จะเห็นว่า ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ว่า ประเทศไทยได้ใช้กฎหมายที่ถือว่าสนธิสัญญาไม่มีผลบังคับเป็นกฎหมายภายในในทันที จะต้องมี การออกกฎหมายภายในบังคับให้เป็นไปตามนั้นก่อน ดังที่ได้อธิบายมาแล้วในตอนต้น และในเรื่องของสนธิสัญญาเบอร์นี่ก็เช่นกัน ถือเป็นสนธิสัญญาอันหนึ่ง ซึ่งในตัวของมันเองไม่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมายภายใน คงมีแต่เฉพาะสภาพบังคับให้รัฐผูกพันตามข้อกำหนดของสนธิสัญญาเบอร์นี่นั้น และสนธิสัญญาเบอร์นี่เองก็เป็นสนธิสัญญาหนึ่งที่กำหนดให้รัฐออกกฎหมายภายในบังคับตาม และประเทศไทยก็ได้มีการตรากฎหมายภายในในบังคับแล้วตั้งแต่ตอนสมัครเข้าเป็นภาคีแห่งสนธิสัญญาเบอร์นี่ ซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๕๓๔ และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้นเอง ดังนั้น ความผูกพันตามสนธิสัญญาเบอร์นี่ของพลเมืองไทย จึงต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัตินั้น เหตุผลของความเห็นฝ่ายที่ ๒ ประการแรก ก็เป็นเพียงเหตุผลอันหนึ่งที่จะนำมาประกอบเหตุผลหลักเท่านั้น มิใช่เหตุผลหลักของปัญหา สำหรับเหตุผลประการที่สองก็เป็นเหตุผลที่น่ารับฟัง เพราะเป็นการตีความหมายโดยอาศัยเจตนาของรัฐบาลไทย ในการที่จะให้ความคุ้มครองเพียงใด ซึ่งเรื่องนี้รัฐบาลไทยมิได้เจตนาดังกล่าว เพราะในขณะนั้นทางรัฐกำลังร่างพระราชกฤษฎีกาอยู่ ดังจะเห็นได้จากหนังสือของทางราชการที่แสดงให้เห็นในข้อความที่ว่า

ข้อความที่ว่า ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกานั้น จะมีความหมายเช่นใด เพราะในขณะนี้พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวยังไม่ตราใช้เป็นกฎหมาย ... เรื่องนี้ยังเป็นข้อถกเถียงของนักกฎหมายอยู่ จึงต้องรอฟังคำพิพากษาของศาลฎีกาต่อไป หรือมิฉะนั้นได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ปัญหาดังกล่าวจึงจะยุติไป

(๕๒: ๑๐) ดังนั้นทางฝ่ายรัฐบาลจึงมีเจตนาที่จะให้ความคุ้มครองอย่างจำกัดเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ที่ยังมีได้มีการประกาศใช้คง เนื่องมาจากกำลังตราพระราชกฤษฎีกาอยู่

ดังนั้นจึงเห็นว่า เหตุผลของความเห็นฝ่ายที่สองมีน้ำหนักและน่ารับฟัง ซึ่งการวินิจฉัยปัญหานี้จะพิจารณาทั้งทางด้านการตีความตีความตีความตีความตีความมาตรา ๕๒ และค้นหาเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ตลอดจนประวัติความเป็นมาต่าง ๆ กล่าวคือ

ก) หากดูตามบทบัญญัติของมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แล้ว จะเห็นว่า มาตรา ๕๒ เป็นบทบัญญัติรองรับการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ โดยให้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ในหมวดอื่น ๆ เท่าที่ไม่เป็นการขัดตอบทบัญญัติในพระราชกฤษฎีกา ดังที่บัญญัติไว้ตอนหนึ่งความว่า " ... ย่อมได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา" โดยในตอนแรกได้กำหนดให้งานสร้างสรรค์ใดบางที่จะได้รับความคุ้มครอง และได้รับความคุ้มครองเพียงใดนั้น มาตรา ๕๒ ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ให้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ตามหมวดต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นสิทธิของผู้สร้างสรรค์, อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตาม การได้รับความคุ้มครองนี้จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขตามพระราชกฤษฎีกา ซึ่งก็เป็นไปตามลักษณะของบทบัญญัติให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศของกฎหมายภายในของประเทศต่าง ๆ ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ ๔ จึงเท่ากับว่า การที่จะได้รับความคุ้มครองเพียงใด จะต้องพิจารณาตามบทบัญญัติในพระราชกฤษฎีกาเสียก่อน หากเรื่องใดที่พระราชกฤษฎีกาไม่ได้กำหนดไว้ ก็จะนำบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาบังคับใช้ใน เรื่องของการละเมิดลิขสิทธิ์ และข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ตามพระราชกฤษฎีกาไม่ได้บัญญัติไว้ จึงต้องนำ หมวด ๔ และหมวด ๕ ว่าด้วยการละเมิดลิขสิทธิ์ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาบังคับใช้

ข) จากเหตุผลตาม ก) ทำให้เห็นว่า พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขนี้เป็นขอบเขตอันหนึ่งที่จะให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ และถือเป็นหลักเกณฑ์

อันดับสองรองจากหลักเกณฑ์อื่นจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑
 ดังนั้น พระราชกฤษฎีกานี้ก็ไม่ถือเป็นส่วนสำคัญของ เรื่องลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศอันจะขาด
 เสียมิได้ เพราะในหลักการต่าง ๆ นี้ย่อมเป็นไปตามเนื้อหาในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์
 พ.ศ. ๒๕๒๑ อยู่แล้ว เพียงแต่รายละเอียดตลอดจนข้อยกเว้นหรือข้อยกจำกัดบางประการ
 เท่านั้น ที่จำต้องกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา (๒๓: ๑๒ -- ๑๓) ดังจะเห็นได้จาก
 ขอบเขตของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ จะมีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองครบถ้วน
 ตามพันธกรณีในประเทศไทยผูกพันอยู่ หากจะมีปัญหาอยู่ที่ มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติ
 ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งไม่อาจนำมาใช้กับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศได้ ดังที่บัญญัติไว้
 ความว่า

ให้ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้
 (๑) ในกรณีที่ยังไม่มีการโฆษณางาน ผู้สร้างสรรค์ต้องเป็นคนมีสัญชาติไทย หรือ
 อยู่ในราชอาณาจักรตลอดระยะเวลาหรือเป็นส่วนใหญ่ในการสร้างสรรค์งานนั้น
 (๒) ในกรณีที่ได้มีการโฆษณาแล้ว การโฆษณานั้นในครั้งแรกกระทำขึ้นใน
 ราชอาณาจักร หรือผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลักษณะตามที่กำหนดไว้ใน (๑) ในขณะที่
 โฆษณางานครั้งแรก

เหตุที่บทบัญญัติใน มาตรา ๖ บัญญัติเช่นนี้ ก็เนื่องมาจาก เป็นการกำหนด
 เงื่อนไขของลิขสิทธิ์ในประเทศ ว่าจะต้องมีอยู่อย่างไรจึงจะได้รับความคุ้มครอง แต่ตาม
 มาตรา ๔๒ ได้บัญญัติรองรับให้ความคุ้มครองไว้แล้ว ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "งานอันมีลิขสิทธิ์
 ตามกฎหมายของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ซึ่งประเทศไทย
 เป็นภาคีอยู่ด้วย และกฎหมายของประเทศนั้นได้ให้ความคุ้มครองเช่นเดียวกันแก่งานอันมี
 ลิขสิทธิ์ของภาคีอื่น ๆ แห่งอนุสัญญาดังกล่าว ..." ดังนั้นการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ
 จึงจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขตามบทบัญญัติในมาตรา ๔๒ นั้นเอง จึงสามารถที่จะละบทบัญญัติ
 ในมาตรา ๖ ไปได้ โดยบังคับตามเงื่อนไขของ มาตรา ๔๒ แทน คือ หากเป็นงานอันมี
 ลิขสิทธิ์ตามกฎหมายของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์น์ และกฎหมายของประเทศนั้น
 ได้ให้ความคุ้มครองตอบแทน ก็ได้รับความคุ้มครองในประเทศไทยให้สิทธิต่าง ๆ ตามขอบเขต
 และเงื่อนไขของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้น

ค) เกี่ยวกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ในการให้ ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศนี้ แสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ เจตนาที่จะให้งานลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศได้รับความคุ้มครอง ดังจะเห็น ได้จาก

๑) หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งกล่าวไว้ว่า

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติคุ้มครอง วรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช ๒๔๗๔ ได้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์จึงล้าสมัยและไม่ให้ความคุ้มครองใด กว้างขวางเพียงพอ นอกจากนี้อัตราโทษที่กำหนดไว้เดิมก็ต่ำมากทำให้มีการละเมิด กฎหมายอยู่เสมอ สมควรปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้ขึ้น

แสดงว่าเจตนารมณ์โดยทั่วไปของการตราพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ขึ้น ก็เพื่อ ที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ซึ่งล้าสมัยและไม่ให้ ความคุ้มครองใดกว้างขวางเพียงพอ และโดยที่พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและ ศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้บัญญัติหลักการเกี่ยวกับเงื่อนไขแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่าง ประเทศไว้ เมื่อพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ยกเลิกกฎหมายเก่า แต่มิได้ ยกเลิกหลักการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศแต่ประการใด ยังคงบัญญัติรับรองไว้ใน มาตรา ๔๒ เพียงแต่มีคำอธิบายจำกัดเท่านั้นเอง จึงเท่ากับมีเจตนารมณ์ที่จะให้ความ คุ้มครองต่อไป

๒) บทเฉพาะกาลตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นี้ ได้บัญญัติไว้ ใน มาตรา ๕๐ ความว่า

งานอันมีลิขสิทธิ์อยู่แล้วตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช ๒๔๗๔ ในวันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับ ให้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ งานที่ใดจัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับ และไม่มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช ๒๔๗๔ แต่เป็นงานที่ได้รับความคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้

ตามบทบัญญัติของมาตรา ๕๐ วรรคแรก แสดงให้เห็นว่าเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มีความต้องการที่จะให้งานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายเดิม (พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช ๒๔๗๔) ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๑ ยังคงได้รับความคุ้มครองต่อไปตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งรวมถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ตามหมวด ๒ ว่าด้วยลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช ๒๔๗๔ ด้วย

๓) พันธกรณีระหว่างประเทศ (อนุสัญญาเบอร์น์) ตามที่ประเทศไทยได้เข้าภาคยานุวัติอนุสัญญาเบอร์น์เพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ค.ศ. ๑๘๘๖ ฉบับแก้ไข ณ กรุงเบอร์ลิน ค.ศ. ๑๙๐๘ ประกอบกับข้อสงวน ๖ ข้อ โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ จนกระทั่งปัจจุบันก็มิได้มีการเปลี่ยนแปลงพันธกรณีตามอนุสัญญาเบอร์น์ในภาคสาระบัญญัตินี้ แต่ประการใด* ดังนั้นหลักการของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศก็คงมีอยู่อย่างเดิม การบัญญัติพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นี้ เป็นการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นตามกาลเวลา แต่มิได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการของกฎหมายเดิมแต่ประการใด ซึ่งกฎหมายเดิมได้บัญญัติขึ้นมาโดยมีความประสงค์ประการหนึ่งก็คือ เพื่อตรากฎหมายภายในรองรับหลักการตามอนุสัญญาเบอร์น์ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ก็ได้เดินตามความประสงค์ตามลำดับ ก็จะสังเกตเห็นได้จากการบัญญัติขอบเขตของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ภายในประเทศตามหลักของของอนุสัญญาเบอร์น์ และแม้กระทั่งในเรื่องของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ก็ได้บัญญัติรองรับไว้แล้วตาม มาตรา ๔๒

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ พอที่จะแสดงถึงความบทบัญญัติใน มาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ขณะที่ยังมิได้มีการออกพระราชกฤษฎีกายอมสามารถบังคับใช้ได้ โดยได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ งานสร้างสรรค์

* คงเปลี่ยนแปลงเฉพาะภาคบริหาร กล่าวคือ ไซซ์อาณาเขต Paris Act, ค.ศ. ๑๙๘๑ ในภาคบริหาร เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ ๒

ของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์น์ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายภายใน
 ของไทย ซึ่งก็หมายความว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ เรื่องนี้หากพิจารณา
 โดยเทียบเคียงกับ พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช ๒๔๙๔
 จะเห็นได้ว่า การที่ไม่มีพระราชกฤษฎีกาตาม มาตรา ๔๒ นั้น ดูเสมือนว่าประเทศไทยได้
 ให้ความคุ้มครองแก่ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศมากกว่า การมีพระราชกฤษฎีกาเสียอีก ทั้งนี้
 เพราะว่าพระราชกฤษฎีกา ตามมาตรา ๔๒ ที่จะออกมานั้นจะเป็นข้อจำกัดในการให้ความ
 คุ้มครองแก่ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศลง ตามที่ประเทศไทยได้ทำข้อสงวนไว้ โดยเฉพาะ
 ในเรื่องของสิทธิในการแปล (๒๓: ๑๓) และน่าสังเกตว่ารูปแบบของการตรากฎหมาย
 เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศนี้ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม
 พุทธศักราช ๒๔๙๔ และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มีลักษณะแตกต่างกัน กล่าวคือ
 พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พุทธศักราช ๒๔๙๔ ได้บัญญัติหลักของลิขสิทธิ์
 ระหว่างประเทศไว้ในตัวพระราชบัญญัตินั้นเลย โดยบัญญัติไว้ในหมวด ๒ เรื่องลิขสิทธิ์
 ระหว่างประเทศ ส่วนพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้บัญญัติหลักการของลิขสิทธิ์
 ระหว่างประเทศไว้เป็นสองส่วน ส่วนแรก เป็นการบัญญัติรองรับงานสร้างสรรค์ของ
 ประเทศใดบาง หรือของหน่วยงานองค์การใดบางที่จะได้รับความคุ้มครอง และส่วนที่สอง
 ก็เป็นการบัญญัติเงื่อนไขที่จะให้ ความคุ้มครองแก่ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ซึ่งส่วนหลังนี้
 มาตรา ๔๒ ได้กำหนดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการบัญญัติ
 กฎหมายเป็นแบบใหม่ คงจะเนื่องมาจากการบัญญัติในแนวใหม่นี้จะทำให้สะดวกหากมีการ
 แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการให้ ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศอันอาจจะเนื่อง
 จากการเปลี่ยนแปลงพันธกรณีระหว่างประเทศ หรือการภาคยานุวัติอนุสัญญาอื่นที่มีที่
 อนุสัญญาเบอร์น์ ซึ่งก็เป็นจุดเด่นประการหนึ่งของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑

การให้ ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศตาม มาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติ
 ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ขณะที่ยังมิได้มีการใช้พระราชกฤษฎีกานี้ นอกจากจะมีเหตุผลดังกล่าว
 ที่สนับสนุนให้ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศได้รับความคุ้มครองแล้ว ยังมีคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์
 คดีหมายเลขแดงที่ ๖๔๓/๒๕๒๕ วันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ระหว่างพนักงานอัยการ
 กรมอัยการ โจทก์ นายกิมเลง แซ่แพ้ว จำเลย ดังที่เคยกอ้างไว้แล้ว ซึ่งวินิจฉัยให้ความ
 คุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศดังกล่าวไว้ด้วย โดยให้งานสร้างสรรค์ของประเทศภาคี

แห่งอนุสัญญาเบอร์น (เยอรมันตะวันตก และอังกฤษ) ได้รับความคุ้มครองให้มีสิทธิตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และผู้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ย่อมมีความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ (มาตรา ๒๗ และ ๔๔) โดยให้ขบพันบัญญัติใน มาตรา ๔๒ เป็นเกณฑ์

นอกจากนี้ยังมีข้อควรพิจารณาอยู่อีกประการ คือ ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นอกจากจะบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ขององค์การระหว่างประเทศที่ประเทศไทยรวมเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ให้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ดังที่ได้อธิบายไว้ตอนหนึ่งว่า "... หรืองานอันมีลิขสิทธิ์ขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยรวมเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ย่อมได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ หึ่งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา" เมื่อพิจารณาตามพระราชกฤษฎีกาแล้วจะเห็นว่า พระราชกฤษฎีกาได้กำหนดเงื่อนไขการคุ้มครองไว้เฉพาะงานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์นเท่านั้น ดังนั้นจึงแสดงว่า เจตนารมณ์ของการร่างพระราชกฤษฎีกานี้ ถัดตามหลักที่ว่า จะให้ความคุ้มครองตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ซึ่งหมายถึงอนุสัญญาเบอร์นเท่านั้น (๓๔: เทป) แต่อย่างไรก็ตามหากอาศัยเหตุผลแห่งการที่ความสามัคคีของวงของกฎหมายในระหว่างที่ยังไม่มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกานี้แล้ว ทำให้พิจารณาได้ว่า อย่างไรก็ตามงานอันมีลิขสิทธิ์ขององค์การระหว่างประเทศก็จะได้ได้รับความคุ้มครองตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้นเอง แม้ว่าพระราชกฤษฎีกาจะมีกล่าวไว้ก็ตาม

การให้ความคุ้มครองสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศของไทย

ดังที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้นว่า การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศในลักษณะของการบัญญัติเป็นกฎหมายภายในของประเทศไทย ได้ถือกำเนิดขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ในรูปของพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสมัครเข้าเป็นภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมของประเทศไทย ซึ่งการให้ความคุ้มครองในเรื่องของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศของไทยก็เริ่มมีขึ้นตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาและการให้ความ

คุ้มครองตามกฎหมายดังกล่าว ก็ยังบังคับมาจนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๒๑ จึงได้มีการ
เปลี่ยนเป็นพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ไขบังคับ โดยมีพระราชกฤษฎีกากำหนด
เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒ ออกตามมาภายหลัง กฎหมาย
ทั้งสองฉบับนี้ ก็ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองในเรื่องของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่ง
หนังสือต่างประเทศสืบเนื่องกันมา โดยมีสาระสำคัญและข้อสังเกตในแต่ละฉบับดังนี้ คือ

ก. พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ พระราชบัญญัติ
ฉบับนี้ ได้บัญญัติให้การคุ้มครองสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศไว้
กล่าวคือ ในเรื่องของสิทธิในการแปล พระราชบัญญัตินี้ได้ใช้ระบบสิทธิ ส่วนสิทธิในการ
ทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศนั้น ก็ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิในการทำซ้ำโดยทั่วไป กล่าวคือ
ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ และนอกจากนี้ก็ได้ใช้ระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน คือได้
บัญญัติหลักเกณฑ์การทำงานที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสารไว้เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งจะได้
กล่าวในรายละเอียดต่อไป การให้ความคุ้มครองในเรื่องของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำ
ซึ่งหนังสือต่างประเทศนี้ พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ใน หมวด ๑ เรื่องลิขสิทธิ์
ในประเทศ และ หมวด ๒ เรื่องลิขสิทธิ์ต่างประเทศประกอบกันไป ทั้งนี้เนื่องมาจาก
รูปแบบการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศโดยส่วนรวมนั้นได้บัญญัติไว้ในหมวดที่ ๒
เรื่องลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ดังบทบัญญัติใน มาตรา ๒๘ ตอนต้น ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า
"ภายใต้บังคับแห่งเงื่อนไขต่อไปนี้ ทานว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ไขบังคับถึง
วรรณกรรมหรือศิลปกรรมที่ได้โฆษณาในต่างประเทศ ซึ่งเป็นสมาชิกแห่งสนธิบาลลิขสิทธิ์
เหมือนหนึ่งว่าได้โฆษณาเป็นครั้งแรกในพระราชอาณาจักร ..." ทั้งนี้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวได้
กำหนดหลักเกณฑ์ให้การคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ให้ได้รับความคุ้มครองตาม
พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ คือ ในหมวด ๑ เรื่องลิขสิทธิ์
ในประเทศควย เว้นแต่บทบัญญัติในหมวด ๒ เรื่องลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ จะได้กำหนดไว้
โดยเฉพาะ ดังนั้นการพิจารณาในเรื่องของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่าง
ประเทศ ก็จำเป็นที่จะต้องพิจารณาดังบทบัญญัติใน หมวด ๑ ของพระราชบัญญัตินี้ควย

อนึ่ง เนื่องจากตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาเบอร์น อันเป็นพันธกรณีของประเทศไทย
ได้บัญญัติให้ประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาให้นำหลักเกณฑ์การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามอนุสัญญาเบอร์นไป

บัญญัติเป็นกฎหมายภายใน และพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ได้อำนาจขึ้นมาจากพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม (๑๓: ๖๐๓) จึงกล่าวได้ว่า บทบัญญัติต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติดังกล่าวก็มีรากฐาน หรือที่มาจากอนุสัญญาเบอร์นนั่นเอง ดังนั้นการพิจารณาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติดังกล่าว ก็ควรที่จะพิจารณาถึงอนุสัญญาเบอร์นด้วย เพื่อความถูกต้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้

๑. สิทธิในการแปลหนังสือต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดการให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิในการแปลไว้ ซึ่งพอที่จะแยกพิจารณาออกเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิในการแปลว่าสิทธิของผู้ทรงลิขสิทธิ์จะมีอำนาจแปลหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแปลงานของตนเพียงใด และประเภทที่สองก็คือ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองงานแปลที่ใคร่ทำเสร็จสิ้นแล้วโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ คือ

ก) การคุ้มครองสิทธิในการแปล ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้บัญญัติให้การคุ้มครองสิทธิในการแปลไว้เป็น ๒ ประเภท คือ สิทธิในการแปลงานในประเทศ และสิทธิในการแปลงานต่างประเทศ ซึ่งทั้งสองประเภทนี้มีลักษณะต่างกัน บทบัญญัติที่ถือว่าให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิในการแปลงานในประเทศ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ นี้ อาจพิจารณาตีความตามบทบัญญัติใน มาตรา ๔ ในคำจำกัดความของคำว่า "ลิขสิทธิ์" ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า

ลิขสิทธิ์ หมายความว่า สิทธิอันมีแต่ผู้เดียวที่จะทำขึ้นหรือทำซ้ำซึ่งวรรณกรรม หรือศิลปกรรม หรือส่วนสำคัญแห่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะทำเป็นรูปร่างอย่างไร และทั้งหมายความรวมถึง สิทธิในการนำออกเล่นแสดงต่อประชาชนด้วย ถ้าเป็นปราชญ์กฎหมายถึง สิทธิในการนำออกกล่าวแสดง หรือดาราวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้นยังมีไคโฆษณาไซร ศัพท์นี้หมายความว่าถึงสิทธินำออกโฆษณาด้วย

ลิขสิทธิ์ หมายความว่า สิทธิอันมีแต่ผู้เดียวที่จะ

(ก) ทำขึ้นหรือทำซ้ำซึ่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรม เล่นแสดงซึ่งนาฏกัยกรรม โฆษณาซึ่งคำแปลแห่งวรรณกรรม

(ข) ถ้าเป็นนาฏกัยกรรม เปลี่ยนให้เป็นเรื่องอ่านเล่นหรืออื่น ๆ อันมิใช่ นาฏกัยกรรม

(ค) ถ้าเป็นเรื่องอ่านเล่น หรือหนังสืออื่น ๆ อันมีขนาดกึ่งกรรมหรือศิลปกรรม เปลี่ยนใหม่เป็นนาฏกึ่งกรรม โดยวิธีนำออกแสดงต่อประชาชนหรือโดยวิธีอื่น

(ง) ถ้าเป็นวรรณกรรมหรือนาฏกึ่งกรรม หรือดนตรีกรรมทำขึ้นเป็นแผนเสียงหรือกระต๊ากฆานเจาะรูหรือภาพยนตร์ หรือทำโดยวิธีอื่น ๆ ซึ่งอาจนำวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้น ๆ ออกแสดงได้โดยเครื่องกล

สิทธิอันมีแต่ผู้เดียวในการกระทำดังกล่าวข้างต้นนี้ กินความถึงสิทธิที่จะมอบอำนาจให้ผู้อื่นกระทำด้วย

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่า มิได้บัญญัติถึงสิทธิในการแปลไว้โดยตรงก็ตาม แต่ตามบทบัญญัติในวรรค ๑ ที่ว่า "... หมายถึงสิทธิอันมีแต่ผู้เดียวที่จะทำขึ้น ... ซึ่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรม หรือส่วนสำคัญแห่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะทำเป็นรูปร่างอย่างไร ..." ประกอบกับบทบัญญัติในวรรค ๒ ข้อ (ก) ที่ว่า "... (ก) ทำขึ้น ... ซึ่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรม ... โฆษณาซึ่งคำแปลแห่งวรรณกรรม ..." จึงพิจารณาได้ว่า คำว่า "ทำขึ้น" น่าจะหมายความรวมถึงการแปลงานด้วย เพราะการแปลก็คือการทำการทำขึ้นในรูปแบบใหม่จากการถ่ายทอดให้เป็นภาษาที่แตกต่างไปจากภาษาของงานเดิม ตลอดจนหากพิจารณาสหิตตามอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ มาตรา ๑ วรรค ๓ อันเป็นพันธกรณีของประเทศไทยตามข้อสงวนข้อที่ ๓ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการแปล ได้บัญญัติไว้ว่า

Authors who are subjects or citizens of any of the countries of the Union, or their lawful representatives, shall enjoy in the other countries the exclusive right of making or authorizing the translation of their works during the entire term of their right over the original work ...

ตามบทบัญญัติดังกล่าวจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ที่ผู้สร้างสรรค์เป็นคนในบังคับหรือพลเมืองของประเทศภาคีแห่งอนุสัญญา หรืออยู่แทนโดยชอบด้วยกฎหมาย จะได้รับสิทธิในการแปลในอีกประเทศหนึ่งก็ตาม แต่ถ้อยคำที่ว่า "... right of marking or authorizing the translation ..." ทำให้เห็นได้ว่ามีลักษณะคล้ายกันกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ประกอบกับเจตนารมณ์ของ

กฎหมายลิขสิทธิ์ที่จะคุ้มครองการแสวงหาประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ ในรูปแบบต่าง ๆ และการแปลถือเป็นผลประโยชน์ประการหนึ่งของเจ้าของลิขสิทธิ์ และ แม้แต่งงานแปลที่ได้ทำการแปลโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรม และศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ ก็ยังให้ความคุ้มครองให้มีสิทธิเหมือนงานแรกเริ่ม ทั้งรวมถึง งานที่แปลง (คัดแปลง) มาด้วย ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒ ความว่า "คำแปลหรือแปลง มาชี หรือการจัดลำดับแห่งดนตรี การทำซ้ำแต่เปลี่ยนรูปเสียใหม่ซึ่งวรรณกรรมหรือ ศิลปกรรมขึ้นเดียวหรือหลายชิ้นรวมกัน ท่านว่ายอมได้รับความคุ้มครองเหมือนหนึ่งวรรณกรรม หรือศิลปกรรมที่คิดขึ้นเอง แต่ท่านมิให้เป็นเหตุเสื่อมสิทธิของผู้ประพันธ์เดิม" ดังนั้นจึงสรุป ได้ว่า จากเหตุผลดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่า สิทธิในการแปลก็เป็นสิทธิประการหนึ่งของผู้ สร้างสรรค์ดังกล่าว

สำหรับในเรื่องของสิทธิในการแปลงานต่างประเทศนั้น ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน ดังที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๕ (ข) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ ความว่า

(ข) ถ้าเป็นวรรณกรรมหรือนาฏกัยกรรม เมื่อล่วงกำหนดลิขสิทธิ์นับแต่วันสุดท้ายแห่งปี ซึ่งโฆษณาไปแล้ว สิทธิที่จะห้ามมิให้ทำซ้ำ ทำซ้ำ เล่นแสดงในที่สาธารณะ หรือ โฆษณาซึ่งคำแปล จะทรงไว้คุ้มครองเมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ให้อำนาจผู้อื่นแปลวรรณกรรม หรือนาฏกัยกรรมนั้น ในภาษาซึ่งจะป้องกันมิให้ผู้อื่นแปลและได้โฆษณาคำแปลนั้นแล้วใน พระราชอาณาจักก่อนล่วงพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวข้างตน

บทบัญญัติในมาตรา ๒๕ (ข) ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติสิทธิในการแปลที่ชัดเจนเฉพาะ งานสร้างสรรค์ต่างประเทศเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นบทบัญญัติใน หมวดที่ ๒ เรื่องลิขสิทธิ์ ระหว่างประเทศ และบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้กำหนดหลักเกณฑ์งานสร้างสรรค์ต่างประเทศที่จะ ได้รับความคุ้มครองในประเทศที่ล่วงพ้นกำหนดเวลาสิทธิ นับแต่วันที่ได้มีการโฆษณางานเริ่มแรก เป็นครั้งแรก นำสังเกตว่าบทบัญญัติในมาตรา ๒๕ (ข) นี้ มีลักษณะที่เทียบเคียงได้กับ มาตรา ๑ วรรค ๓ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ และมาตรา ๕ วรรค ๒, ๓ และ ๔ ของ Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ อันเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศตามข้อสงวน ข้อที่ ๓ ดังที่เคยกล่าวไว้แล้ว ในบทที่ ๒ และบทที่ ๓ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในภาษาอังกฤษความว่า

Authors who are subjects or citizens of any of the countries of the Union, or their lawful representatives, shall enjoy in the other countries the exclusive right of making or authorizing the translation of their works during the entire term of their right over the original work. Nevertheless, the exclusive right of translation shall cease to exist if the author shall not have availed himself of it, during a term of ten years from the date of the first publication of the original work, by publishing or causing to be published, in one of the countries of the Union, a translation in the language for which protection is to be claimed.

For works published in incomplete parts (livraisons) the period of ten years shall commence from the date of publication of the last part of the original work.

For works composed of several volumes published at intervals, as well as for bulletins or collections (cahiers) published by literary or scientific societies, or by private persons, each volume, bulletin, or collections shall be, with regard to the period at ten years, considered as separate work.

In the cases provided for by the present Article, and for the calculation of the terms of protection, the 31st December of the year in which the work was published shall be regarded as the date of publication

จากบทบัญญัติดังกล่าวของอนุสัญญาเบอร์น์ จะเห็นได้ว่าหลักการสำคัญได้รับรองให้ผู้สร้างสรรค์ของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาได้รับสิทธิพิเศษในการแปลหรืออนุญาตให้ผู้อื่นทำการแปลงานของตน (exclusive right of making or authorizing the translation of their works) โดยตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ซึ่งหลักการนี้ได้บัญญัติรองรับไว้แล้วในเรื่องของลิขสิทธิ์ในประเทศ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๕ ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น ส่วนหลักการของมาตรา ๑ วรรค ๓ ตอนท้ายนี้ เป็นเรื่องของสิทธิในการแปลที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับนั้น จะคงอยู่ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาถึงว่าผู้สร้างสรรค์นั้นได้ทำการแปลหรืออนุญาตให้ผู้อื่นทำการแปลงานและโฆษณาในภาษาที่ต้องการ ภายในระยะเวลาสิบปี นับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก ให้ได้รับความคุ้มครองต่อไป หากผู้สร้างสรรค์มิได้กระทำดังกล่าว สิทธิในการแปลนั้นก็สิ้นสุดลงทันทีเพียงสิบปีเท่านั้น

หากพิจารณาเทียบเคียงกับบทบัญญัติใน มาตรา ๒๕ (ข) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ กับบทบัญญัติใน มาตรา ๑ วรรค ๓ แห่ง Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ และ มาตรา ๕ วรรค ๒, ๓ และ ๔ แห่ง Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ แล้วพอที่จะแยกพิจารณาเป็นกรณีได้ดังนี้ คือ

กรณีที่ ๑ ในเรื่องของงานสร้างสรรค์ ตามบทบัญญัติใน มาตรา ๒๕ (ข) ได้กำหนดงานสร้างสรรค์ที่จะได้รับความคุ้มครองไว้เป็นงานสองประเภท คือ งานวรรณกรรม และงานนาฏกยกรรมเท่านั้น อนึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าจะแตกต่างไปจาก มาตรา ๑ วรรค ๓ ที่ได้บัญญัติโดยีคำว่า "works" จึงน่าจะหมายความถึง "literary and artistic works" ตามบทบัญญัติใน มาตรา ๒ ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ซึ่งหมายความรวมถึง ผลิตภัณฑ์ในแผนกวรรณกรรมหรือแผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ โดยจะทำออกมาโดยวิธีหรือรูปแบบใดก็ตาม เช่น สมุด สมุดเล็ก และหนังสืออื่น ๆ นาฏกรรม หรือนาฏ - คนตรีกรรม แบบฟอนร่า และการแสดงโดยวิธีใบ้ ซึ่งแบบการแสดงนั้น ๆ ได้กำหนดไว้เป็นหนังสือหรืออย่างอื่น เพลงดนตรี ซึ่งจะมีเนื้อร้องหรือไม่ก็ตาม การวาดเขียน การเขียนระบายสี สถาปัตยกรรม ประติมากรรม การแกะสลัก และภาพพิมพ์ ภาพประกอบ แผนที่ภูมิประเทศ แผนที่ ภาพร่าง (๒๑: ๘๐) ทั้งนี้ยังรวมถึงงานภาพถ่ายและงานศิลปะประยุกต์ด้วย (๒๑: ๘๑) แม้คำว่างาน (works) ตาม มาตรา ๒ ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ นี้จะมีขอบเขตกว้างขวางแต่ก็สามารถแยกพิจารณาเป็นกลุ่ม ๆ ได้ดังนี้ คือ (๘๓: ๑๓ - ๑๗)

๑. หนังสือ หนังสือเล่มเล็ก และงานเขียนอื่น ๆ
๒. ปราศกถา คำปราศรัย เทศนา และงานอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน หรือที่เรียกกันว่า "oral works"
๓. นาฏกรรม หรือนาฏ - คนตรีกรรม
๔. แบบฟอนร่า และการแสดงให้คนดูโดยวิธีใบ้
๕. เพลงดนตรีซึ่งจะมีเนื้อร้องหรือไม่ก็ตาม
๖. งานภาพยนตร์ซึ่งได้แสดงโดยกรรมวิธีต่าง ๆ ทางภาพยนตร์
๗. งานวาดเขียน การเขียนระบายสี สถาปัตยกรรม ประติมากรรม การแกะสลัก และภาพพิมพ์

๘. งานภาพถ่าย ซึ่งแสดงออกโดยกรรมวิธีต่าง ๆ ของการถ่ายภาพ
๙. งานศิลปะประยุกต์
๑๐. งานภาพประกอบ แผนที่ แผนผัง ภาพร่าง งานสามมิติอันเกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ สถาปัตยกรรม และวิทยาศาสตร์

ลักษณะของงานตาม มาตรา ๒ ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ จะมีขอบเขตกว้างขวางมาก แต่ลักษณะงานที่สามารถจะทำการแปลได้ควรจะหมายความถึง เฉพาะงานประเภทที่สามารถทำการแปลได้เท่านั้น ไม่น่าจะหมายความถึง งานวาดเขียน งานภาพถ่าย งานศิลปะประยุกต์ งานภาพประกอบ แต่ประการใด

ส่วนตามบทบัญญัติของ มาตรา ๒๕ (ข) นี้ ได้กำหนดงานสร้างสรรค์ที่จะได้รับความคุ้มครองไว้ เฉพาะงานวรรณกรรมและงานนาฏกียกรรม ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้บัญญัติให้ความหมายไว้ใน มาตรา ๔ ในคำจำกัดความของคำว่า "วรรณกรรมและศิลปกรรม" ซึ่งเป็นการบัญญัติรวมกันไว้ในลักษณะเดียวกันกับ มาตรา ๒ ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ความว่า

วรรณกรรมและศิลปกรรม หมายความว่ารวมการกระทำขึ้นทุกชนิดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ และแผนกศิลปะ จะแสดงออกมาโดยวิธีหรือรูปร่างอย่างใดก็ตาม เช่น สมุด สมุดเล็ก และหนังสืออื่น ๆ ปาฐกถา ถ่าอื่น ๆ เทศนาหรือวรรณกรรมอื่น ๆ อันมีลักษณะเช่นเดียวกันหรือนาฏกียกรรม หรือนาฏกีย - คนตรีกรรม หรือแบบพอนรำ และการแสดงในคนคู่โดยวิธีใด ๆ ซึ่งแบบการแสดงนั้น ๆ ได้กำหนดไว้เป็นหนังสือหรืออย่างอื่น เพลงดนตรีที่มีคำร้องหรือไม่มี การวาดเขียน การเขียน ระบายสี สถาปัตยกรรม ภาพหุ่น การแกะและการพิมพ์หิน รูปประกอบเรื่อง แผนที่ ภูมิประเทศ แผนผัง ภาพร่าง และการอื่นอันเกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ แผนภูมิการสำรวจภูมิประเทศ สถาปัตยกรรม หรือวิทยาศาสตร์ รูปถ่าย และรูปที่สร้างขึ้นโดยวิธีคล้ายคลึงกับการถ่ายรูป

จากคำจำกัดความดังกล่าว ได้มีการกำหนดความหมายของวรรณกรรม และงานนาฏกียกรรมไว้ดังนี้ คือ

งานวรรณกรรม หมายความว่า การกระทำขึ้นทุกชนิดในแผนกวรรณคดี ไม่ว่าจะแสดงออกมาเป็นรูปร่างอย่างไรก็ตาม เช่น สมุด สมุดเล็ก หนังสืออื่น ๆ ปาฐกถา

ถ่าอื่น ๆ เทศนา หรืองานวรรณกรรมอื่น ๆ อันมีลักษณะ เช่นเดียวกัน และรวมถึง นาฏกัยกรรม หรือนาฏกัยคนตรีกรรม หรือแบบฟอนร่า และการเล่แสดงให้คนดูโดย วิธีใ้ ซึ่งแบบการแสดงนั้น ๆ ใดกำหนดไว้เป็นหนังสืออย่างอื่น (๘: ๖) งานวรรณกรรม นี้กับการแปลคูเหมือนจะเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันมาก และสามารถเข้าใจได้โดยสามัญ สำนั้กว่า งานวรรณกรรมนี้สามารถทำการแปลได้

งานนาฏกัยกรรม หมายความว่าอะไรนั้นมิได้มีการบัญญัติไว้ แต่่น่าจะเทียบได้ กับคำว่านาฏกรรม ซึ่งหมายความว่า การละคร หรือการฟอนร่า (๒๕: ๔๓๑) และคำว่านาฏกัยกรรมนี้ อาจมีความหมายเป็น ๒ ข้อ คือ ถ้าเป็นบทบาทการแสดงก็เรียกว่า ศิลปกรรม ถ้าอธิบายบทบาทของการแสดงเป็นตัวอักษร เรียกว่า วรรณกรรม (๕: ๑๕๒ - ๑๕๓) ตามความหมายนี้หลังนี้ ปัญหาเกี่ยวกับการแปลงานนาฏกัยกรรมคงจะไม่เป็นปัญหา อะไร เพราะงานนาฏกัยกรรม ก็คือหนังสือนั่นเอง แต่สำหรับความหมายตามนัยแรกที่เป็น ศิลปกรรมนี้ จะไม่สามารถทำการแปลได้ เพราะบทบาทการแสดงที่เป็นการกระทำนี้ ย่อม ไม่สามารถทำการแปลได้ แต่เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติของอนุสัญญาเบอร์น ค.ศ. ๑๘๘๖ ใน มาตรา ๙ ต้นเป็นพันธกรณีของประเทศไทยตามขอสงวนข้อที่ ๕ ซึ่งบัญญัติไว้ ความว่า

The stipulations of Article 2 shall apply to the public representation of dramatic or dramatico - musical works, whether such works be published or not.

Authors of dramatic or dramatico - musical works, or their lawful representatives, shall be, during the existence of their exclusive right of translation, equally protected against the unauthorised public representation of translations of their works.

The stipulations of Article 2 shall apply equally to the public performance of unpublished musical works, or of published works in which the author has expressly declared on the title page or commencement of the work that he forbids the public performance thereof

ซึ่งหมายความว่า ผู้สร้างสรรค์งานนาฏกรรม หรือนาฏ - คนตรีกรรม หรือผู้แทนโดยชอบด้วยกฎหมาย จะได้รับความคุ้มครองมิให้มีการแสดงต่อสาธารณะโดยมิชอบ ซึ่งคำแปลงานดังกล่าว ตลอดจนอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิในการแปล คำว่า "คำแปลงาน ดังกล่าว" (translation of their works) จึงทำให้เข้าใจว่า เป็นการแปล

งานนาฏกียกรรมหรือนาฏกีย - คนตรีกรรมนั่นเอง เมื่อการแปลนาฏกียกรรมเป็นไปได้
 ดังนั้น การแปลงานนาฏกียกรรมจะต้องทำการแปลจากงานนาฏกียกรรมตามความหมาย
 นัยแรกดังกล่าว โดยพิจารณาถึงความบทบาทการแสดงที่เป็นตัวอักษรนั้นมี ช่างานวรรณกรรม
 เพราะมีลักษณะที่เป็นนาฏกียกรรมมากกว่าเป็นงานวรรณกรรม เช่น บทการแสดงละคร
 คำบรรยายท่ารำ เป็นต้น

กรณีที่ ๒ ในเรื่องของการนับระยะเวลาสิทธิ ตามบทบัญญัติใน มาตรา ๒๕
 (ข) ได้กำหนดระยะเวลาที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะป้องกันมิให้ผู้อื่นทำการแปลและโฆษณาคำแปล
 ก็ต่อเมื่อได้ให้อำนาจผู้อื่นทำการแปลงานของตนภายในระยะเวลาสิทธิ นับแต่วันสุดท้าย
 แห่งปีซึ่งโฆษณาไปแล้ว จากการที่พระราชบัญญัตินี้ได้ใช้คำว่า " ... นับแต่วันสุดท้ายแห่ง
 ปีซึ่งโฆษณาไปแล้ว ... " ทำให้เข้าใจโดยทั่วไปว่าเป็นวันสุดท้ายแห่งปีซึ่งโฆษณา ไม่ว่า
 จะเป็นการโฆษณาครั้งแรกหรือครั้งหลัง ๆ ก็ตาม โดยวรรณกรรมหรือนาฏกียกรรมจะต้อง
 ทำการโฆษณาทุก ๆ ๑๐ ปี หรือต้องโฆษณาไปเรื่อย ๆ ไม่หยุดยอนป้องกันได้เสมอจน
 กว่าจะหมดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ หรือทำการแปลหรือให้อำนาจผู้อื่นทำการแปลงาน
 นั้นในภาษาที่ต้องการป้องกันมิให้ผู้อื่นแปลและโฆษณาคำแปล (๕: ๑๔๑ และ ๘: ๓๕) แต่
 หากเมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติใน มาตรา ๑ วรรค ๓ แห่ง Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖
 แล้ว จะพบว่าการโฆษณานั้น หมายความว่าถึงการโฆษณาเป็นครั้งแรกเท่านั้น ดังที่บัญญัติ
 ไว้ว่า " ... ten years form the date of the first publication of
 the original work ... " ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติใน มาตรา ๒๕ (ข) ในตอน
 ที่เกี่ยวกับการโฆษณามีได้ใช้คำว่า โฆษณาเป็นครั้งแรกจึงทำให้ไม่สอดคล้องกับอนุสัญญา
 เบอรน์แต่อย่างไร เพราะหากตีความกฎหมายโดยไม่ทราบถึงพันธกรณีระหว่างประเทศ
 จะทำให้เข้าใจว่าไม่ใชว่าการโฆษณาเป็นครั้งแรก

อนึ่ง มีข้อน่าสังเกตว่า ตามบทบัญญัติในมาตรา ๒๕ (ข) นี้ มิได้บัญญัติถึงการ
 เริ่มนับระยะเวลาที่ถือว่าได้มีการโฆษณาไว้โดยตรง ซึ่งตามพันธกรณีระหว่างประเทศของไทย
 คือ Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ วรรค ๒, ๓ และ ๔ ได้
 บัญญัติไว้ว่า

ถ้าเป็นงานที่พิมพ์เสร็จเป็นส่วน ๆ ระยะเวลาสิบปีเริ่มนับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาในส่วนสุดท้ายของงานนั้น

ถ้าเป็นงานที่สร้างสรรค์ขึ้นหลาย ๆ เล่ม เช่น เรื่องที่จบเป็นคราว ๆ ไป เรื่องที่รวบรวมเป็นเล่ม ซึ่งจัดพิมพ์โดยสมาคมวรรณคดีหรือสมาคมวิทยาศาสตร์ หรือโดยเอกชนอื่น ในแต่ละเล่มที่จบเป็นคราว ๆ หรือที่รวบรวมขึ้น การนับอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิในการแปลสิทธิจะแยกจากกัน ในแต่ละส่วน

ในกรณีดังกล่าวข้างต้นนี้ การนับอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิในการแปล สิทธิถือเอาวันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีที่มีการโฆษณางานนั้นเป็นวันที่ได้มีการโฆษณา

แม้ว่าใน มาตรา ๒๕ (ข) นี้จะมีได้มีการบัญญัติไว้ แต่สามารถที่จะนำบทบัญญัติในหมวด ๑ มาใช้บังคับได้ในบางส่วน โดยบทบัญญัติใน มาตรา ๑๔ วรรคแรก ความว่า "ท่านว่าลิขสิทธิ์มีอายุตลอดชีวิตผู้ประพันธ์และต่อไปอีกสามสิบปี ส่วนที่ออกเป็นตอน ๆ อายุแห่งการคุ้มครองเริ่มแต่วันที่โฆษณาตอนนั้น ๆ" ตามบทบัญญัตินี้เป็นเรื่องของอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ แต่ก็สามารถนำมาอนุโลมใช้กับการนับอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิในการแปลได้ เพราะสิทธิในการแปลก็เป็นสิทธิประการหนึ่งของลิขสิทธิ์ ดังนั้นการนับอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิในการแปล สำหรับงานที่พิมพ์เสร็จเป็นตอน ๆ ระยะเวลาสิบปีนั้นก็เริ่มนับตั้งแต่วันที่ได้มีการโฆษณาตอนนั้น ๆ สำหรับในกรณีของงานที่สร้างสรรค์ขึ้นทีละตอนหลายเล่มจนเป็น ตามหลักกรรมสิทธิ์ที่หนังสือเล่มใดสร้างสรรค์เสร็จย่อมได้รับความคุ้มครองเช่นกัน ดังนั้นในกรณีของการนับอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิในการแปลจึงต้องนับตอนสุดท้ายที่จบไป จึงไม่แตกต่างไปจากพันธกรณีระหว่างประเทศแต่อย่างใด ส่วนในกรณีของการถือเอาวันที่ ๓๑ ธันวาคมของทุกปีที่มีการโฆษณางานนั้น เป็นวันที่ได้มีการโฆษณานี้ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ (ข) นั้นเอง โดยจะสังเกตได้จากถ้อยคำที่ว่า "... เมื่อล่วงพ้นกำหนดสิบปี นับแต่วันสุดท้ายแห่งซึ่งโฆษณาไปแล้ว ..." ซึ่งก็หมายความว่าถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีซึ่งโฆษณานั้นเอง ดังนั้นในกรณีของการเริ่มนับอายุแห่งการคุ้มครองสิทธิในการแปลนี้ก็สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศอยู่แล้ว

กรณีที่ ๓ ในเรื่องของสิทธิที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะแปลงกัภายใต้หลังวงพนกำหนดระยะเวลาสิบปี ตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาเบอร์น ตาม Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ มาตรา ๑ วรรค ๓ กำหนดไว้เป็นสิทธิในการแปล (Right of Translation)

ซึ่งก็หมายความว่า สิทธิพิเศษที่จะทำการแปลหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแปลงานของตน (The exclusive right of making or authorizing the translation of their works) อันเป็นสิทธิของผู้สร้างสรรค์โดยเฉพาะ ซึ่งหากผู้สร้างมีความต้องการที่จะให้สิทธิในการแปลของตนยังคงมีอยู่เกินกว่าสิบปีถึงกลาง ก็จะต้องทำการป้องกันไว้ด้วยวิธีที่บัญญัติไว้นั้น หากมิได้มีการทำการป้องกันไว้ดังกล่าวแล้ว ก็ยอมหมดสิทธิที่จะทำการแปลหรือมอบให้ผู้อื่นทำการแปล งานสร้างสรรค์ของผู้สร้างสรรค์คนนั้นก็จะมีสิทธิในการแปล (เฉพาะในภาษาที่มีได้มีการป้องกัน) อีก บุคคลทั่วไปก็จะสามารถทำการแปลได้โดยมิต้องได้รับอนุญาตจากผู้สร้างสรรค์และไม่ต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์แก่ผู้สร้างสรรค์ด้วย จึงเห็นได้ว่าตามอนุสัญญาเบอร์นได้บัญญัติเฉพาะสิทธิในการแปลเท่านั้น และเมื่อสิทธิในการแปลหมดสิ้นไปแล้ว งานแปลที่กระทำหลังจากนั้นก็จะเป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองเหมือนงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเองโดยจะมีสิทธิในการโฆษณาด้วย แต่เมื่อพิจารณาควบคู่กับบทบัญญัติในมาตรา ๒๘ (ข) นี้ ได้บัญญัติถึงสิทธิที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะป้องกันไว้ ดังนี้คือ สิทธิที่จะห้ามมิให้ทำซ้ำ ทำซ้ำ เล่นแสดงในที่สาธารณะ หรือโฆษณาซึ่งคำแปล ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้คือ สิทธิที่จะทำซ้ำนั้นก็หมายถึงการทำการแปลซ้ำ และก็จะเหมือนกับอนุสัญญาเบอร์น สิทธิที่จะทำซ้ำ หมายความว่า สิทธิที่จะทำซ้ำซึ่งคำแปล ซึ่งน่าจะพิจารณารวมกันกับสิทธิในการโฆษณาซึ่งคำแปล ปกติการทำการแปลย่อมจะทำให้เพื่อหาประโยชน์จากการแปลนั้น ควบคู่การนำสำเนางานแปลนั้นออกจำหน่ายแจก การทำซ้ำและโฆษณาคำแปลก็จะตามมา การที่ มาตรา ๒๘ (ข) ได้บัญญัติถึงสิทธิในการทำซ้ำและโฆษณาซึ่งคำแปล ก็จะทำให้เกิดความชัดเจนขึ้น หากมิได้บัญญัติก็จะเข้าใจได้โดยหลักการของลิขสิทธิ์โดยปกติเหมือนกับอนุสัญญาเบอร์น หรือกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศศรีลังกา และสหพันธสาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวียนั่นเอง สำหรับสิทธิที่จะเล่นแสดงในที่สาธารณะนี้ ได้บัญญัติไว้ในเรื่องของสิทธิในการแปลด้วย ก็เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้บัญญัติถึงงานนาฏกียกรรมที่จะมีข้อจำกัดสิทธิในการแปลไว้ด้วย ดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘ (ข) และสิทธิในการเล่นแสดงในที่สาธารณะ ก็เป็นสิทธิพิเศษประการหนึ่งของลิขสิทธิ์ เมื่อมีการแปลงานนาฏกียกรรมได้ก็จึงมีการกำหนดสิทธิในการเล่นแสดงในที่สาธารณะด้วย ซึ่งทำให้เข้าใจได้ว่า นาฏกียกรรมที่เป็นศิลปกรรม เช่น แบบฟอนร่า บทละคร จะหวงสิทธิที่จะเล่น

แสดงต่อประชาชนภายหลังสิบปีนับจากวันสุดท้ายแห่งปีโฆษณาได้ ก็ต่อเมื่อปฏิบัติตามเงื่อนไข ใน มาตรา ๒๕ (ข) ดังกล่าว (๕: ๑๕๑ - ๑๕๓) ความเข้าใจดังกล่าวหากพิจารณาตาม ตัวบทของมาตรา ๒๕ (ข) จะสังเกตได้ว่า ไค้ไค้คำว่า " ... เล่นแสดงในที่สาธารณะ ... ซึ่งคำแปล ..." จึงหมายความว่า สิทธิในการเล่นแสดงนาฏกียกรรมในที่สาธารณะ นี้จะต้องเป็นคำแปลนาฏกียกรรมเท่านั้น มิใช่ว่าเมื่อมีได้มีการทำการป้องกันสิทธิตามเงื่อนไข ของกฎหมายเมื่อพ้นกำหนดเวลาสิบปีแล้ว จะสามารถนำนาฏกียกรรมนั้นมาเล่นแสดงต่อ สาธารณะได้แต่อย่างใด ซึ่งก็ยังมีที่มาจากพันธกรณีของประเทศไทยตามข้อสงวนข้อที่ ๕ ของประเทศไทย

กรณีที่ ๔ ในเรื่องของเงื่อนไขที่จะป้องกันสิทธิในการแปลของเจ้าของลิขสิทธิ์ ตามอนุสัญญาเบอร์น์ได้กำหนดหลักการไว้คือ ใน Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ มาตรา ๑ วรรค ๓ วรรค ๓ วรรค ๓ ผู้สร้างสรรค์จะต้องหาประโยชน์จากงานของตนด้วยการโฆษณาคำแปลใน ภาษาซึ่งต้องการได้รับการคุ้มครองในประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาประเทศหนึ่ง ทั้งนี้ก่อนที่จะ มีการโฆษณาคำแปลก็จะต้องมีการแปลเสียก่อน และนำสิ่งดังกล่าวตามอนุสัญญาเบอร์น์นั้น ได้กำหนดให้มีการโฆษณาคำแปลนั้น ในประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาประเทศหนึ่ง (in one of the countries of the Union) จึงน่าจะเข้าใจได้ว่าแม้ว่าจะได้โฆษณาคำแปล ในประเทศซึ่งมีในประเทศไทยที่ภาษานั้นย่อมจะได้รับความคุ้มครอง เช่น ได้ทำการแปลเป็น ภาษาไทย แต่ได้โฆษณาคำแปลในประเทศอื่นเคียงข้างเป็นประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์น์ เป็นต้น ในเรื่องนี้ตามกฎหมายภายในของประเทศไทยที่ลิขสิทธิ์ ในการแปลในระบบสิบปี เช่น ประเทศสาธารณรัฐศรีลังกา และประเทศสหพันธสาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวีย ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ ๔ ก็ไม่ได้บัญญัติไว้ ทั้งนี้ก็เนื่องจากบทบัญญัติของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศ จึงต้องบัญญัติกว้าง ๆ เป็นหลักการเอาไว้ ไม่อาจจะระบุประเทศใดประเทศหนึ่งได้ ดังนั้นประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาจะต้องนำไปประยุกต์ เป็นกฎหมายภายในเอาเอง สำหรับมาตรา ๒๕ (ข) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรม และศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้บัญญัติหลักการของเงื่อนไขที่จะป้องกันสิทธิในการแปลไว้ คือ เจ้าของลิขสิทธิ์จะต้องได้ให้อำนาจผู้อื่นแปลวรรณกรรมหรือนาฏกียกรรมนั้น ในภาษาซึ่งต้องการ จะป้องกันมิให้ผู้อื่นแปล และได้โฆษณาคำแปลนั้นภายในราชอาณาจักร ซึ่งก็หมายความว่า เจ้าของลิขสิทธิ์จะต้องมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแปลเท่านั้น มิได้หมายความรวมถึง การ

ที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะทำการแปลช่วยตนเอง ซึ่งอาจเป็นไปได้ที่ผู้สร้างสรรค์ อาจมีความรู้ความสามารถทำการแปลเป็นภาษาไทยได้ หรือกรณีและผู้สร้างสรรค์ได้ออนลิขสิทธิ์ให้คนไทย คนไทยที่รับโอนนั้นก็จะ เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ก็จะสามารถทำการแปลเป็นภาษาไทยได้เช่นกัน

ในเรื่องภาษาที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะต้องทำการแปลก่อนสิบปี เพื่อป้องกันสิทธิในการแปลของตนนั้น มาตรา ๒๕ (ข) ก็ไม่ได้กำหนดว่าจะต้องแปลเป็นภาษาอะไร เพียงแต่กำหนดว่าได้ทำการแปลภาษาที่ตรงการจะป้องกัน อันอาจเป็นภาษาอื่น เช่น ภาษาของประเทศอินเดียและได้โฆษณาในราชอาณาจักรไทย ก็จะได้รับคุ้มครองให้มีสิทธิในการแปลภาษานั้นขยายออกไปตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานเดิม ก็ จะกลายเป็นการนิคเจตนาของกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งตามกฎหมายภายในของต่างประเทศ ก็มักจะระบุเป็นภาษาของตนไปเลย เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์ของสาธารณรัฐศรีลังกา ได้ระบุว่า จะต้องแปลเป็นภาษาสิงหลหรือภาษาทมิฬ เป็นต้น

ข) การให้คุ้มครองงานแปล การให้คุ้มครองงานแปลตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖ ความว่า

คำแปลหรือแปลลงมาซึ่ง หรือการจักลำดับแห่งคุณศรี การทำซ้ำแต่เปลี่ยนรูปเสียใหม่ ซึ่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมขึ้นเคียงหรือหลายชิ้นรวมกัน ทุกรายย่อมได้รับความคุ้มครอง เหมือนหนึ่งวรรณกรรมหรือศิลปกรรมที่คิดขึ้นเอง แต่ท่านมิให้เป็นเหตุเสื่อม สิทธิของผูประพันธ์เดิม

คำแปลงานสร้างสรรค์นั้นจะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา นี้ ซึ่งรวมทั้งการ แปลงานสร้างสรรค์ในประเทศและงานสร้างสรรค์ต่างประเทศ เพราะบทบัญญัติในหมวด ๒ เรื่องลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ ก็ไม่ได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษ ดังนั้นงานต่างประเทศจึงต้องให้ บทบัญญัติในหมวด ๑ เรื่องลิขสิทธิ์ในประเทศ มาตรา ๖ ดังกล่าวยังคับด้วย

การแปลงานที่จะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา นี้ จะต้องเป็นการแปลที่ชอบ ควบกฎหมาย แม้ว่าจะมิได้บัญญัติไว้โดยตรงแต่ก็สามารถพิจารณาได้โดยปริยายว่า จะต้อง เป็นการแปลโดยชอบด้วยกฎหมาย และในเรื่องของงานสร้างสรรค์ต่างประเทศจะต้องได้รับ อนุญาตจากผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ในกรณีที่เป็นการแปลงานในระยะเวลาสิบปีนับตั้งแต่วันที่ได

มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก หรือการแปลงานที่กระทำภายหลังระยะสิบปีดังกล่าว แต่
 เจ้าของลิขสิทธิ์ได้ทำการป้องกันสิทธิในการแปลของตนตามเงื่อนไขที่กฎหมายได้บัญญัติไว้
 ดังกล่าว เพราะถือว่า ในระหว่างระยะเวลาทั้งสองกรณีสิทธิในการแปลงานยังเป็น
 ของเจ้าของลิขสิทธิ์อยู่ การแปลจึงต้องขออนุญาตดังกล่าว สำหรับกรณีของการแปลงาน
 หลังจากล่วงพ้นกำหนดเวลาสิบปีดังกล่าวแล้ว และเจ้าของลิขสิทธิ์ก็ไม่ได้จัดทำป้องกัน
 สิทธิในการแปลของตน อันทำให้สิทธิในการแปลของเจ้าของลิขสิทธิ์หมดสิ้นไป การแปล
 งานดังกล่าวจะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๓ เพราะว่าการแปลจะไม่เป็นการละเมิด
 ลิขสิทธิ์ แต่ถือได้ว่าเป็นการแปลงานสร้างสรรค์ที่ชอบด้วยกฎหมายย่อมเป็นผู้
 สร้างสรรค์ในงานนั้น จึงได้รับความคุ้มครองให้มีลิขสิทธิ์ในงานนั้นเหมือนกับงานที่คิดค้น
 เองหรืองานแรกเริ่ม

สำหรับพันธกรณีของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองงานแปลนั้น
 เป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา ๒ วรรค ๒ ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ซึ่ง
 บัญญัติไว้ความว่า

การแปล การดัดแปลง การจัดระเบียบของดนตรีกรรม และการทำซ้ำในลักษณะ
 อื่น ๆ ที่เป็นการเปลี่ยนรูปของงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม และการรวบรวมงาน
 ที่แตกต่างกันเข้ากัน จะได้รับความคุ้มครองเหมือนงานแรกเริ่ม ทั้งนี้จะต้องไม่
 เป็นการเสื่อมสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในงานแรกเริ่ม

เมื่อพิจารณาคำพันธกรณีและบทบัญญัติในมาตรา ๒ แล้ว โดยสาระสำคัญ
 มีลักษณะไม่แตกต่างกันแต่ประการใดเลย

๒. สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง
 วรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ นี้ ไม่ได้บัญญัติถึงสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือ
 ต่างประเทศไว้โดยเฉพาะ คงบัญญัติเฉพาะเรื่องสิทธิในการทำซ้ำในประเทศ ตามหมวด ๑
 แสดงให้เห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๒ นี้ไม่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือ
 ต่างประเทศไว้เป็นพิเศษ ดังนั้นการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศก็จะได้ได้รับความคุ้มครอง
 ตามบทบัญญัติในเรื่องลิขสิทธิ์ในประเทศ ตามหมวด ๑ ทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ
 ในมาตรา ๒๔ ตอนต้น ซึ่งบัญญัติไว้ความว่า "ภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้ ทานว่าบทแห่ง
 พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับถึง ..."

ตามหลักเกณฑ์ของสิทธิในการทำซ้ำของงานวรรณกรรมนั้น ในหมวด ๑ ได้บัญญัติรองรับสิทธิในการทำซ้ำไว้รวม ๆ มีได้เฉพาะแก่งานวรรณกรรมเท่านั้น คือ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ ในคำจำกัดความของคำว่า "ลิขสิทธิ์" ดังที่เคຍอ้างไว้แล้วข้างต้น และนอกจากนี้ยังได้บัญญัติสิทธิในการทำซ้ำบทความในหนังสือพิมพ์และนิตยสารไว้ด้วยใน มาตรา ๗ ความว่า

เรื่องที่แต่งเป็นตอนติดต่อกันและนิยายต่าง ๆ บรรดาที่โฆษณาออกมาในหนังสือพิมพ์นั้น ท่านห้ามมิให้ผู้ใดเอาเรื่องเหล่านั้นไปภาษาเดิมก็ดี หรือทำการแปลก็ดี มาโฆษณาซ้ำอีกโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้ประพันธ์ก่อน

บทบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับถึง เรื่องอื่น ๆ ในหนังสือพิมพ์ด้วย ถ้าผู้ประพันธ์หรือบรรณาธิการใดออกใจโดยชัดแจ้งในหนังสือพิมพ์ฉบับที่โฆษณาออกมาว่า หามมิให้ผู้ใดเอาไปทำซ้ำว่าเป็นหนังสือประจำคาบไซร , การหุมนั้นใดกล่าวไว้โดยชัดถ้อยคำทั่ว ๆ ไปในตอนต้นแห่งหนังสือทุกคราวแล้ว ท่านว่าท่านนั้นเป็นการเพียงพอ

ถ้าไม่มีกำหนดดังกล่าวนั้นไซร ท่านว่าจะโฆษณาซ้ำก็ได้ควยว่าเรื่องนั้นมาจากไหน การห้ามมิท่านมิให้ใช้บังคับถึง เรื่องแห่งข้อใดเพียงทางการเมือง ชาวประจำวัน หรือรายงานเหตุเบ็ดเตล็ด

ผู้ประพันธ์มีสิทธิแต่ผู้เดียวที่จะโฆษณาซึ่งวรรณกรรมของตนควยวิธีใด ๆ เว้นแต่จะชี้ควยขอสัตยาภิเศก

จากบทบัญญัติของมาตรานี้ ก็หมายความว่า ตามวรรคแรกเรื่องที่แต่งเป็นตอนติดต่อกันหรือนิยายที่ผู้สร้างสรรค์ได้ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวห้ามมิให้ผู้ใดเอาไปโฆษณาซ้ำ ผู้อื่นจะเอาไปทำซ้ำโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้สร้างสรรค์ไม่ได้ (๕: ๑๕๕) เพราะจากการบัญญัติดังกล่าวมิได้มุ่งหมายให้บทบัญญัติในวรรค ๒ มาใช้กับวรรคแรก และน่าสังเกตไคววบทบัญญัติในวรรคแรกนี้ ได้กำหนดไว้เฉพาะเรื่องที่ลงหนังสือพิมพ์เท่านั้น แต่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติขยายของคำว่า "หนังสือพิมพ์" ไว้ในมาตรา ๔ ความว่า

หนังสือพิมพ์ หมายความว่า วรรณกรรมที่ตีพิมพ์ขึ้นในภาษาใด ๆ ซึ่งมีข่าว หรือแสดงความคิดเห็น หรือประกาศแจ้งความอย่างไร ๆ รวมทั้งหนังสือรวิวและแม่กาขึ้นซึ่งโฆษณาหรือที่เห็นไควว่ามีเจตนาจะโฆษณาเป็นระยะเวลาที่กำหนดหรือเป็นครั้งคราวไม่กำหนด

ดังนั้นขอบเขตของคำว่า หนังสือพิมพ์ ตามพระราชบัญญัตินี้ ก็คลุมถึงนิตยสารควยนั่นเอง

สำหรับเรื่องอื่น ๆ ซึ่งมีเรื่องที่แต่งเป็นตอนติดต่อกัน หรือนวนิยาย และบรรดาข้อโต้เถียงทางการเมือง ขาวประจำวัน หรือรายงานเหตุเบ็ดเตล็ด ที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ผู้สร้างสรรค์จะห้ามโฆษณาว่าใครก็ตามเมื่อผู้สร้างสรรค์หรือบรรณาธิการได้บอกกล่าวการห้ามโฆษณาไว้โดยชัดแจ้ง และถ้าเป็นหนังสือที่ออกเป็นรายคาบก็ต้องบอกห้ามไว้ทุกคราวที่ลงพิมพ์ในคาบนั้น ๆ หากมิได้บอกกล่าวห้ามไว้ผู้อื่นก็จะเอาไปโฆษณาอีกก็ได้ แต่ต้องบอกที่มาแห่งวรรณกรรมนั้น ๆ (๕: ๒๐๐) ทั้งนี้จึงกล่าวได้อย่างย่อ ๆ ว่า ถ้าเป็นเรื่องที่แต่งเป็นตอนติดต่อกัน หรือนวนิยายที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไม่จำเป็นจะต้องบอกกล่าวห้ามไว้ ผู้อื่นก็ไม่สามารถทำขางานนั้นได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องอื่นที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์จะต้องมีการบอกกล่าวการห้ามไว้ หากมิได้มีการบอกกล่าวการห้ามไว้ ผู้อื่นสามารถทำขางานนั้นได้โดยมีเงื่อนไขเพิ่มเติมว่าจะต้องบอกกล่าวควยว่าเรื่องมาจากไหน

เมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยแล้ว ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๒ ว่าพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศนั้น คงเป็นไปตามบทบัญญัติในเรื่องการทำซ้ำโดยทั่วไป และบทบัญญัติในมาตรา ๑, วรรค ๔ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ ตามข้อสงวนข้อที่ ๔ ของประเทศไทย สิทธิในการทำซ้ำโดยทั่วไปแล้ว ตามพันธกรณีและพระราชบัญญัตินี้มีได้ความแตกต่างกันมากนัก แต่บทบัญญัติในเรื่องของสิทธิในการทำซ้ำเฉพาะงานนั้น มีลักษณะที่แตกต่างกันบ้าง ซึ่งตามมาตรา ๑, วรรค ๔ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ ได้บัญญัติไว้ว่า

Serial stories, including tales, published in the newspapers or periodicals of one of the countries of the Union, may not be reproduced, in original or translation, in the other countries, without the sanction of the authors or of their lawful representatives.

This stipulation shall apply aqually to other articales in newspapers or periodicals, when the authors or editors shall have expressly declared in the newspaper or periodical itself in which they shall have been published that reproduction is forbidden. In the case of periodicals it shall be sufficient if such prohibition is indicated in general terms at the beginning of each number.

In the absence of prohibition, such articles may be reproduced on condition that the source is indicated.

The prohibition cannot in any case apply to articles of political discussion, to news of the day, or to miscellaneous information.

จากบทบัญญัติดังกล่าวของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ จะเห็นว่า Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ ได้กำหนดหลักการที่จะให้ความคุ้มครองงานที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ในเรื่องของสิทธิในการทำซ้ำไว้ โดยสิทธิในการทำซ้ำในเรื่องที่แต่งเป็นตอนติดต่อกัน ที่รวมถึงนิทานควยเป็นของผู้สร้างสรรค์ โดยผู้อื่นไม่อาจทำซ้ำ ตัดฉบับหรือคำแปลในประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาอื่นใด แต่ในกรณีของเรื่องอื่น ๆ ที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร จะได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกันหากผู้สร้างสรรค์หรือบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ได้แสดงไว้ในหนังสือฉบับนั้น ๆ ว่าไม่อนุญาตให้ทำซ้ำ และในกรณีที่นิตยสาร การที่แสดงการห้ามเช่นนั้นไว้ในตอนต้นของแต่ละฉบับก็เป็นการเพียงพอที่จะได้รับความคุ้มครอง

กล่าวโดยสรุปบทบัญญัติของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ และพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ ก็มีลักษณะคล้ายกัน และมีความสอดคล้องต่อกันสมบูรณ์แล้ว

ข. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒ กฎหมายทั้งสองฉบับนี้ ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศไว้ โดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองงานสร้างสรรค์ต่างประเทศไว้ใน มาตรา ๘๒ อันเป็นบทบัญญัติของเรื่องลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ และในเงื่อนไขรายละเอียดก็ได้บัญญัติเป็น พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒ ไว้อีกส่วนหนึ่ง

บทบัญญัติของกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ ก็มีลักษณะคล้ายกับพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ กล่าวคืองานสร้างสรรค์ตามบทบัญญัติในมาตรา ๘๒ นี้ จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ (ลิขสิทธิ์ในประเทศ) ไม่ว่า

จะเป็นเรื่องใด ๆ ก็ตาม เช่น สิทธิในการแปล ทำซ้ำ เล่นแสดงในที่สาธารณะ ฯลฯ โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขของพระราชกฤษฎีกา ดังนั้นในกรณีของสิทธิในการแปลหรือการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศ จึงจำต้องพิจารณาตามบทบัญญัติใน มาตรา ๘๒ และพระราชกฤษฎีกาเสียก่อน หากมีข้อกำหนดไว้จึงจะต้องพิจารณาตามบทบัญญัติของลิขสิทธิ์ในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และการพิจารณาในเรื่องของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศนี้ จำต้องพิจารณาดังอนุสัญญาเบอร์นซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีอยู่ด้วย ซึ่งจากปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ถึงปัจจุบัน ประเทศไทยยังมิได้เปลี่ยนแปลงพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติการคุ้มครองลิขสิทธิ์ (ภาคสารบัญญัตินิติ) แต่อย่างใด ดังนั้นพันธกรณีของประเทศไทยจึงไม่ได้แตกต่างไปจาก พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ แต่อย่างใด

๑. สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒ ทั้งสองฉบับนี้ ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิในการแปลไว้ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ ๒ ประเภท คือ บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิในการแปลว่า สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์จะมีอำนาจในการแปลหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแปลงานของตนได้เพียงใด กับบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองงานแปลที่ได้ทำเสร็จสิ้นแล้วนั้น ดังนี้ คือ

ก) การคุ้มครองสิทธิในการแปล ในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิในการแปลนี้ ตามกฎหมาย ๒ ฉบับคือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิในการแปลเป็น ๒ ลักษณะ คือ สิทธิในการแปลงานในประเทศ กับสิทธิในการแปลงานต่างประเทศ บทบัญญัติของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นี้ ดูเหมือนจะไม่ใช่ข้อสงสัยที่เพิ่มความเพิ่มเติมเหมือนพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ มากนัก เพราะได้มีการบัญญัติไว้โดยชัดเจน ซึ่งเข้าใจว่าจะเป็นการแก้ไขข้อบกพร่องของกฎหมายเดิมทั้งสองเรื่องดังกล่าว

ในคานของสิทธิในการเปลี่ยนงานในประเทศนั้น ก็ได้รับความคุ้มครองตาม มาตรา ๑๓ ประกอบกับมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสิทธิ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งตาม มาตรา ๑๓ ได้บัญญัติไว้ความว่า

- ภายใต้บังคับมาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๒ เจ้าของสิทธิที่ย่อมมี สิทธิแต่ผู้เดียว ดังต่อไปนี้
- (๑) ทำซ้ำ หรือดัดแปลง
 - (๒) นำออกโฆษณา
 - (๓) ให้ผู้อื่นอันเกิดจากสิทธิแก่ผู้อื่น
 - (๔) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (๑) หรือ (๒) โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่ง อย่างใดควยหรือไม่ก็ได้

บทบัญญัติในมาตรา ๑๓ นี้ เป็นบทบัญญัติรองรับกับความคุ้มครองแก่เจ้าของ สิทธิ ซึ่งการดัดแปลงก็หมายความรวมถึง การแปลควย ดังที่ได้บัญญัติไว้ในคำจำกัด ความของคำว่าดัดแปลง ของมาตรา ๔ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๑ ดังนั้นก็หมายความว่า สิทธิในการแปลก็เป็นสิทธิประการหนึ่งของเจ้าของสิทธิ

ในคานของสิทธิในการเปลี่ยนงานต่างประเทศนั้น ก็ได้รับความคุ้มครองตาม บทบัญญัติในมาตรา ๕ วรรค ๒ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองสิทธิ ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ดังที่ได้กล่าวไว้ว่า

ในกรณีที่ เป็นวรรณกรรมหรือนาฏกรรม ถ้าเจ้าของสิทธิมิได้จำกัดห้ามหรืออนุญาตให้ ผู้ใดจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทย และโฆษณาคำแปลนั้นในราชอาณาจักร ภายในสิบปี นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการโฆษณาวรรณกรรมหรือนาฏกรรมดังกล่าวเป็นครั้งแรก ให้ถือว่าสิทธิที่จะห้ามมิให้ทำซ้ำ หรือดัดแปลง หรือโฆษณาซึ่งคำแปลในราชอาณาจักร เป็นอันสิ้นสุดลง

เมื่อพิจารณาแล้ว ในหลักการของพระราชบัญญัตินี้ก็ได้แตกต่างไปจาก กฎหมายเดิมแต่อย่างใดเลย คงใช้สิทธิในการแปลในระบบสืบไปตามเดิม ทั้งนี้เนื่องจาก ประเทศไทยมิได้เปลี่ยนแปลงพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับลิขสิทธิ์แต่ประการใดดังที่เคย ได้กล่าวแล้วข้างต้น สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งก็คือ บทบัญญัตินี้ได้ชดถอยค่าที่รัดกุมมากขึ้น กว่ากฎหมายเดิม ทั้งยังได้แก้ไขข้อบกพร่องบางประการของกฎหมายเดิมเสียเป็นส่วนใหญ่

หากพิจารณาบทบัญญัติที่เขียนเกี่ยวกับพันธกรณีของประเทศไทย คือ มาตรา ๑ วรรค ๓ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ และมาตรา ๕ วรรค ๒, ๓ และ ๔ ของ Berne Convention ค.ศ. ๑๘๘๖ ที่เคยอ้างไว้ในตอนต้น ก็ขอที่จะแยกพิจารณาได้ดังนี้ คือ

กรณีที่ ๑ ในเรื่องของงานสร้างสรรค์ ตามบทบัญญัติในมาตรา ๕ วรรค ๒ ได้กำหนดไว้ว่า งานสร้างสรรค์ที่จะได้รับความคุ้มครองในเรื่องของสิทธิในการแปลมี ๒ ประเภท คือ งานวรรณกรรม และงานนาฏกรรม ซึ่งก็เหมือนกันกับพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ แต่จะแตกต่างกันก็เพราะว่า นาฏกียกรรม กับ นาฏกรรม อันเป็นภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ตามกฎหมายเดิม ได้ให้คำนิยามของงานวรรณกรรมและศิลปกรรม รวม ๆ กันไปเหมือนกับอนุสัญญาเบอร์น แต่ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้แยกงานแต่ละประเภทออกจากกันและบัญญัติคำนิยามไว้ต่างหาก ในมาตรา ๔ และในงานวรรณกรรมนั้น ได้ให้คำนิยามไว้ว่า "วรรณกรรม หมายความว่า งานนิพนธ์ที่สร้างขึ้นทุกชนิดไม่ว่าแสดงออกมาโดยวิธีหรือรูปร่างอย่างใด เช่น หนังสือ จดสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ภาสูกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ สิ่งบันทึกเสียงและหรือภาพอื่น ๆ"

จากบทบัญญัติของคำว่าวรรณกรรมตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นี้ เมื่อพิจารณาที่มีความหมายคล้ายกันกับงานวรรณกรรมและศิลปกรรม ตามอนุสัญญาเบอร์น ในกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ และงานวรรณกรรมตามความหมายในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔

สำหรับงานอีกประเภทหนึ่ง คือ งานนาฏกรรมนั้น ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ให้คำนิยามไว้ในมาตรา ๔ ว่า "นาฏกรรม หมายความว่า งานที่เกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่า หรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว และหมายรวมถึงการแสดงโดยวิธีใด ๆ" ซึ่งจากบทบัญญัตินี้ ก็หมายความว่าถึงงานนาฏกียกรรมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ตามนี้หลังคั้งที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อก่อนนี้ ซึ่งหมายความว่าถึง นาฏกรรมที่เป็นวรรณกรรมอันแสดงออกมาเป็นตัวอักษรเท่านั้น

กรณีที่ ๒ ในเรื่องของการนับระยะเวลาสิบบปี ตามบทบัญญัติในมาตรา ๕ ของพระราชกฤษฎีกานี้ ใ้แก้ไขข้อบกพร่องและข้อแตกต่างของบทบัญญัติในมาตรา ๒๕ (ข) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ เกี่ยวกับการนับระยะเวลา โดยให้เริ่มนับระยะเวลาสิบบปีตั้งแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ได้มีการโฆษณาวรรณกรรมหรือนาฏกรรมนั้นเป็นครั้งแรก มีช่วงที่โฆษณาครั้งไหน ๆ ก็ได้ ตามที่เข้าใจกันในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวของพระราชกฤษฎีกาก็สอดคล้องกับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ อันเป็นพันธกรณีตามข้อสงวนข้อที่ ๓ ของประเทศไทย

แต่สำหรับกรณีของการนับระยะเวลาสิบบปีนั้น น่าสังเกตว่าตาม มาตรา ๕ ของพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ คงได้บัญญัติไว้เฉพาะการให้ถือเอาวันที่ ๓๑ ธันวาคม ของปีที่มีการโฆษณางานนั้นเป็นวันที่ได้มีการโฆษณา ดังที่บัญญัติไว้ความว่า " ... และโฆษณาคำแปลนั้นในราชอาณาจักรภายในสิบบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ได้มีการโฆษณาวรรณกรรมหรือนาฏกรรมดังกล่าว เป็นครั้งแรก ... " และกรณีของการเริ่มนับระยะเวลาสิบบปีของงานที่สร้างขึ้นมีหลาย ๆ เล่มจบนั้น แม้ว่าพระราชกฤษฎีกาจะมีได้มีการบัญญัติไว้ก็ตาม แต่ด้วยการพิจารณาตามหลักธรรมดาที่หนังสือเล่มใดสร้างสรรค์เสร็จย่อมได้รับความคุ้มครอง ดังนั้นกรณีของการนับระยะเวลาสิบบปีก็เริ่มนับตั้งแต่นั้นไปในแต่ละเล่ม แต่สำหรับกรณีของงานที่แต่งเป็นตอน ๆ ซึ่งตาม Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ได้กำหนดให้นับตั้งแต่วันที่มีการโฆษณาในส่วนหรือตอนสุดท้าย เมื่อตามพระราชกฤษฎีกา มีที่กำหนดไว้ ทั้งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ในเรื่องของอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็บัญญัติไว้เหมือนกับพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ ก็ตามแต่ลักษณะของงานประเภทนี้ เป็นงานที่สร้างสรรค์ขึ้นยังไม่เสร็จ การนับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็ยังไม่เริ่มนับ จนกว่าที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์งานนั้นอย่างสมบูรณ์ก็ยังไม่มีการแก้ไข เพิ่มเติม ตัดทอนแกงงานนั้น ๆ อีกเลย (๔๔: ๒) ซึ่งก็คงพอที่จะอนุโลมให้ใช้กับการนับระยะเวลาสิบบปีนี้ได้ เพราะสิทธิในการแปลก็เป็นสิทธิประการหนึ่งของลิขสิทธิ์ ดังนั้นแม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ จะบัญญัติกฎหมายในเรื่องของการเริ่มนับระยะเวลาสิบบปีไว้อย่างไม่ค่อยจะสมบูรณ์นัก แต่ก็ด้วยการ

คือความกฎหมายโดยเทียบเคียงกันกับการนับอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็ทำให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ คือ Berlin Act, ค.ศ. ๑๘๐๘ มาตรา ๕ วรรค ๒, ๓ และ ๔

กรณีที่ ๓ ในเรื่องของสิทธิที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะป้องกันภายหลังจากกำหนดเวลาสิบปี ซึ่งตามหลักของอนุสัญญาเบอร์น์ และพิจารณาความกฎหมายภายในของประเทศที่โอนสิทธิในการแปลในระบบสิบปีเช่นเดียวกับประเทศไทย ปรากฏว่าหากมิได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายก็จะสิ้นสุดลงของ "สิทธิในการแปล" (Right of Translation) อันหมายความว่า สิทธิพิเศษที่จะทำการแปลหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแปลงานของตน ตามมาตรา ๑ วรรค ๓ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ สำหรับตามมาตรา ๕ วรรค ๒ ของพระราชกฤษฎีกา ใ้กล่าวถึง สิทธิที่จะห้ามมิให้ทำซ้ำ หรือดัดแปลง หรือโฆษณาซึ่งคำแปลในราชอาณาจักร ซึ่งก็หมายความว่า หากผู้ใดเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ มิได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายที่จะป้องกันสิทธิของตนไว้ในช่วงระยะเวลาสิบปีนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรกแล้ว เจ้าของลิขสิทธิ์ก็จะหมดสิทธิที่จะทำซ้ำหรือดัดแปลง หรือโฆษณาซึ่งคำแปลในราชอาณาจักร และบทบัญญัตินี้ก็แยกต่างไปจากพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ มาตรา ๒๕ (ข) ซึ่งได้บัญญัติถึงการสิ้นสุดลงของสิทธิที่จะทำซ้ำ และสิทธิที่จะเล่นแสดงในที่สาธารณะซึ่งคำแปลรวมอยู่ด้วย แต่หากพิจารณาแล้วสิทธิที่จะทำซ้ำซึ่งคำแปล ก็หมายความว่ารวมถึงสิทธิที่จะจัดทำคำแปลขึ้นนั่นเอง ก็จะตรงกับพันธกรณีระหว่างประเทศของไทย ตาม Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ มาตรา ๑ วรรค ๓ ดังนั้นจึงเท่ากับว่า ตามมาตรา ๕ วรรค ๒ ของพระราชกฤษฎีกา ใ้กระบุสิทธิที่จะสิ้นสุดลงดังกล่าว ก็เฉพาะสิทธิในการทำซ้ำ ดัดแปลงและโฆษณาซึ่งคำแปลเท่านั้น ในคานของสิทธิในการทำซ้ำหรือทำคำแปลขึ้นมิได้บัญญัติไว้

การที่พระราชกฤษฎีกาได้บัญญัติเฉพาะสิทธิในการทำซ้ำ ดัดแปลง และโฆษณาซึ่งคำแปลที่จะสิ้นสุดลงนี้ จะทำให้มีความหมายเพียงใดนั้น หากพิจารณาอย่างแคบก็จะทำให้เห็นได้ว่าเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้นจะสิ้นสุดลงเพียงสิทธิในการทำซ้ำ ดัดแปลง และโฆษณาซึ่งคำแปลเท่านั้น ก็จะทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในการแปล คือ ทำ หรือสร้างสรรค์

ซึ่งคำแปล มียังคงเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์ เจ้าของลิขสิทธิ์ก็มีสิทธิแต่ผู้เดียวที่จะทำการแปล หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นแปลงานของตน แต่ไม่สามารถที่จะทำซ้ำ คัดแปลง และโฆษณาซึ่งคำแปลใดก็จะไม่ก่อให้เกิดความถูกต้อง จึงไม่อาจตีความตามแนวนี้ได้ ซึ่งหากพิจารณาตามบทบัญญัติในมาตรา ๕ วรรค ๒ ของพระราชกฤษฎีกานี้ ในตอนต้นที่กล่าวไว้ว่า " ... ถ้าเจ้าของลิขสิทธิ์มีคำจำกัดจำหรืออนุญาตให้ผู้อื่นจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทย ... " เป็นเหตุผลหนึ่งที่แสดงถึงเจตนารมณ์ของบทบัญญัตินี้ เพราะว่าบทบัญญัตินี้ต้องการที่จะให้เจ้าของลิขสิทธิ์ทำการป้องกันสิทธิในการแปลของตนด้วยการใช้สิทธิดังกล่าวในระยะเวลาที่กำหนดไว้ให้ และตามพันธกรณีระหว่างประเทศ คือ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ มาตรา ๑ วรรค ๓ ก็ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนให้สิทธิในการแปลสิ้นสุดลง และพระราชกฤษฎีกาก็ได้บัญญัติขึ้นมา โดยมีเหตุผลตามหมายเหตุว่า พระราชกฤษฎีกาที่จะต้องการให้ความคุ้มครองงานของประเศภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์น จึงต้องบัญญัติเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศนี้ขึ้น ดังนั้นตามบทบัญญัตินี้ จึงต้องตีความให้หมายความถึงการสิ้นสุดลงของสิทธิในการแปล ซึ่งก็จะสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศดังกล่าว

ในกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์งานแรกเริ่มมิได้จัดทำการป้องกันสิทธิของตนไว้ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ หากพิจารณาเฉพาะว่าสิทธิในการแปลเป็นอันสิ้นสุดลงตาม Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ นั้น ก็หมายความว่า เจ้าของลิขสิทธิ์ก็ไม่มีอำนาจที่จะไปห้ามการแปลงานของตนในภาษาไทยโดยบุคคลอื่น และผู้ทำการแปลก็ไม่ต้องขออนุญาต และเสียค่าลิขสิทธิ์แก่เจ้าของลิขสิทธิ์แต่ประการใด และไม่ถือว่าการแปลงานดังกล่าวเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่เป็นการคัดแปลงงานโดยชอบด้วยกฎหมายยอมรับได้รับความคุ้มครองให้มัลลิขสิทธิ์เหมือนงานแรกเริ่ม และถือว่ามีลักษณะในทำนองเดียวกันกับการคัดแปลงงานที่หมดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไปแล้ว ผู้ทำการแปลจึงมีฐานะเหมือนกับผู้สร้างสร้งงานใหม่ จึงยอมรับได้รับความคุ้มครองให้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในคำแปลนั้น และเมื่อเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์แล้วก็ย่อมมีสิทธิต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์เท่าที่ไม่เป็นการเสื่อมสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานเดิม คือ มีสิทธิในการทำซ้ำ หรือคัดแปลง สิทธิในการนำออกโฆษณา ฯลฯ ซึ่งคำแปลนั้น ดังนั้น ย่อมหมายความว่า สิทธิในการทำซ้ำ หรือคัดแปลง หรือโฆษณาซึ่งคำแปล อันเป็นของเจ้าของลิขสิทธิ์สิ้นสุดลง ตามมาตรา ๕

วรรค ๒ ของพระราชกฤษฎีกา ๑๒๓๕๒ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๒๑ ของผู้ทำการแปลงานนั้นนั่นเอง จึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติถึงการสันตติลักษณ์ของคำหรือคำทำซ้ำ หรือคำดัดแปลง ของเจ้าของลิขสิทธิ์แต่อย่างใด

กรณีที่ ๔ ในเรื่องของเงื่อนไขที่จะป้องกันสิทธิในการแปลของเจ้าของลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๒๕ (ข) ได้บัญญัติไว้ คือ เจ้าของลิขสิทธิ์จะต้องได้ให้อำนาจผู้อื่นแปลงานนั้นในภาษาซึ่งต้องการจะป้องกันมิให้ผู้อื่นแปล และได้โฆษณาคำแปลนั้นภายในพระราชอาณาจักร ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงของกฎหมายฉบับนี้เกี่ยวกับผู้ทำการแปลและภาษาที่จะแปลดังที่เคยกล่าวไว้แล้วนั้น แต่ตามมาตรา ๕ วรรค ๒ ของพระราชกฤษฎีกานี้ ก็ได้มีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับพันธกรณีของประเทศไทย โดยได้บัญญัติไว้ว่าเจ้าของลิขสิทธิ์จะต้องจัดคำใหม่หรืออนุญาตินำไปจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทยและโฆษณาคำแปลนั้นในราชอาณาจักร ซึ่งมีข้อพิจารณา ดังนี้คือ คำว่า "จัดคำใหม่" นั้นจะหมายความถึงการจัดทำควบประการใด ๆ ให้มีการแปลไม่ว่าจะทำด้วยตนเองหรือบุคคลอื่น เช่น การจ้างให้แปลเป็นภาษาไทย เป็นต้น ซึ่งตามกฎหมายเดิมมิได้บัญญัติไว้ และการจัดทำอีกประการหนึ่งก็คือ การที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้อนุญาตให้ผู้อื่นจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทย ซึ่งก็หมายความถึง การอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม มาตรา ๑๓ (๔) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นั้นเอง ไม่ว่าจะเป็นกรณีของเจ้าของลิขสิทธิ์ได้จัดคำใหม่การแปล หรือได้อนุญาตให้ผู้อื่นจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทย แล้วจะต้องได้โฆษณาคำแปลนั้นในราชอาณาจักรด้วย ซึ่งก็สอดคล้องกับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ มาตรา ๑ วรรค ๓ อันเป็นพันธกรณีของประเทศไทย ตามข้อสงวนข้อที่ ๓ ที่บัญญัติเงื่อนไขการป้องกันไว้ คือ จะต้องหาประโยชน์จากงานของตนด้วยการโฆษณา หรือจัดคำใหม่การโฆษณาคำแปลในภาษาซึ่งต้องการได้รับความคุ้มครองในประเทศใดแห่งอนุสัญญาประเทศหนึ่ง ดังที่เคยกล่าวไว้แล้ว

ในเรื่องของการจัดทำคำแปลหรือการมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแปล และโฆษณานั้นจะต้องจัดทำคำแปลเป็นภาษาไทยด้วย ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๕๑๔ มิได้บัญญัติไว้ว่าจะต้องทำเป็นภาษาไทย คงกล่าวไว้เฉพาะให้ทำเป็นภาษาซึ่งต้องการจะป้องกันมิให้ผู้อื่นแปล เมื่อพิจารณาคูแล้วจะมีลักษณะเหมือนกัน

กับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ มาตรา ๑ วรรค ๓ และคล้ายกับว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นการแปลมาจากอนุสัญญาเบอร์นเลยก็ว่าได้ ซึ่งเรื่องนี้ต้องสังเกตว่าเหตุที่ตาม มาตรา ๑ วรรค ๓ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ ได้บัญญัติเช่นนั้นก็เนื่องมาจากฐานะของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศ มีข้อกำหนดภายในของประเทศใด จึงไม่อาจจะระบุไว้ว่าจะต้องทำการแปลเป็นภาษาอะไร แต่ในฐานะของพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ เป็นกฎหมายภายในที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อใช้บังคับในประเทศไทย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องระบุภาษาที่จะต้องทำการแปลให้เป็นภาษาที่ใชกันอยู่ในประเทศไทย ที่เจ้าของลิขสิทธิ์ต้องการจะป้องกัน ซึ่งก็หมายความว่าภาษาไทยนั่นเอง ดังนั้นการที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕ วรรค ๒ ได้บัญญัติไว้ว่า จะต้องทำการแปลให้เป็นภาษาไทยนั้นเป็นการถูกต้องและสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศของประเทศไทยแล้ว และในนานาประเทศก็ได้บัญญัติไว้ในลักษณะเดียวกัน ดังที่บัญญัติไว้ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศสาธารณรัฐศรีลังกา และประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวีย ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๔ ข้างต้น

ข) การให้ความคุ้มครองงานแปล ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้บัญญัติการคุ้มครองงานแปลไว้ตามบทบัญญัติโดยทั่วไป มิได้บัญญัติไว้ในบทบัญญัติของเรื่องลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศโดยเฉพาะ ซึ่งถ้าพิจารณาว่าบทบัญญัติดังกล่าวจะสามารถนำมาใช้บังคับได้กับเรื่องของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศได้หรือไม่นั้น พิจารณาได้ว่าโดยบทบัญญัติให้ความคุ้มครองงานแปลงานในประเทศได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งได้บัญญัติไว้ควยาว่า "งานใดมีลักษณะเป็นการนำเอางานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มาดัดแปลงโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ใหญ่ที่ใดดัดแปลงนั้นมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกดัดแปลง"

บทบัญญัติในมาตรา ๕ นี้ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ด้วยการนำเอางานอันมีลิขสิทธิ์มาดัดแปลงโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งการดัดแปลงนี้ ตามมาตรา ๔ ในคำจำกัดความของคำว่า ดัดแปลง แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้บัญญัติไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับวรรณกรรมว่า การดัดแปลงจะหมายความรวมถึงการแปลวรรณกรรมด้วย ดังนั้นการแปลงานอันมีลิขสิทธิ์โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้แปลก็ย่อมได้รับการคุ้มครองให้มียุติสิทธิในงานแปลของตนด้วย โดยการได้รับความคุ้มครองให้มียุติสิทธิตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นี้ แต่จะต้องไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่มีอยู่ในงานของผู้สร้างสรรค์เดิมที่ถูกแปลด้วย กล่าวคือสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์มีอยู่เพียงใดก็คงมีอยู่เพียงนั้น ไม่กระทบกระเทือนด้วยการมีลิขสิทธิ์ในการแปลใหม่ด้วย หรือกล่าวสั้น ๆ ใคว่า การใช้ประโยชน์อันมีงานแปลของผู้แปลจะต้องไม่กระทบถึงสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานเดิม และสิทธิในการงานแปลของผู้แปลนี้จะมีเพียงใด ก็ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ เช่น ตามมาตรา ๑๓ คือสิทธิในการทำซ้ำ หรือดัดแปลง นำออกโฆษณา ฯลฯ

เมื่อพิจารณาบทบัญญัตินี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการแปลเทียบเคียงกับมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ และมาตรา ๓ วรรค ๒ แห่ง Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ อันเป็นพันธกรณีของประเทศไทย จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติทั้ง ๓ ต่างมีเจตนารมณ์ตรงกันที่ ต้องการที่จะให้ความคุ้มครองงานแปลให้มียุติสิทธิเหมือนงานแรกเริ่ม โดยจะต้องไม่เป็นการเสื่อมสิทธิของผู้สร้างสรรค์ในงานเดิม แต่ น่าสังเกตว่าในการบัญญัติมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นี้ ในรายละเอียดของการที่จะได้รับความคุ้มครองนั้น แตกต่างไปจากบทบัญญัติของ มาตรา ๒ วรรค ๓ ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ อันเป็นพันธกรณีของประเทศไทย และหากพิจารณาให้ดีจะเห็นว่า บทบัญญัติของมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นี้ไม่อาจใช้กับกรณีของการแปลงานต่างประเทศ ตามมาตรา ๕ วรรค ๒ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ใน ๒ กรณี คือ

ประการแรก ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ใช้คำว่า " ... เป็นการนำเอางานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ... " ซึ่งตามมาตรา ๒

วรรค ๒ ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๘๐๘ มีบัญญัติไว้ จึงทำให้ตีความหมายของ บทบัญญัติดังกล่าวไว้ว่า เจตนารมณ์ของบทบัญญัตินี้ต้องการที่จะให้การคุ้มครองงานแปล เฉพาะที่ได้ทำการแปลงานที่มีลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ และงานสร้างสรรค์ ต่างประเทศที่นำมาทำการแปลนี้ ถือเป็นงานที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติในมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไข เพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งหากเป็นการแปลงานที่ยังไม่สิ้นสุดสิทธิในการแปลตาม มาตรา ๕ วรรค ๒ ของพระราชกฤษฎีกาก็จะไม่เป็นปัญหาแต่ประการใด แต่หากเป็น การแปลงานที่สิทธิในการแปลสิ้นสุดตาม มาตรา ๕ วรรค ๒ ของพระราชกฤษฎีกา แล้ว จะมีปัญหา เพราะงานต่างประเทศนั้นไม่อาจถือได้ว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๒๑ ทั้งนี้เนื่องจากหากพิจารณาเฉพาะเรื่องของการแปล คำว่า มีลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัตินี้ ก็หมายความว่า มีสิทธิในการแปลนั่นเอง ไม่อาจจะหมายความ รวมถึงสิทธิประการอื่นได้ เช่น สิทธิในการทำซ้ำ สิทธิในการโฆษณา ซึ่งเมื่อผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์มิได้ทำการป้องกันสิทธิในการแปลของตน ตามมาตรา ๕ วรรค ๒ ของ พระราชกฤษฎีกาแล้ว สิทธิในการแปลก็จะสิ้นสุดลง อันหมายความว่า เจ้าของลิขสิทธิ์ ไม่มีอำนาจในการที่จะห้ามคนไทยที่จะทำการแปลงานนั้น ๆ ได้ และรวมถึงการอนุญาต ให้อื่นทำการแปลงานของตนด้วย ดังกล่าวนี้นี้จะไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตาม พระราชบัญญัตินี้ (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑)

ประการที่สอง ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้ ใจคำว่า " ... มาดัดแปลงโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ..." อันหมายความว่า การแปลที่จะได้รับความคุ้มครองงานแปลให้มีสิทธิเหมือนงานแรกเริ่มนั้น จะต้อง ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งตามเหตุผลในประการแรก เมื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ หมดสิทธิในการแปลแล้ว ผู้แปลก็ไม่จำเป็นต้องไปขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์แต่ประการใด คงมีอำนาจการแปลได้เสียโดยพลการ และการแปลดังกล่าวเป็นการกระทำโดยชอบด้วย กฎหมาย เนื่องจากพระราชกฤษฎีกาได้ให้การรับรองไว้

ขอแตกต่างของบทบัญญัติของมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ นี้ ถือได้ว่าเป็นส่วนอันเป็นสาระสำคัญของบทบัญญัตินี้ เพราะว่าบทบัญญัติในมาตรานี้ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับข้อกำหนดเงื่อนไขของการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ และเป็นความมุ่งหมายโดยตรงที่จะบังคับใช้กับลิขสิทธิ์ในประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากได้มีการบัญญัติบทบัญญัติในมาตรา ๕ ก่อนตราพระราชกฤษฎีกา ถึง ๕ ปี และมาตรา ๕ ก็ใช้หลักการเคารพสิทธิของผู้สร้างสรรค์ ซึ่งการที่จะทำการแปลหรือคัดแปลงงานของผู้อื่นก็จำต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เสียก่อน และในคานการที่จะทำการแปลหรือคัดแปลงนี้ เป็นสิทธิประการหนึ่งของเจ้าของลิขสิทธิ์ในประเทศ ส่วนการทำการแปลงงานต่างประเทศได้ถูกจำกัดสิทธิโดยพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ให้ทำการแปลได้เพราะเป็นงานที่หมดสิทธิในการแปลแล้ว และโดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานเดิมแต่ประการใด ซึ่งจากเหตุผลนี้เองจึงทำให้เห็นว่าบทบัญญัติในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ไม่อาจนำมาบังคับใช้กับบทบัญญัติในมาตรา ๕ วรรค ๒ ได้

แม้ได้มีการบัญญัติกฎหมายคุ้มครองงานแปลนี้ แต่ผลของการสร้างสรรค์งานแปลขึ้นมาจะได้รับความคุ้มครองจากบทบัญญัติทั่วไปของกฎหมายประการใดบ้างนั้น ดังที่ได้เคยกล่าวไว้แล้วว่า การที่ผู้แปลนั้นอาจทำการแปลงงานเดิมได้ ก็เนื่องจากสิทธิในการแปลของเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานเดิมได้สิ้นสุดลง โดยมีลักษณะคล้ายกันกับการหมดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ดังนั้นการแปลงงานที่หมดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไปแล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครองเหมือนงานแรกเริ่ม ประกอบกับการพิจารณาในหลักการสร้างสรรค์งานโดยทั่วไปนั้น โดยถือการใ้สดิปัญญา ความรู้ ความสามารถในการสร้างสรรค์งาน ซึ่งการทำกรแปลนั้นก็ถือได้ว่าเป็นการใ้ใช้ความรู้ ความสามารถทำการแปลขึ้นมา จึงถือเป็นการสร้างสรรค์งานและได้รับความคุ้มครองให้มีลิขสิทธิ์เหมือนงานแรกเริ่ม แต่ทั้งนี้ก็ไม่มีลักษณะที่เหมือนการสร้างสรรค์งานขึ้นมาด้วยความนึกคิดของตนเองเสียทีเดียว แต่เป็นการคัดแปลงจากงานอื่น ดังนั้นก็ควรคำนึงถึงสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานเดิมด้วย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแม้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายจะมีใ้บัญญัติใ้ความคุ้มครองงานแปล แต่อาศัยหลักลิขสิทธิ์พื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งาน หลักของอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์และเจตนารมณ์ของกฎหมายลิขสิทธิ์มาพิจารณาเทียบเคียงยอมทำให้ งานแปลใ้ได้รับความคุ้มครองเหมือนงานแรกเริ่ม

๒. สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศ ตามหลักเกณฑ์ของ เรื่องลิขสิทธิ์ ระหว่างประเทศของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒ นี้ มิได้บัญญัติหลักเกณฑ์ของสิทธิในการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศไว้โดยตรง ดังนั้นจึงอาศัยบทบัญญัติใน มาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ที่จะนำสิทธิในการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ในประเทศ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาใช้บังคับกับงานสร้างสรรค์ระหว่างประเทศตามพระราชกฤษฎีกา

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ใหม่สิทธิที่เคยได้มาตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓ ซึ่งได้อ้างไว้แล้วข้างต้น และสิทธิในการทำซ้ำก็เป็นสิทธิประการหนึ่งของเจ้าของลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๑๓ (๑) ซึ่งถือเป็นบทบัญญัติสิทธิในการทำซ้ำโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นงานวรรณกรรม ศิลปกรรม หรือนาฏกรรม ฯลฯ และตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ก็มีบัญญัติสิทธิในการทำซ้ำซึ่งวรรณกรรมในระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน อันเกี่ยวกับบทความที่ลงในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ไว้เป็นการเฉพาะตัว จึงจำเป็นที่จะต้องไปขบถบทบัญญัติในมาตรา ๑๓ บังคับแก่งานดังกล่าวด้วย ดังนั้นจึงควรพิจารณาในประเด็นที่ว่า บทบัญญัติในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ กับบทบัญญัติในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ กับบทบัญญัติในมาตรา ๑ วรรค ๔ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ อันเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยตามข้อสงวนข้อที่ ๔ มีลักษณะสอดคล้องครบถ้วนหรือไม่ และจะขัดแย้งกันหรือไม่

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ ได้บัญญัติให้การตีพิมพ์ของบรรดาเรื่องที่แต่งเป็นตอนติดต่อกัน หรือนวนิยายที่ลงในหนังสือพิมพ์ (รวมนิตยสารด้วย) ย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้ผู้อื่นทำซ้ำโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้สร้างสรรค์ได้ โดยไม่จำเป็นที่จะต้องบอกกล่าวห้ามมิให้ผู้เอาไปโฆษณาซ้ำแต่ประการใด ซึ่งหากพิจารณาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แล้ว บทบัญญัติในมาตรา ๑๓ ได้กำหนดให้เจ้าของลิขสิทธิ์เป็นผู้มีสิทธิเคยได้ ดังนั้นการนำออกไปโฆษณาซ้ำโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ย่อมเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ จึงเห็นได้ว่าแม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มิได้บัญญัติเรื่องที่แต่งเป็น

ตอนติดต่อกันหรือนวนิยายที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิในการทำซ้ำของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แล้วก็ครอบคลุมถึงงานประเภทกึ่งกล่าวด้วย เพราะถือว่าเรื่องที่แต่งเป็นตอนติดต่อกันหรือนวนิยายที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ก็ได้รับความคุ้มครองให้มีสิทธิในการทำซ้ำ ในฐานะที่เป็นงานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรมที่ได้รับความคุ้มครอง

ในปัญหาของงานเรื่องโต้ตอบทางการเมือง ชาวประจําวัน หรือชาวสารเบ็คเติ้ลคั้นนั้น แม้ว่าจะได้แสดงว่าไม่อนุญาตให้ทำซ้ำก็ตาม ก็ไม่สามารถที่จะบังคับมิให้ทำซ้ำได้ตามที่ได้บัญญัติไว้ใน Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ และพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๕ จึงหมายความว่า งานที่เป็นเรื่องโต้ตอบทางการเมือง ชาวสารประจําวัน หรือชาวสารเบ็คเติ้ลคั้นจะไม่สามารถห้ามมิให้ทำซ้ำได้ บุคคลทั่วไปจึงสามารถนำเรื่องเหล่านี้ไปทำซ้ำได้ ซึ่งหลักการของพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยดังกล่าวนี้ หากพิจารณาให้ถี่ถ้วนก็คือ การไม่ให้ความคุ้มครองแก่งานดังกล่าว ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แล้วจะพบว่า บรรดางานดังกล่าวนี้มิได้ว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ที่จะได้รับความคุ้มครอง ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ความว่า

สิ่งต่อไปนี้มิได้ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๑) ชาวประจําวัน และขอเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงชาวสารอันมิใช่งานในแขนงวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลป์

...

ดังนั้น บทบัญญัติในมาตรา ๓๒ (๑) จึงเท่ากับว่าบรรดาชาวสารมิถือเป็นงานที่จะได้รับความคุ้มครอง เนื่องจากถือว่างานดังกล่าวเป็นขอเท็จจริงที่ประชาชนทั่วไปควรทราบ และหากถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์แล้วจะเป็นผลเสียหายแก่ประชาชน (๕๕: ๑๓) จึงไม่มีสิทธิในการทำซ้ำแต่อย่างใด เมื่อพิจารณาแล้วจึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ที่เกี่ยวกับชาวสารประจําวัน ก็สอดคล้องตอกันกับพันธกรณีประเทศไทยผูกพันอยู่

ส่วนในกรณีสุดท้ายและดูเหมือนจะเป็นปัญหา คือ เรื่องเกี่ยวกับเรื่องที่ตั้งพิมพ์ ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารที่มีชื่อเรื่องที่ตรงเป็นตอนติดต่อกัน หรือนวนิยาย และเรื่องที่เป็นข้อโต้เถียงทางการเมือง ข่าวประจำวัน หรือรายงานเหตุเบ็ดเตล็ด ผู้สร้างสรรค์จะห้ามการโฆษณาซ้ำได้ก็ต่อเมื่อผู้สร้างสรรค์หรือบรรณาธิการหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ได้บอกกล่าวห้ามการโฆษณาซ้ำไว้โดยชัดแจ้ง และถ้าเป็นนิตยสารเพียงแต่ห้ามไว้ในตอนต้นของแต่ละฉบับก็เป็นการเพียงพอ ซึ่งแสดงว่าหากผู้สร้างสรรค์หรือบรรณาธิการมิได้ห้ามไว้ก็สามารถนำไปทำซ้ำได้ แต่ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ มิได้บัญญัติไว้และบทบัญญัติที่พอจะอนุมานเทียบเคียงได้ก็ไม่มี คงจะมีแต่เฉพาะมาตรา ๑๓ ที่ให้เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่ผู้เดียวในการทำซ้ำงานของตนตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ แม้ว่าจะเป็นเรื่องดังกล่าวก็ตาม ไม่ว่าจะได้มีการแสดงห้ามไว้มีหน้าไปทำซ้ำหรือไม่ก็ตาม จึงเท่ากันว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองอย่างเต็มที่มากกว่าพันธกรณีที่ประเทศไทยผูกพันอยู่

เนื่องจากพันธกรณีข้อนี้คือ มาตรา ๑ วรรค ๔ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ โดยประเทศไทยได้ทำข้อสงวนข้อที่ ๔ ที่ไม่ขอใช้บทบัญญัติในมาตรา ๘ ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ แต่ใช้บทบัญญัติในมาตรา ๑ วรรค ๔ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๘ ของอนุสัญญาเบอร์น ค.ศ. ๑๘๘๖ ดังนั้นจึงน่าจะมาพิจารณาว่า หากไม่ใช้บทบัญญัติในข้อสงวนจะเป็นประการใด ตามบทบัญญัติใน มาตรา ๘ วรรค ๒ ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ได้บัญญัติไว้ว่า

With the exception of serial stories and tales, any newspaper article may be reproduced by another newspaper unless the reproduction thereof is expressly forbidden. Nevertheless, the source must be indicated; the legal consequences of the breach of this obligation shall be determined by the laws of the country where protection is claimed

เมื่อพิจารณาตามมาตรา ๕ วรรค ๒ ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ กับ มาตรา ๑ วรรค ๔ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๕๖ จะมีลักษณะที่แตกต่าง กันในส่วนท้าย คือ ในกรณีของการบังคับใช้กฎหมายต่างกัน ก็จะคงใช้กฎหมายของ ประเทศที่เรียกร้องให้คุ้มครองและผู้ที่เข้าได้เฉพาะหนังสือพิมพ์เท่านั้น จากความ แตกต่างข้อนี้เองที่ทำให้รัฐบาลไทยสมัยนั้น ได้ทำข้อสงวนไม่ผูกพันตามมาตรา ๕ ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แม้ว่าไม่ได้บัญญัติกฎหมายตามพันธกรณีตามข้อสงวนข้อที่ ๔ ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้บัญญัติตามหลักเกณฑ์ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ จึงไม่ถือว่าประเทศไทยได้ ยกเลิกข้อสงวนข้อที่ ๔ ไปโดยปริยาย เหมือนที่สำนักกรณีของงานศิลปะประยุกต์ อันเป็น ข้อสงวนข้อที่ ๑ ของประเทศไทย ที่ได้ทำไว้โดยไม่ขอให้ความคุ้มครองงานศิลปะประยุกต์ แต่ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้กำหนดให้ความคุ้มครองงานศิลปะประยุกต์ จึงเท่ากับเป็นการยกเลิกข้อสงวนข้อที่ ๑ ไปโดยปริยาย (๒๑: ๔๑) แต่การไม่บัญญัติตาม พันธกรณีตามข้อสงวนข้อที่ ๔ ก็จะได้ถือว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และ พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้ให้ ความคุ้มครองสิทธิในการทำซ้ำมากกว่าพันธกรณีระหว่างประเทศกำหนดไว้ ซึ่งกรณีดังกล่าว สามารถกระทำได้ ทั้งนี้เพราะไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของอนุสัญญาเบอร์นแต่ ประการใด

ค. ข้อสังเกต เมื่อพิจารณาถึงสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือ ต่างประเทศโดยทั่วไป ซึ่งรวมถึงสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือในประเทศแล้ว ตลอดจนพัฒนาการของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรม และศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๙๔ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกา กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกอบกับการเทียบเคียง บทบัญญัติของพันธกรณีระหว่างประเทศ ซึ่งก็คืออนุสัญญาเบอร์น โดยพิจารณาถึงความผูกพัน ที่ประเทศไทยจะต้องบัญญัติกฎหมายภายในให้ความคุ้มครองงานสร้างสรรค์ของต่างประเทศ ซึ่งเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์นแล้ว ก็ควรที่จะมาพิจารณาถึงข้อสังเกตของสิทธิในการแปล และการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศโดยสรุป ดังนี้ คือ

๑. สิทธิในการแปลสิ่งหนังสือต่างประเทศ ในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิในการแปลสิ่งหนังสือต่างประเทศนั้น โดยลักษณะทั่วไปมีความสอดคล้องต่อกันกับพันธกรณีระหว่างประเทศดังกล่าวอยู่แล้ว แต่มีอยู่เพียงประเด็นเดียวที่มีความแตกต่างไปจากพันธกรณี นั่นก็คือสิทธิที่เจ้าของลิขสิทธิ์จะสันนิษฐานไปหากไม่ได้ทำการป้องกัน ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกาได้กำหนดไว้ถึง ๓ ประเภท คือ สิทธิในการทำซ้ำ คัดแปลง หรือโฆษณาซึ่งคำแปลในราชอาณาจักร ซึ่งบัญญัติไม่เหมือนกับอนุสัญญาเบอร์น ที่ได้บัญญัติไว้เฉพาะสิทธิในการแปลเท่านั้น แต่หากพิจารณาแล้วสิทธิในการทำซ้ำ คัดแปลง หรือโฆษณาซึ่งคำแปลในราชอาณาจักร ก็จะตามมาหลังจากการทำการแปลแล้วและหากมีการบัญญัติให้สิทธิในการแปลสิ้นสุดลงแล้วก็จะสอดคล้องกับอนุสัญญาเบอร์น แต่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับพระราชกฤษฎีกาที่ได้บัญญัติถึงการสิ้นสุดลงของสิทธิในการแปล หากพิจารณาตีความตามเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของบทบัญญัตินี้แล้ว จะเห็นว่ากฎหมายของการจำกัดสิทธิในการแปล และในความเข้าใจกันโดยทั่วไปก็จะเข้าใจดังกล่าวด้วย

จากประเด็นข้อสังเกตดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่แตกต่างกันกับอนุสัญญาเบอร์น แต่ในความมุ่งหมายแล้วได้บัญญัติให้มีความคล้ายคลึงกัน เพราะการที่จะบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญาเบอร์น อันเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยนั้นมิได้หมายความว่าจะต้องบัญญัติให้เหมือนกันกับอนุสัญญาเบอร์นทุกประการเหมือนการแปลมาโดยตรง แต่จะต้องบัญญัติโดยพิจารณาถึงหลักกฎหมายของประเทศไทย การวิเคราะห์กฎหมายระหว่างประเทศ และหลักกฎหมายระหว่างประเทศโดยนำประเด็นต่าง ๆ ของพันธกรณีระหว่างประเทศมาบัญญัติให้สอดคล้องโดยมิให้ขัดกับอนุสัญญาเบอร์น ซึ่งตามวิวัฒนาการของสิทธิในการแปลจะเห็นได้ว่า นับตั้งแต่เริ่มแรกของสิทธิในการแปลงานต่างประเทศ ดูเหมือนประเทศไทยจะมีความระมัดระวังข้อปัญหาการขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศมาก จึงได้บัญญัติกฎหมายภายในให้ลักษณะเหมือนกับอนุสัญญาเบอร์น และในบางมาตราก็ได้บัญญัติเหมือนกับแปลมาเลย และต่อมาเมื่อตราพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แล้ว การบัญญัติกฎหมายก็ได้มีประสพการณ์มากขึ้น ได้มองเห็นปัญหาของกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับเดิม จึงได้วางหลักเกณฑ์ใหม่ให้มีความเหมาะสมกับประเทศไทย หักศนคติของคนไทยตลอดจนการมุ่งถึงผลการบังคับใช้ที่สมบูรณ์แบบที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ทั้งนี้ก็มีรายละเอียดที่ต่างไปบ้างถึงพันธกรณีของประเทศไทย แต่ก็มีบางบทบัญญัติที่แตกต่างไปบ้าง โดยเฉพาะใน

เรื่องของการคุ้มครองสิทธิในการแปลก็มีอยู่เพียงประเด็นเดียว ซึ่งในการบังคับใช้ก็ไม่มีผลกระทบกระเทือนยังคงสามารถใช้ได้ต่อไป โดยอาศัยการตีความกฎหมายเข้าช่วย ดังกล่าว

ส่วนในเรื่องของการคุ้มครองงานแปลนั้นจะเป็นปัญหาใหญ่ เพราะมีได้มีการบัญญัติโดยกฎหมายให้ความคุ้มครองโดยเฉพาะ และแม้ว่าจะมีบทบัญญัติให้ความคุ้มครองงานที่เกิดจากการคิดแปลผลงานในประเทศ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ แต่ก็มีอำนาจมาซึ่งบังคับได้ ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น ซึ่งทางแก้ปัญหานี้ อาจแก้โดยอาศัยการตีความกฎหมาย โดยอาศัยหลักการเทียบเคียงกับงานที่หม่อมอาญแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ไปแล้ว, หลักการสร้างสรรคงานโดยทั่วไป และเจตนารมณ์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ ปัญหาดังกล่าวก็อาจจะหมดสิ้นไปได้

๒. สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศ สำหรับในด้านของสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้บัญญัติให้สิทธิในการทำซ้ำได้รับความคุ้มครองหมดทุกกรณีทั้งหนังสือธรรมดา และบทความในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร แมวาทความในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารที่มีชื่อ เรื่องที่ตรงเป็นตอนติดต่อกัน หรือนวนิยายนั้นจะได้แสดงออกกล่าวการห้ามมิให้ทำซ้ำก็ตาม ก็ยังคงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งถือเอาความบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ให้ความคุ้มครองในเรื่องของสิทธิในการทำซ้ำ เรื่องในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารมากกว่าที่พันธกรณีระหว่างประเทศ คือ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะการบัญญัติกฎหมายภายในของไทยทั้งสองฉบับนี้ไม่ได้นำเรื่องสิทธิในการทำซ้ำในระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน กล่าวคือเรื่องลิขสิทธิ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารมาบัญญัติไว้เลย แต่จากการพิจารณาตีความจากบทกฎหมายที่มีอยู่ จึงทำให้ได้รับความคุ้มครองที่มากกว่าความผูกพันตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ทำให้สันนิษฐานได้ว่า อาจเป็นไปได้ที่ประเทศไทยมีนโยบายที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสืออย่างเต็มที่ เพราะประเทศไทยได้ทำข้อสงวนข้อยกเว้นในข้อสงวนข้อที่ ๔ แยกฉบับนำมาใช้ประโยชน์ ทั้งยังไม่นำบทบัญญัติของอนุสัญญาเบอร์น

ฉบับที่ประเทศไทยทำขอสงวนไม่ขอใช้ ซึ่งก็หมายความว่า Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ มาใช้ประโยชน์แต่อย่างใด และในเรื่องนี้มิใช่จะมีเฉพาะสิทธิในการทำซ้ำเท่านั้น ในเรื่องขอสงวนข้อที่ ๕ ที่ประเทศไทยได้ขอสงวนสิทธิไม่ขอใช้ขบวนการใน มาตรา ๑๑ ของ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ แต่ขอใช้ขบวนการของ มาตรา ๘ ของอนุสัญญาเบอร์ลิน ค.ศ. ๑๘๘๖ ประกอบกับวรรค ๒ ของ Final Protocol ภายอนุสัญญาเบอร์ลิน เกี่ยวกับการคุ้มครองงานนาฏกรรม คนตรีกรรม กล่าวคือ ผู้สร้างสรรค์จะได้รับความคุ้มครองให้มีสิทธิที่จะเล่นแสดงต่อสาธารณชนของงานคนตรีกรรมที่ยังมิได้มีการโฆษณา หรือ งานนาฏกรรมหรือ นาฏ - คนตรีกรรม ที่โฆษณาแล้ว เมื่อผู้สร้างสรรค์ได้แจ้งบนแผ่นชื่อ หรือคอนตอนของงานว่าห้ามมิให้นำผลงานเล่นแสดงต่อสาธารณชน ซึ่งพันธกรณีนี้ได้รับการบัญญัติไว้ใน มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔ แต่เมื่อใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๒๖ ก็มีใ้บัญญัติรองรับหลักการข้อนี้ไว้เลย

เมื่อพิจารณาขอสงวนข้อ ๔ และข้อ ๕ นี้ จะเห็นได้ว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ การป้องกันสิทธิในแต่ละประเภทจะต้องมีการแสดงห้ามนำไปทำซ้ำ หรือเล่นแสดงต่อสาธารณชนเหมือนกัน เมื่อมิได้รับรองบัญญัติเป็นกฎหมายภายในทั้งคู่ ทำให้สันนิษฐานได้ว่ากฎหมายสองฉบับที่จะยกเลิกขบวนการเกี่ยวกับการบอกแสดงห้ามดังกล่าวข้างต้น ซึ่งในปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศ (ส่วนใหญ่) ได้ยกเลิกหลักการเหล่านี้แล้ว ตลอดจนอนุสัญญาระดับแก้ไขใหม่ ๆ (ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๗ เป็นต้นมา) ก็ได้ยกเลิกหลักการคุ้มครองสิทธิดังกล่าวทั้งสองเสีย เพราะได้มีระบบออกใบอนุญาตแทน ประเทศไทยมิได้บัญญัติหลักเกณฑ์ของสิทธิในการทำซ้ำในระบบขบวนการเฉพาะงาน แต่ให้ความคุ้มครองที่มากกว่าพันธกรณีที่ผูกพันอยู่ ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการขัดต่อพันธกรณีแต่ประการใด

ระบบของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือกับประเทศไทย

ในเรื่องของการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศนี้ ได้มีอนุสัญญาระหว่างประเทศอันได้แก่ อนุสัญญาเบอร์ลินเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม และอนุสัญญา

สิทธิวิสาหกิจ เป็นหลักในการให้ความคุ้มครองต่อกันในระหว่างประเทศภาคีแห่งอนุสัญญา ซึ่งอนุสัญญาระหว่างประเทศทั้งสองนี้ต่างก็มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ตลอดจนได้มีการร่วมกันปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติเพื่อความวางแนวบรรทัดฐานให้ความคุ้มครอง โดยเฉพาะในเรื่องของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ในหลักของอนุสัญญาทั้งสองนี้ ต่างก็กำหนดบทบัญญัติอันเป็นมาตรฐานให้แก่ประเทศภาคีแห่งอนุสัญญา นำไปบัญญัติคุ้มครองลิขสิทธิ์ของประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาอื่น ดังนั้นย่อมเป็นเรื่องของประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาจะบัญญัติกฎหมายภายในของประเทศให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศของตนมากที่สุด แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามหลักการของอนุสัญญา และไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับอนุสัญญา ซึ่งตามบทบัญญัติของอนุสัญญาระหว่างประเทศทั้งสองนี้ ก็ได้วางบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำไว้แตกต่างกัน และในอนุสัญญาระหว่างประเทศต่างก็มีการแก้ไขหลายครั้ง ซึ่งแต่ละฉบับการแก้ไขก็ได้มีการกำหนดบทบัญญัติใหม่เพื่อให้เหมาะสมแก่กาลเวลาและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยเฉพาะอนุสัญญาเบอร์นได้มีการแก้ไขถึง ๘ ครั้ง ในเรื่องของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือจึงมีระบบที่แตกต่างกัน และอนุสัญญาระหว่างประเทศก็เปิดโอกาสให้ประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาเลือกภาคยานุวัติอนุสัญญาระบบแก้ไขที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศของตน ซึ่งในขณะที่ประเทศไทยได้ยื่นความจำนงขอเข้าเป็นภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญาเบอร์น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ก็ได้มีการพิจารณาและขอทำข้อตกลงไว้ ๖ ข้อ โดยมีการส่งจนถึงสิทธิในการแปลและการทำซ้ำด้วย อันเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยมากในขณะนั้น แต่ในปัจจุบันได้มีการแก้ไขบทบัญญัติของอนุสัญญาเบอร์นไว้หลายมาตรา และรวมทั้งกำหนดสิทธิในการแปลและการทำซ้ำในระบบใหม่ ดังนั้นจึงน่าที่จะพิจารณาดังข้อดีข้อเสียของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยด้วย คือ

ก. สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือต่างประเทศ สิทธิในการแปลซึ่งหนังสือต่างประเทศตามอนุสัญญาเบอร์น มีระบบใหญ่ ๆ อยู่ ๓ ระบบ คือ ระบบสเปน ระบบธรรมดา และระบบออกใบอนุญาตทำการแปล ส่วนตามอนุสัญญาสิทธิวิสาหกิจ มีอยู่ ๓ ระบบเช่นกัน คือ ระบบบทบัญญัติหลัก ระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับงานเขียน และระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา จึงควรแยกพิจารณาแต่ละอนุสัญญา ดังนี้ คือ

๑. อนุสัญญาเบอร์น ระบบของสิทธิในการแปลของอนุสัญญาเบอร์นที่มีชื่อดีมาก และน่าจะมีประโยชน์ต่อประเทศไทยมีอยู่ ๒ ระบบ คือ ระบบลิขสิทธิ์ และระบบออกใบอนุญาตทำการแปล ส่วนระบบกรรมคานัน จะเห็นได้ชัดเจนนว่ามีชื่อสั้นกว่าระบบอื่น ๆ กล่าวคือ การทำการแปลงานต่างประเทศนั้น จะสามารถกระทำได้ในระหว่างที่ยังมีลิขสิทธิ์อยู่ ได้เพียงประการเดียว คือ การขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์โดยตรงจะไม่มีข้อยกเว้นพิเศษแก่ประการใด

สำหรับระบบลิขสิทธิ์นี้ เป็นไปตามอนุสัญญาเบอร์น ค.ศ. ๑๘๘๖, Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖ โดยในเริ่มแรกอนุสัญญาเบอร์น ค.ศ. ๑๘๘๖ ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิในการแปลไว้ใน มาตรา ๕ อันเป็นการเริ่มต้นของสิทธิในการแปลในระบบลิขสิทธิ์ โดยบัญญัติให้ผู้สร้างสรรค์ได้รับสิทธิพิเศษที่จะทำการแปล หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแปลงานของตน ภายในระยะเวลาสิบปี นับแต่วันที่ได้ทำการโฆษณาเป็นครั้งแรก แต่หลังจากนั้นงานสร้างสรรค์ดังกล่าวก็จะหมดสิทธิในการแปล และต่อมาในปี ค.ศ. ๑๘๙๖ ก็ได้มีการแก้ไขบทบัญญัตินี้ โดย Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖ ในมาตรา ๑ วรรค ๓ เป็นให้ความคุ้มครองสิทธิในการแปลดังกล่าวตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ แต่หากผู้สร้างสรรค์มิได้ขั้ประโยชน์ วยการทำการแปลหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแปลงานของตน ภายในระยะเวลาสิบปี ดังกล่าว ผู้สร้างสรรค์ก็จะเสียสิทธิในการแปลในงานนั้น ซึ่งเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยอยู่และในปัจจุบันก็ได้ใช้ระบบนี้ด้วย

สำหรับระบบออกใบอนุญาตทำการแปล ซึ่งก็เป็นไปตามอนุสัญญาเบอร์นฉบับ Stockholm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ โดยสิทธิในการแปลในระบบนี้ได้สงวนสิทธิการใช้ไว้สำหรับประเทศกำลังพัฒนาเท่านั้น และประเทศไทยก็ถือเป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงสามารถขั้สิทธิในการแปลในระบบนี้ได้ สิทธิในการแปลระบบนี้อาจกล่าวได้ว่า Stockholm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ ได้รับอิทธิพลมาจากอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๕๒ เกี่ยวกับบทบัญญัติยกเว้นสำหรับงานเขียน ดังที่ได้เคยกล่าวไว้แล้วในบทที่ ๓ โดยได้ประยุกต์มาใช้กับบทบัญญัติพิเศษสำหรับประเทศกำลังพัฒนาตามคำเรียกร้องของประเทศกำลังพัฒนาในขณะนั้น และถือเป็นจุดเริ่มแรกของการให้ความคุ้มครองสิทธิในการแปลสำหรับประเทศกำลังพัฒนา กล่าวคือ การแปลจะกระทำได้โดยการขอรับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย หลังจากพ้นระยะเวลา ๓ ปี หรือ ๑ ปี แล้วแต่

ภาษาที่จะทำการแปล* นับแต่วันที่ได้มีการโฆษณางานแรกเริ่มเป็นครั้งแรก โดยทำการ
 แปลเป็นภาษาของประเทศกำลังพัฒนา นอกจากนี้ยังได้กำหนดเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไป
 อีก เพื่อควบคุมการแปลอันเป็นประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์โดยเฉพาะ ให้เจ้าของ
 ลิขสิทธิ์ได้รับผลประโยชน์บางประการ แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิในการแปลของระบบนี้
 ได้กระทำอย่างเร่งด่วนและยังกำหนดบทบัญญัติไม่รัดกุมอันจะเป็นประโยชน์ต่อบรรดา
 ประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาดีพอ จึงได้มีการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวอย่างเร่งด่วนอีกครั้งใน
 ระยะเวลาเพียง ๓ ปีต่อมา คือ ในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ ก็ได้มีการออก Paris Act,
 ค.ศ. ๑๙๗๑ และอนุสัญญาเบอร์ลิน ฉบับ Stockhlohm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ นี้ก็ได้ถูกยกเลิก
 ไปโดยปริยาย ซึ่งในปัจจุบันไม่มีประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาฯ ครอบงำเป็นภาคีสมาชิก
 Stockhlohm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ ในภาคีสารบัญญัตินี้เลย (๒๑: ๘๘)

การแก้ไข Stockhlohm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ และตรา Paris Act,
 ค.ศ. ๑๙๗๑ นี้ นอกจากจะเป็นการแก้ไขข้อบกพร่องของบทบัญญัติใน Stockhlohm Act,
 ค.ศ. ๑๙๖๗ แล้ว ยังได้รวมเนื้อหากับอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๕๒ แก้ไขบทบัญญัติ
 ของอนุสัญญาทั้งสองให้สอดคล้องกันโดยเฉพาะบทบัญญัติพิเศษสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่ง
 รวมถึงสิทธิในการแปลและการทำซ้ำด้วย โดยในเรื่องของสิทธิในการแปลของประเทศ
 กำลังพัฒนานี้ หากสังเกตดูจะเห็นว่าน่าจะมีข้อดีอยู่มาก และอาจเป็นประโยชน์ต่อ
 ประเทศไทย กล่าวคือ สิทธิในการแปลในระบบออกใบอนุญาตทำการแปลนี้ ให้สิทธิพิเศษ
 แก่คนสัญชาติของประเทศกำลังพัฒนาทำการแปลงานต่างประเทศในภาษาของตน ซึ่ง
 สามารถจะขออนุญาตได้เมื่อผ่านระยะเวลา ๓ ปี หรือ ๑ ปี แล้วแต่ประเภทของงาน
 ที่ทำการแปล โดยจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการสอน การศึกษา หรือการค้นคว้า
 วิจัย และนอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขในรายละเอียดอื่น ๆ อีก

จากระบบของสิทธิในการแปลตามอนุสัญญาเบอร์ลินนี้ จะเห็นว่าสิทธิในการแปล
 ตามระบบสิทธิ และระบบออกใบอนุญาต ตามภาคผนวก Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑

*ระยะเวลา ๑ ปี จะใช้กับภาษาซึ่งไม่ได้ใช้กันอยู่ทั่วไปในประเทศที่พัฒนาแล้ว
 ที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ หนังสือหลายประเทศ เช่น ภาษาไทย เป็นต้น

ต่างก็มีข้อดีต่างกันไปตามคนละท่าน ทั้งจะได้พิจารณาเปรียบเทียบกันเฉพาะบทบัญญัติที่จะใช้ได้กับประเทศไทย ดังนี้คือ

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการแปล

<u>หัวข้อ</u>	<u>ระบบสิทธิ</u> (Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖)	<u>ระบบออกใบอนุญาต</u> (ภาคผนวกของ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๓๑)*
๑. <u>ผู้ขออนุญาต</u>	- มีคำกล่าวไว้แต่ว่าจะหมายความถึง คนสัญชาติไทย	- คนสัญชาติไทย (ม. ๒ (๒) (a))
๒. <u>ทำการแปลงาน</u>	- มีคำกล่าวไว้ จึงรวมถึงงานทุกประเภทที่สามารถทำการแปลได้	- งานที่โฆษณาโดยการพิมพ์ หรือรูปแบบอื่นที่คล้ายคลึงกัน (ม. ๒ (๑))
๓. <u>วัตถุประสงค์</u>	- มีคำกล่าวไว้ จึงรวมถึงการแปลเพื่อวัตถุประสงค์ทุกประการ	- เพื่อใช้ในการสอน การศึกษา หรือการค้นคว้าวิจัย (ม. ๒ (๕))

* จะไม่กล่าวถึงการแปลงานเกี่ยวกับการแพร่เสียงแพร่ภาพ

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการแปล (ต่อ)

หัวข้อ	ระบบสิทธิ (Berne Convention ค.ศ. ๑๘๘๖ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖)	ระบบออกใบอนุญาต (ภาคผนวกของ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๓๑)
๔. เงื่อนไขที่จะ ทำการแปล	<ol style="list-style-type: none">๑. ผู้สร้างสรรค์มิได้ใช้ ประโยชน์ของการแปล หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่น ทำการแปลเป็นภาษาไทย (ม. ๑ วรรค ๓ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖)๒. ภายในระยะเวลาสิทธิ นับแต่วันที่ได้มีการโฆษณา งานเป็นครั้งแรก (ม. ๑ วรรค ๓ ของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖)ก) หากเป็นงานที่พิมพ์เสร็จ เป็นส่วนส่วน ระยะเวลา เวลาให้เริ่มนับแต่วันที่ ได้มีการโฆษณาในส่วน สุดท้ายของงานนั้น เป็นครั้งแรก (ม. ๕ วรรค ๒ ของ Berne Convention ค.ศ. ๑๘๘๖)	<p>- โดยการขอรับใบอนุญาต ทำการแปลจากเจ้าหน้าที่ ผู้มีอำนาจ* และใบอนุญาต จะได้รับเมื่อ</p> <ol style="list-style-type: none">๑. งานนั้นไม่เคยโฆษณาโดย ชอบด้วยกฎหมายใน ภาษาไทย หรือมีการ โฆษณาแต่ได้จำหน่าย หมดไปแล้ว (ม. ๒ (๒) (a) และ (b))๒. ไม่ได้รับอนุญาตจาก เจ้าของสิทธิหรือไม่ สามารถหาตัวเจ้าของ สิทธิพบ (ม. ๔ (๑))๓. ในขณะที่เดียวกันก็ได้แจ้ง แก่ศูนย์ข่าวสารลิขสิทธิ์ แห่งชาติ หรือระหว่าง ประเทศ ของประเทศผู้พิมพ์ ผู้โฆษณางานนั้น (ม. ๔ (๑))

* ของประเทศไทย

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการแปล (ต่อ)

หัวข้อ	ระบบลิขสิทธิ์ (Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖)	ระบบออกใบอนุญาต (ภาคผนวกของ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๓๑)
	<p>ข) หากเป็นงานที่สร้างขึ้นหลายเล่มจบ แต่ละเล่มให้เริ่มนับแต่ละเล่มแยกจากกันในแต่ละส่วน (ม. ๕ ว. ๓ ของ Berne Convention ค.ศ. ๑๘๘๖)</p> <p>ค) ในกรณีคังกล่าวข้างต้น การนับให้ถือเอาวันที่ ๓๑ ธันวาคม ของแต่ละปีที่มีการโฆษณาทางนั้น เป็นวันที่ได้มีการโฆษณา (ม. ๕ ว. ๔ ของ Berne Convention ค.ศ. ๑๘๘๖)</p>	<p>๔. ในกรณีที่หาเจ้าของไม่พบของสงวนค่าขออนุญาตแก่ผู้พิมพ์ผู้โฆษณาและศูนย์ข่าวสารลิขสิทธิ์คังกล่าว (ม. ๕ (๒))</p> <p>๕. ภายหลังจากสิ้นสุดระยะเวลา ๑ ปี นับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก* (ม. ๒ (๓) (a) และจะได้รับใบอนุญาตให้ทำการแปลได้ เมื่อผ่านระยะเวลา ๕ เดือน นับแต่วันที่ใคร่สงวนค่าขออนุญาตแก่ผู้พิมพ์ผู้โฆษณาและ/หรือ ศูนย์ข่าวสารลิขสิทธิ์ (ม. ๒ (๔) (a))</p>

* เนื่องจากภาษาไทยมี ๓ ภาษาที่ ๓ กันอยู่ทั่วไปในประเทศพัฒนาหนึ่งหรือหลายประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการแปล (ต่อ)

หัวข้อ	ระบบสืบทอด (Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖)	ระบบออกใบอนุญาต (ภาคผนวกของ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๓๑)
๕. <u>กรรมสิทธิ์</u>	- มิได้มีการกล่าวไว้	๑. สำเนาคำแปลทุกฉบับจะต้องปรากฏชื่อของผู้สร้างสรรค์ (ม. ๔ (๓)) ๒. จะต้องมีรับรองการแปลว่าถูกต้อง โดยการบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน (ม. ๔ (๖) (b)) ๓. สำเนาคำแปลทุกฉบับจะต้องปรากฏชื่อเรื่องเดิม (ม. ๔ (๓)) ๔. ใบอนุญาตทำการแปลจะไม่ได้รับ หากผู้สร้างสรรค์ได้ถอนสำเนางานทั้งหมดคืน (ม. ๒ (๘))
๖. <u>ขอบเขตของใบอนุญาต</u>	- ในระบบสืบทอดไม่มีการออกใบอนุญาตจึงไม่มีขอบเขตของใบอนุญาต	๑. ทำการแปลได้เฉพาะในภาษาไทย (ม. ๒ (๒)) ๒. โฆษณาควยวิธีการพิมพ์หรือในรูปแบบอื่นที่คล้ายคลึงกัน (ม. ๒ (๒))

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการแปล (ต่อ)

หัวข้อ	ระบบลิขสิทธิ์ (Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖)	ระบบออกใบอนุญาต (ภาคผนวกของ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑)
		<p>๓. ไม่มีสิทธิพิเศษ (non-exclusive licenses) (ม. ๒ (๑)) และใบอนุญาตจะสิ้นสุดลงหากเจ้าของสิทธิในการแปลใดทำการโฆษณาในราคาที่เป็นธรรม* แต่สำเนาในคลัง (stock) ยังคงจำหน่ายแจกต่อไปได้ (ม. ๒ (๖))</p> <p>๔. ไม่สามารถโอนต่อไปได้ (ม. ๒ (๑))</p> <p>๕. จำหน่ายแจกได้เฉพาะภายในอาณาเขตของประเทศไทย (ม. ๔ (๔) (a) และ (b) และสำเนาในงานจะต้องมีคำประกาศให้จำหน่ายแจกเฉพาะภายในประเทศไทย (ม. ๔ (๕))</p>

*ในประเทศไทย

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการแปล (ต่อ)

หัวข้อ	ระบบสวิตเซอร์แลนด์ (Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖)	ระบบออกใบอนุญาต (ภาคผนวกของ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๓๑)
		<p>- การได้รับใบอนุญาตให้ทำการ แปลในภาษาไทยอาจส่งสำเนา แก่ประเทศอื่นได้ หาก</p> <p>ก) ผู้รับเป็นคนสัญชาติไทย และ</p> <p>ข) ใ้ใช้สำหรับการสอน การศึกษา หรือการ ค้นคว้าวิจัย และ</p> <p>ค) ไม่มีวัตถุประสงค์ในทาง การค้า และ</p> <p>ง) ประเทศผู้รับได้ตกลง ยินยอมควย และ ผู้อำนวยการทั่วไปของ WIPO ได้ประกาศข้อตกลง นั้นแล้ว (ม. ๔ (๔)(๓))</p>
๗. <u>ค่าตอบแทน</u>	- การแปลในระบบนี้ไม่ต้อง จ่ายค่าตอบแทน	๑. ค่าตอบแทนจะต้องเป็นธรรม เทียบได้กับมาตรฐานของค่า ตอบแทนของการอนุญาตตามปกติ (ม. ๔ (๖) (a) (i))

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการแปล (ต่อ)

หัวข้อ	ระบบสิทธิ (Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖)	ระบบออกใบอนุญาต (ภาคผนวกของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๑)
		<p>๒. เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะต้อง ดำเนินการให้โดย โดยการชักลไกระหว่าง ประเทศรับรองการส่ง คำตอบแทนในอัตราสากล (ม. ๔ (๖) (a) (i))</p>

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แม้สิทธิในการแปลในระบบออกใบอนุญาตจะมีรายละเอียดที่จะทำการแปลได้เพียงปีเดียว เพราะภาษาไทยเป็นภาษาที่มีได้ ชักันทั่ว ไปในประเทศพัฒนาหนึ่งหรือหลายประเทศ ซึ่งเป็นข้อดีเพียงประการเดียวของระบบนี้ แต่เมื่อเทียบกับเงื่อนไขอื่น ๆ ของระบบนี้แล้ว จะเห็นว่ามียุอย่างมากมาย ทั้งยังจะต้องเสียค่าตอบแทนแก่ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย และเจ้าของลิขสิทธิ์ก็ยังมีอำนาจที่จะดำเนินการมิให้ทำการแปลใดควย เช่น การถอนคืนสำเนาบาง หรือการจำกัดให้มีการแปลในระหว่างที่ใบอนุญาตมีผลบังคับอยู่ หากเป็นสิทธิในการแปลในระบบสิทธิแล้ว เจ้าของลิขสิทธิ์ก็จะหมดสิทธิในการแปลเลย ไม่มีอำนาจที่จะห้ามมิให้ทำการแปลแต่อย่างใด ซึ่งจะต่างกับระบบออกใบอนุญาตที่ผู้แปลไม่มีสิทธิพิเศษแต่ประการใดเลย ปัญหาของระบบสิทธิอาจเกิดขึ้นได้ในกรณีนี้ เจ้าของสิทธิในการแปลได้ทำการแปลหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นไป ประโยชน์นี้ในงานของตนควยการทำการแปลภายในระยะเวลาสิทธิดังกล่าว จะทำให้สิทธิในการแปลยังคงมีอยู่ต่อไปตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ในงานเดิม อันจะทำให้ผู้แปลทำการแปลไม่ได้ นอกจากจะขออนุญาตและเสียค่าตอบแทนต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ ปัญหานี้หากพิจารณาจะเห็นว่า

ภาษาไทยก็ยังมีขอบเขตเฉพาะประเทศไทย ทั้งประเทศไทยเป็นประเทศเล็ก ๆ ผลประโยชน์จากการจัดให้มีการเปลี่ยนประเทศไทย คงจะมีไม่มาก จึงเป็นการยากที่เจ้าของสิทธิในการแปลจะนำประโยชน์ในงานของตนด้วยการจัดให้มีการแปลหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นทำการแปลภายในระยะเวลาสิบปีนั้น ปัญหาดังกล่าวก็คงจะเกิดขึ้นได้ยากมาก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สิทธิในการแปลในระบบสิบปีมีข้อดีมากกว่าในระบบใบอนุญาตและมีความเหมาะสมกับประเทศไทยอยู่ในปัจจุบัน

๒. อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล สิทธิในการแปลตามอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล มีอยู่ ๓ ระบบ คือ ระบบบทบัญญัติหลัก ซึ่งมีลักษณะเหมือนกันกับระบบกรรมค้ายของอนุสัญญาเบอร์น ระบบบทบัญญัติเฉพาะงานเขียน และระบบบทบัญญัติ แยกแยะสำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยสองระบบหลังนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีลักษณะคล้ายกับระบบออกใบอนุญาตของอนุสัญญาเบอร์น โดยการแปลจะกระทำโดยผู้ขอรับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หลังจากผ่านระยะเวลาช่วงหนึ่ง นับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก และสำเนาแปลจะไม่สามารถนำออกนอกประเทศได้ เว้นแต่จะเข้าชื่อยกเว้นตามที่กำหนดไว้ ซึ่งบทบัญญัติทั้งสองระบบนี้ต่างก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ยังมีข้อแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดเล็กน้อย ทั้งนี้ คือ ระบบบัญญัติยกเว้นสำหรับงานเขียนนี้ จะสามารถออกใบอนุญาตได้เมื่อผ่านพ้นระยะเวลา ๗ ปี นับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก (มาตรา ๕ (๒) (a) ส่วนระบบบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนานั้น กำหนดเรื่องเกี่ยวกับระยะเวลาไว้เป็นสองช่วงด้วยกัน คือ เมื่อพ้นระยะเวลาหนึ่งนับแต่วันที่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก ผู้ขอรับใบอนุญาตจะสามารถขอรับใบอนุญาตได้ (เพราะได้ทำการแปลเป็นภาษาไทย) แต่จะยังไม่ออกใบอนุญาตให้จนกว่าจะพ้นระยะเวลา ๕ เดือน นับแต่วันที่ทำการขอออกใบอนุญาตแปลส่งไปให้แก่ผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหรือศูนย์ข่าวสารลิขสิทธิ์ ดังนั้นระยะเวลาของระบบบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา จึงมีอายุไม่น้อยกว่าหนึ่งปีเก้าเดือน แต่อย่างไรก็ตามก็น้อยกว่าระบบบัญญัติยกเว้นสำหรับงานเขียนอยู่ดี สำหรับข้อแตกต่างอีกข้อหนึ่งก็คือ ในระบบบัญญัติยกเว้นสำหรับงานเขียน มีข้อกำหนดถึงการทำการแปลได้เฉพาะการแปลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสอน การศึกษา หรือการค้นคว้าวิจัยเท่านั้น และก็ไม่ได้อนุญาตเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้แต่ประการใด จึงทำให้เกิดความไม่แน่ใจตามระบบบทบัญญัติยกเว้น

สำหรับงานเขียน สามารถที่จะใช้ได้กับการแปลทฤษฎีประสงค์ รวมทั้งการแปลโดยมี
 วัตถุประสงค์เพื่อการสอน การศึกษา หรือการค้นคว้าวิจัย จากข้อแตกต่างดังกล่าว
 ๒ ประการนี้ จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติทั้งสองต่างก็มีข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกัน และมีน้ำหนัก
 พอ ๆ กัน กล่าวคือ ในระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับงานเขียน สามารถทำการแปลได้โดย
 มีได้มีข้อจำกัดในเรื่องวัตถุประสงค์ แต่มีระยะเวลาที่สามารถขอรืบบอนุญาตได้ยาวนาน
 กว่าระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา และในทางตรงกันข้ามระบบบทบัญญัติ
 ยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนามีลักษณะพิเศษในทางตรงข้ามกัน แต่หากพิจารณาว่าการ
 กำหนดระยะเวลาที่สามารถทำการแปลได้เร็ววันจะเป็นประโยชน์มากกว่า จึงสรุปได้ว่า
 สิทธิในการแปลในระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนาจะมีความเหมาะสมกับ
 ประเทศไทยมากกว่าระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับงานเขียน

ในระหว่างอนุสัญญาระหว่างประเทศทั้งสองนี้ ต่างก็มีระบบของสิทธิในการแปล
 ต่างกัน และแม้ว่าอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล จะไปรวมกันแก้ไขบทบัญญัติของอนุสัญญารวมกันกับ
 อนุสัญญาเบอร์นก็ตาม แต่ก็มีใ้หมายความว่า บทบัญญัติของทั้งสองอนุสัญญาที่เกี่ยวกับสิทธิ
 ในการแปลของประเทศกำลังพัฒนาจะมีลักษณะเหมือนกันทุกประการ ทั้งนี้เนื่องจากระบบ
 ของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ของอนุสัญญาทั้งสองมีความต่างกัน ดังนั้นสิทธิในการแปลก็จะแตกต่าง
 กันด้วย และที่สำคัญก็คือ การกำหนดการเขียนสัญลักษณ์สงวนลิขสิทธิ์บนสำเนาแปลทุกฉบับ
 ซึ่งตามอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๗๑ จะบังคับให้ต้องเขียนไว้บนสำเนาเลย
 (มาตรา ๕ ครี (๔) (b) ส่วนอนุสัญญาเบอร์นฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ มีได้
 บัญญัติบังคับให้ต้องทำ แต่ในสาระสำคัญแล้วอนุสัญญาทั้งสองจะมีลักษณะคล้ายกัน ดังนั้นจึง
 เห็นได้ว่าระบบการคุ้มครองสิทธิในการแปลที่เป็นบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนานี้
 จะมีประโยชน์น้อยกว่าระบบสิบบิตามอนุสัญญาเบอร์น

สำหรับระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับงานเขียน หากพิจารณาแล้วต่างมีบทบัญญัติ
 เงื่อนไขมากมายที่จะได้รับใบอนุญาต แม้ระยะเวลาที่จะได้รับสิทธิในการแปลเพียง ๗
 ปี ซึ่งน้อยกว่าระบบสิบบิตามอนุสัญญาเบอร์น แต่ในเงื่อนไขอื่น ๆ เช่น การทำการแปล
 ไม่มีสิทธิพิเศษ ได้มีการพยายามขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์แล้วแต่ไม่เป็นผลหรือหาตัว
 เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่พบ จะต้องบัญญัติกฎหมายภายในรับรองในเรื่องค่าตอบแทน ฯลฯ จึงพอ

สรุปได้ว่า แมว่าอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๙๑ จะมีระบบของสิทธิในการแปลหลายระบบก็ตาม แต่ก็ไม่มียุทธวิธีที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยมากไปกว่าระบบสิทธิของอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ ประกอบกับ Berne Convention ค.ศ. ๑๘๘๖ อันเป็นพันธกรณีของประเทศไทย

ข. สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศ สิทธิในการทำซ้ำตามอนุสัญญาเบอร์นนี้ มีอยู่ ๓ ระบบด้วยกัน คือ ระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน ระบบบทบัญญัติทั่วไป และระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ ส่วนตามอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ก็มีสิทธิในการทำซ้ำ ๒ ระบบ คือ ระบบบทบัญญัติทั่วไปโดยการบัญญัติรองรับไว้เป็นพิเศษในฉบับ ปี ค.ศ. ๑๙๙๑ โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ ทวิ และนอกจากนั้นยังมีระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนาใน มาตรา ๕ จัตวา จึงแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้ คือ

๑. อนุสัญญาเบอร์น สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือตามอนุสัญญาเบอร์น หากพิจารณาให้ดีแล้วมีระบบที่พิจารณา คือ ระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน กับระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ ส่วนระบบบทบัญญัติทั่วไปนั้น เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองให้ผู้สร้างสรรค์ได้รับความคุ้มครองพิเศษที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำงานของตนในลักษณะหรือรูปแบบต่าง ๆ โดยมีได้มีเงื่อนไขพิเศษหรือจำกัดแต่ประการใด ยิ่งนอกจากนี้ Stockholm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๙๑ ก็ยังได้บัญญัติระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำไว้ในพิธีสารเกี่ยวกับประเทศกำลังพัฒนาและภาคผนวกท้าย Stockholm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๙๑ ตามลำดับ ให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนาในระบบของสิทธิในการทำซ้ำอีกแบบหนึ่ง ซึ่งก็คือระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ ดังนั้นหากประเทศไทยมีความต้องการเข้าผูกพันกับอนุสัญญาใหม่ คือ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๙๑ นี้ ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา ก็อาจเลือกใช้ระบบนี้แทน ระบบบทบัญญัติทั่วไปได้ เพราะระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ มีลักษณะที่ให้ประโยชน์แก่ประเทศกำลังพัฒนาที่จะทำซ้ำงานได้ ด้วยวิธีการออกใบอนุญาตโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ซึ่งสามารถกระทำไ้ภายหลังระยะเวลาเพียง ๓ ปี ๕ ปี หรือ ๗ ปี แล้วแต่ประเภทของงาน โดยเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่จำเป็นต้องให้ความยินยอม ซึ่งก็มีรายละเอียดเกี่ยวกับเงื่อนไขต่าง ๆ อีกมากมาย และมีลักษณะคล้ายกันกับระบบออกใบอนุญาตทำการแปล

ดังนั้น ระบบของสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนึ่งสี่จึงเหลืออยู่ ๒ ระบบ คือ ระบบ
 บทบัญญัติเฉพาะงาน และระบบอภิปรายอนุญาตทำซ้ำ ในกานระบบบทบัญญัติเฉพาะงานนี้
 ก็เป็นไปตามอนุสัญญาเบอร์น ค.ศ. ๑๘๘๖, Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖, Berlin Act,
 ค.ศ. ๑๙๐๘ Rome Act, ค.ศ. ๑๙๒๘ และ Brussel Act, ค.ศ. ๑๙๔๘ ซึ่ง
 ในแต่ละอนุสัญญาต่างก็บัญญัติไว้แตกต่างกัน โดยมีวิวัฒนาการดังนี้ คือ

อนุสัญญานับแรก คือ Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ ได้ให้ความ
 คุ้มครองเกี่ยวกับเรื่องลิขสิทธิ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารนอยมาก คือ หากมิได้มีการ
 แสดงการห้ามทำซ้ำไว้ผู้อื่นก็สามารถทำซ้ำได้โดยจะต้องอ้างที่มาไว้ด้วย แต่การห้ามนี้
 จะไม่ใช้กับเรื่องโต้ตอบทางการเมือง ขาวประจำวัน หรือข่าวสารเบ็ดเตล็ด ต่อมา
 Paris Act, ค.ศ. ๑๘๙๖ ซึ่งเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยตามขอสงวนข้อที่ ๔
 ได้จำกัดสิทธิในการทำซ้ำลงเฉพาะเรื่องลิขสิทธิ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ที่ไม่ใช่เรื่อง
 ที่แต่งเป็นตอนติดต่อกัน หรือนิทาน หากมิได้มีการแสดงการห้ามไว้ บุคคลอื่นก็สามารถ
 ที่จะทำซ้ำเรื่องดังกล่าวได้ แต่จะต้องอ้างที่มาไว้ด้วย และเรื่องที่เป็นข้อโต้ตอบทาง
 เมือง ขาวประจำวันยังคงเหมือนเดิม เมื่อใช้ Berlin Act, ค.ศ. ๑๙๐๘ ก็ได้
 กำหนดลิขสิทธิ์ในการทำซ้ำที่เป็นบทบัญญัติเฉพาะงานต่างไปอีก โดยให้สิทธิของผู้สร้างสรรค์
 มากขึ้นกว่าเดิม คือ เรื่องใดแต่งเป็นตอนติดต่อกัน นิทานในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร
 ไม่อาจจะทำซ้ำได้เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่หากเป็นเรื่องที่
 แต่งเป็นตอนติดต่อกัน หรือนิทานที่มิได้มีการแสดงการห้ามทำซ้ำไว้ หนังสือพิมพ์อื่นสามารถ
 ที่จะทำซ้ำได้ แต่จะต้องอ้างที่มาไว้ด้วย และการห้ามดังกล่าวจะไม่ผลต่อข้อโต้ตอบทาง
 การเมือง ขาวประจำวัน และเมื่อใช้ Rome Act, ค.ศ. ๑๙๒๘ สิทธิในการทำซ้ำ
 ของผู้สร้างสรรค์ก็ได้รับการคุ้มครองให้มากขึ้นกว่าเดิม กล่าวคือ บรรดางานที่แต่งเป็นตอน
 ติดต่อกัน นิทาน หรืองานอื่น ๆ ที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ไม่อาจทำซ้ำได้เว้นแต่
 จะได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่บรรดาเรื่องเศรษฐกิจประจำวัน เรื่องเกี่ยว
 กับการเมืองหรือการศาสนาที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร หนังสือพิมพ์อื่นสามารถทำซ้ำ
 ได้โดยต้องอ้างที่มาไว้ด้วย และบทบัญญัติดังกล่าวไม่ใช้กับบรรดาข่าวประจำวัน หรือข่าวสาร
 เบ็ดเตล็ด และอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Brussels Act, ค.ศ. ๑๙๔๘ ก็ได้ให้ความ
 คุ้มครองสิทธิในการทำซ้ำของผู้สร้างสรรค์มากขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย กล่าวคือ จะให้ความ

คุ้มครองบรรดาหน้าที่แต่งเป็นตอนติดต่อกัน เรื่องสั้น และงานอื่น ๆ ที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสาร ไม่อาจทำซ้ำได้เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ส่วนเรื่องเกี่ยวกับ เศรษฐกิจประจำวัน การเมืองหรือการศาสนา หนังสือพิมพ์อื่นสามารถทำซ้ำได้ หากมิได้มีการแสดงการห้ามทำซ้ำไว้โดยจะตองอ้างที่มาไว้ด้วย และเช่นกัน คือ บทบัญญัตินี้จะไม่ใช้กับชาวประจำวัน หรือชาวสารเบ็ดเตล็ด

จะเห็นได้ว่าอนุสัญญาฉบับแรก ๆ ได้ให้ประโยชน์แก่บุคคลที่จะทำซ้ำซึ่งงานที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารไว้มาก และในขณะที่เดียวกันก็เป็นการจำกัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ไว้ และในฉบับแก้ไขต่อ ๆ มาได้ขยายสิทธิในการทำซ้ำของเจ้าของลิขสิทธิ์ให้มากขึ้นตามลำดับ ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ประโยชน์ของผู้ที่จะทำซ้ำได้รับมากที่สุด ก็คือสิทธิในการทำซ้ำตาม Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ แต่เนื่องจาก Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ เป็นบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ บางมาตรา ดังนั้นบทบัญญัติในเรื่องของสิทธิในการทำซ้ำอันเป็นบทบัญญัติเฉพาะงานของ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ ไขแทนบทบัญญัติของ Berne Convention, ค.ศ. ๑๘๘๖ ที่ในขณะนั้น (ปี พ.ศ. ๒๔๓๔) ประเทศไทยจึงได้ทำขอสงวนสิทธิในการทำซ้ำไว้โดยใช้ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖ ตามขอสงวนข้อที่ ๔

สำหรับในส่วนของสิทธิในการทำซ้ำในระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำก็เป็นไปตาม Stockholm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ และ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ และครั้งที่เคยคัดค้านไว้แล้วข้างต้นว่า การแก้ไขอนุสัญญาเบอร์น ในปี ค.ศ. ๑๙๖๗ ได้กระทำอย่างเร่งด่วน และบทบัญญัติยังไม่รัดกุมพอ จึงได้มีการแก้ไขใหม่อีกครั้ง ในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ เพียง ๔ ปีต่อมา และในปัจจุบันไม่มีประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาใดผูกพันตาม Stockholm Act, ค.ศ. ๑๙๖๗ ในภาคสารบัญญัติเลย ดังนั้นจึงนำพิจารณาถึงสิทธิในการทำซ้ำในระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ ตาม Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ เท่านั้น ซึ่งสิทธิในการทำซ้ำในระบบนี้ก็มีลักษณะคล้ายกันกับระบบออกใบอนุญาตทำการแปลนั่นเอง แต่มีรายละเอียดบางประการที่แตกต่างกันเล็กน้อยซึ่งสิทธิในการทำซ้ำในระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน (เฉพาะ Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖) และระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา สามารถนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกันได้ดังนี้ คือ

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการทำซ้ำ

<u>หัวข้อ</u>	<u>ระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน</u> (Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖)	<u>ระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ</u> (ภาคผนวกของParis Act, ค.ศ. ๑๙๓๑)
๑. <u>ผู้อนุญาต</u>	- มีกล่าวไว้ แต่จะ หมายความว่าถึงคนสัญชาติไทย	- คนสัญชาติไทย (ม. ๒ (๒) (a))
๒. <u>ทำซ้ำงาน</u>	- งานที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ หรือวิทยสารที่มีชื่อเรื่องที่แต่ง เป็นตอนติดต่อกัน และรวมถึง นิทานควย (ม. ๑ วรรค ๔) <u>หมายเหตุ</u> ในที่นี้จะไม่พูดถึงงาน ที่แต่งเป็นตอนติดต่อกัน ซึ่งรวม ถึงนิทานควย เพราะงาน ดังกล่าวได้รับความคุ้มครอง ในเรื่องของสิทธิในการทำซ้ำ ไว้แล้ว และงานที่เป็น บทความอภิปรายทางการเมือง ข่าวประจำวัน หรือข่าวสาร เบ็ดเตล็ด ก็เช่นกัน เพราะ ไม่ได้รับความคุ้มครอง แมว่า จะมีการห้ามไว้ก็ตาม	- งานที่โฆษณาโดยการพิมพ์ หรือรูปแบบอื่นที่คล้ายคลึง กัน (ม. ๒ (๑))

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการทำซ้ำ (ต่อ)

หัวข้อ	ระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน (Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖)	ระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ (ภาคผนวกของ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๓๑)
๓. <u>วัตถุประสงค์</u>	- มิได้กล่าวไว้ จึงหมายความว่า ถึง การทำซ้ำเพื่อวัตถุประสงค์ ประสงค์ทุกประเภท	- ไซ้สำหรับระบบที่เกี่ยวข้องกับ การสอน (ม. ๓ (๒) (a))
๔. <u>เงื่อนไข</u>	๑. ผู้สร้างสรรค์หรือบรรณาธิการ ไม่ได้แสดงไว้ในหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารนั้นว่าไม่อนุญาต ให้ทำซ้ำ ๒. การแสดงการห้ามนี้ ในกรณี ของนิตยสาร การเพียง ห้ามไว้ในตอนต้นของแต่ละ ฉบับก็เป็นการเพียงพอแล้ว (ม. ๑ วรรค ๔)	- โดยการขอรับใบอนุญาตทำซ้ำ จากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ และ ใบอนุญาตจะได้รับก็ต่อเมื่อ ๑. ไม่เคยมีการพิมพ์สำเนา จำหน่ายจ่ายแจกใน ประเทศแคว้นสาธารณชน ทั่วไป หรือในระบบที่ เกี่ยวกับการสอนในราคา ที่เป็นธรรมตามปกติการ แลกเปลี่ยนในประเทศ สำหรับงานที่คล้ายคลึงกัน หรือมีแต่จำกัดจำหน่ายหมดไป แล้วเป็นเวลา ๖ เดือน (ม. ๓ (๒) (b)) ๒. ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของ ลิขสิทธิ์ หรือไม่สามารถหา เจ้าของลิขสิทธิ์พบ (ม. ๔ (๑))

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการทำซ้ำ (ต่อ)

หัวข้อ	ระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน (Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖)	ระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ (ภาคผนวกของ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๓๑)
		<p>๓. ในขณะที่เดียวกันก็ได้แจ้งแก่ ศูนย์ข่าวสารลิขสิทธิ์แห่งชาติ หรือระหว่างประเทศของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณางานนั้น (ม. ๔ (๑))</p> <p>๔. ในกรณีที่มาเจ้าของลิขสิทธิ์ ไม่พบ ต้องส่งสำเนาคำขอ อนุญาตแก่ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา และ แก่ศูนย์ข่าวสารลิขสิทธิ์ (ม. ๔ (๒))</p> <p>๕. การโฆษณางานแปลจะได้รับ เฉพาะสำหรับการทำซ้ำเพื่อ โฆษณาในภาษาไทยโดยชอบ (ม. ๓ (๖))</p> <p>๖. ภายหลังสิ้นสุดระยะเวลา ก) ๕ ปี นับแต่วันที่ได้มีการ โฆษณาเป็นครั้งแรก สำหรับงานทั่วไป (ม. ๓ (๓)) และ ๓ เดือน นับ แต่วันที่ได้ออกส่งสำเนาคำขอ อนุญาต (ม. ๓ (๔) (๖))</p>

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการทำซ้ำ (ต่อ)

หัวข้อ	ระบบทบทวนสิทธิเฉพาะงาน (Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖)	ระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ (ภาคผนวกของ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๓๑)
		<p>ข) ๓ ปี นับแต่วันที่ตีพิมพ์ โฆษณาเป็นครั้งแรก สำหรับงานวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ และวิทยาศาสตร์ กายภาพ (ม. ๓ (๓)(i)) และ ๖ เดือน นับแต่วันที่ จัดส่งสำเนาทำซ้ำออก (ม. ๓ (๔) (a))</p> <p>ค) ๗ ปี นับแต่วันที่ตีพิมพ์ โฆษณาเป็นครั้งแรก สำหรับหนังสืออ่านเล่น ดนตรี และหนังสือศิลปะ (ม. ๓ (๔) (b))</p> <p>- สำหรับใบอนุญาตเมื่อได้รับ จะ มีขอบเขต ดังนี้ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ทำซ้ำและโฆษณาได้เฉพาะ ครั้งนั้น ๆ (ม. ๓ (๒) (b)) ๒. โฆษณาได้เฉพาะในการพิมพ์ หรือรูปแบบอื่นที่คล้ายคลึงกัน (ม. ๓ (๓) (a))

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการทำซ้ำ (ต่อ)

หัวข้อ	ระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน (Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖)	ระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ (ภาคผนวกของ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๓๑)
		<p>๓. จะไม่มีสิทธิพิเศษ (ม. ๓ (๑)) หากสำเนาใดถูกจำหน่ายแจกโดยเจ้าของลิขสิทธิ์หรือโดยการรับมอบอำนาจจากเจ้าของลิขสิทธิ์แก่สาธารณชนทั่วไปหรือในระบบที่เกี่ยวกับการสอน ใบอนุญาตจะสิ้นสุดลง แต่สำเนาสำเนาที่มีอยู่จะยังคงจำหน่ายแจกต่อไปได้ (ม. ๓ (๒))</p> <p>๔. ใบอนุญาตจะไม่สามารถโอนต่อไปได้ (ม. ๓ (๑))</p> <p>๕. จะสามารถจำหน่ายแจกได้เฉพาะภายในอาณาเขตของประเทศ (ม. ๔ (๔) (a) และ (b) และสำเนา งานจะต้องมีคำประกาศให้จำหน่ายแจกเฉพาะภายในประเทศด้วย (ม. ๔ (๕))</p>

ตารางเปรียบเทียบสิทธิในการทำซ้ำ (ต่อ)

หัวข้อ	ระบบทรัพย์สินเฉพาะงาน (Paris Act, ค.ศ. ๑๘๘๖)	ระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ (ภาคผนวกของ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๓๑)
๕. <u>กรรมสิทธิ์</u>	- จะต้องอ้างที่มาควย (ม. ๑ วรรค ๔)	๑. สำเนาทำซ้ำจะต้องปรากฏชื่อของผู้สร้างสรรค์ (ม. ๔ (๓)) ๒. จะต้องรับรองการทำซ้ำว่าถูกต้องโดยบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน (ม. ๔ (๖) (B)) ๓. สำเนาทำซ้ำจะต้องแสดงชื่อเดิม (ม. ๔ (๓)) ๔. ใบอนุญาตทำซ้ำจะไม่ได้รับหากผู้สร้างสรรค์ได้ถอนสำเนางานนั้นทั้งหมดคืน (ม. ๓ (๔) (d))
๖. <u>ค่าตอบแทน</u>	- ไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทน	๑. ค่าตอบแทนจะต้องเป็นกรรมเทียบได้กับมาตรฐานของค่าตอบแทนของการอนุญาตตามปกติ (ม. ๔ (๖) (a) (i)) ๒. เจาหน้าที่ผู้มีอำนาจจะต้องดำเนินการให้ได้ผลโดยการชี้แจงกลไกระหว่างประเทศ รับรองการส่งค่าตอบแทนในอัตราสากล (ม. ๔ (๖) (a) (i))

จากข้อพิจารณาเปรียบเทียบสิทธิในการทำซ้ำระหว่าง ระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน กับระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ จะทำให้เห็นได้ว่า แม้ระบบบทบัญญัติเฉพาะงานได้บัญญัติ สิทธิในการทำซ้ำเฉพาะงานที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร แต่ก็มีเงื่อนไขค่อนข้างมาก คงมีเฉพาะการแสวงหาการห้ามมิให้ทำซ้ำของผู้สร้างสรรค์หรือบรรณาธิการ ซึ่งหากมีการห้าม ดังกล่าวไว้ก็ไม่อาจทำงานนั้นได้ และการแสวงหาการห้ามนี้ก็ไม่ใช่ว่าจะทำใ้ยากแต่ ประการใด ดังนั้นยอมเป็นการลำบากที่จะทำซ้ำโดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของ ลิขสิทธิ์ แต่สำหรับสิทธิในการทำซ้ำในระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำนั้น แม้ว่าจะทำได้ เฉพาะวัตถุประสงค์ใช้ในระบบเกี่ยวกับการสอน และเสียดลิขสิทธิ์ และมีเงื่อนไขการ ออกใบอนุญาตอย่างมากมาย ตลอดจนอาจได้รับการชดเชยจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ด้วยการ ทำสำเนาจำหน่ายแจกสู่สาธารณชนหรือในระบบเกี่ยวกับการสอนจะทำให้ใบอนุญาตสิ้นสุด ลงทันที แต่ก็มีข้อดีกว่าระบบบทบัญญัติเฉพาะงานอยู่ตรงที่ สามารถใช้กับงานทุกประเภทที่ โฆษณาด้วยการพิมพ์หรือในรูปแบบอื่นที่คล้ายคลึงกัน เช่น หนังสือวิชาการ หรือหนังสือ อ่านเล่น ฯลฯ ย่อมสามารถกระทำใ้คด้วยการขอรับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ทั้งระยะเวลาที่จะสามารถได้รับอนุญาตให้ทำซ้ำก็ไม่นาน เพียงระยะเวลา ๓ ปี ๕ ปี หรือ ๗ ปี แล้วแต่ประเภทของงาน จึงเห็นได้ว่า สิทธิในการทำซ้ำในระบบออกใบ อนุญาตทำซ้ำ มีข้อดีกว่าระบบบทบัญญัติเฉพาะงาน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

๒. อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล สิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนังสือตามอนุสัญญาลิขสิทธิ์นี้ พอดีที่จะได้ ๒ ระบบด้วยกัน คือ ระบบบทบัญญัติทั่วไป ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ ทวิ ของ อนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๓๑ และระบบบทบัญญัติสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ตามที่ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ จัตวา ของอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๓๑ ซึ่งเป็นบทบัญญัติ พิเศษที่อนุญาตให้ประเทศกำลังพัฒนาใช้สิทธิในการทำซ้ำแบบนี้ โดยมีสาระสำคัญคล้ายกันกับ ระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำ ตาม Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ ผู้ทำซ้ำจะสามารถทำงาน ที่โฆษณาด้วยวิธีการพิมพ์หรือรูปแบบอื่นที่คล้ายคลึงกัน เพื่อใช้ในระบบที่เกี่ยวกับการสอน ด้วยการขอรับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจภายใต้เงื่อนไขและระยะเวลาตามที่ อนุสัญญา ลิขสิทธิ์สากลได้กำหนดไว้ ซึ่งมีระยะเวลาอย่างมากเพียง ๓ ปี ๕ ปี หรือ ๗ ปี ตามแต่ ประเภทของงาน และต้องจ่ายค่าตอบแทนตามที่กำหนดไว้เป็นธรรมเนียม จึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติของ

สิทธิในการทำซ้ำในระบบนี้มีชื่อสำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่จะนำงานจากต่างประเทศมาทำซ้ำ แต่คามระบบที่เป็นบทบัญญัติทั่วไปนั้นเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้สร้างสรรค์ที่จะให้ผู้อื่นทำซ้ำงานของตนตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ซึ่งไม่เป็นการเอื้ออำนวยต่อประเทศกำลังพัฒนาประการใด

ในเรื่องสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนึ่งสื่อตามอนุสัญญาทั้งสองฉบับ คือ อนุสัญญาเบอร์น และอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ตามที่พิจารณาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่า ในระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำของอนุสัญญาเบอร์นเป็นสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนึ่งสื่อที่มีชื่อที่สุดในระบบต่าง ๆ ของสิทธิในการทำซ้ำของอนุสัญญาเบอร์น ส่วนกานอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากลนั้น ก็มีระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนาเป็นสิทธิในการทำซ้ำซึ่งหนึ่งสื่อที่มีชื่อที่สุด และคามระบบทั้งสองต่างก็มีลักษณะคล้ายคลึงกันเกือบทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากการร่างร่วมกันระหว่าง WIPO และ UNESCO จึงไม่เป็นปัญหาในการเลือกใช้ระหว่างอนุสัญญาทั้งสองเพราะต่างก็มีชื่อที่พอ ๆ กัน

ก. ข้อสังเกต จากการพิจารณาเปรียบเทียบหาข้อดีของบทบัญญัติในระบบสิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนึ่งสื่อ จะเห็นได้ว่า คามอนุสัญญาทั้งสองมักจะมีบทบัญญัติถึงสิทธิของคนของประเทศหนึ่งจะสามารถทำการแปลหรือทำซ้ำในงานสร้างสรรค์ของอีกประเทศหนึ่ง ดังนั้นการพิจารณาหาข้อเสียจึงมักจะมองไปในรูปของการหาประโยชน์จากการแปลหรือการทำงานต่างประเทศ และพยายามหาสิทธิในการแปลและการทำซ้ำในระบบที่สะดวกที่จะทำการแปลหรือทำซ้ำ และข้อพิจารณาดังกล่าวข้างต้นก็มีลักษณะทำนองเดียวกัน หากพิจารณาให้ดี โดยหลักของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศมักจะเป็นไปในรูปของการต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน ซึ่งก็หมายความว่าระบบของสิทธิในการแปลทำให้คนสัญชาติของคนใดประโยชน์ แต่ในทางกลับกันคนสัญชาติอื่นก็จะสามารถทำการแปลงานของตนได้ในระบบเดียวกัน ซึ่งหากทำการแปลได้สะดวกก็ย่อมจะถูกทำการแปลได้สะดวกด้วย เว้นแต่จะเป็นสิทธิในการแปลและการทำซ้ำในระบบออกใบอนุญาตหรือระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งอนุสัญญาใดสงวนสิทธิไว้เฉพาะประเทศกำลังพัฒนาเท่านั้น ประเทศอื่นที่มีขประเทศกำลังพัฒนา หากจะทำการแปลหรือทำซ้ำงานของประเทศกำลังพัฒนา ก็ไม่อาจที่จะใช้ระบบออกใบอนุญาตหรือบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนาได้ ซึ่งเนื่อง

จากหลักที่ว่าประเทศพัฒนาแล้วบางประเทศโดยอมสละสิทธิบางประการแก่ประเทศกำลังพัฒนานั้นเอง จากหลักดังกล่าวทั้งหมดนี้ หากจะพิจารณาถึงความเหมาะสมที่จะนำสิทธิในการแปลหรือการทำซ้ำซึ่งหนังสือในระบบปภิคมาใช้กับประเทศหนึ่ง ก็จำต้องที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงของการแปลหรือการทำซ้ำซึ่งหนังสือต่างประเทศ

สำหรับประเทศไทยจะเห็นได้ว่า ในข้อเท็จจริงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องใช้งานต่างประเทศมาใช้ในการพัฒนาประเทศ และการทำงานของประเทศไทยมักจะเป็นไปในรูปของการแปลหนังสือ เนื่องจากประเทศไทยมีความสันตติภาษาต่างประเทศน้อยมาก อันเกิดจากอุปนิสัยของคนไทยและความเป็นอิสระของประเทศเป็นประเทศที่มีภาษาเป็นของตนเอง การทำการแปลหนังสือนี้คือทำการแปลหนังสือต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนวนิยาย หรือหนังสือวิชาการ และในทางตรงข้ามหนังสือภาษาไทยได้รับการแปลเป็นภาษาต่างประเทศน้อยมาก เมื่อเทียบกับการแปลงานต่างประเทศ ดังที่ปรากฏที่ประเทศไทยจะต้องพิจารณาทหาทางที่จะนำระบบสิทธิในการแปลที่เอื้ออำนวยต่อการแปลงานต่างประเทศให้มากที่สุด^๑ และสิทธิในการแปลตามที่อนุสัญญาเบอร์นีที่เอื้ออำนวยต่อการแปลงานมากที่สุดก็คือระบบสิทธิ ดังเหตุผลที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้น สำหรับในด้านของการทำซ้ำ อาจจะกล่าวได้ว่ามีความจำเป็นในประเทศไทยน้อย เพราะความต้องการหนังสือต่างประเทศของคนไทยมีน้อยมาก และส่วนใหญ่มักจะซื้อไม่อาจจะเป็นการซื้อในเมืองไทยหรือในต่างประเทศ ปัญหาที่หากจะมีก็คงเป็นจำพวกพจนานุกรม และหนังสือในชั้นเรียน แต่อย่างไรก็ตามความต้องการของประเทศไทยก็ยังน้อย ไม่คุ้มกับการทำซ้ำทางออกมักจะเป็นการซื้อเอา ซึ่งราคาอาจจะแพงไปบ้าง สำหรับทางที่จะถูกทำซ้ำนั้นดูเหมือนว่าจะเป็นไปได้ยากมาก หากจะเป็นไปได้ก็คงเป็นหนังสือที่ได้จัดทำขึ้นเป็นภาษาต่างประเทศ แต่สำหรับหนังสือภาษาไทยคงจะเป็นไปไม่ได้ เพราะภาษาไทยไม่แพร่หลายนอกจากอยู่ในประเทศไทยเท่านั้น อย่างไรก็ตามหากเปรียบเทียบถึงการทำข้างานต่างประเทศกับการถูกทำข้างานของไทยแล้ว การทำข้างานต่างประเทศจะมีมากกว่า ซึ่งปัญหานี้ไม่ค่อยมีความสำคัญที่จะเลือกใช้สิทธิในการทำซ้ำแต่ประการใด หากมีความจำเป็นที่จะต้องเลือกใช้ระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา เพราะจะได้รับประโยชน์จากการทำซ้ำมากกว่า และก็ไม่ทำให้เสียสิทธิในการทำข้างานของประเทศไทยแต่อย่างใด แมว่าในระบบนี้จะเป็นการทำซ้ำได้เฉพาะการทำที่มีวัตถุประสงค์ใช้ในระบบเกี่ยวกับการสอน แต่ก็มี

ความหมายกว้างมาก ดังที่เคยกล่าวมาแล้ว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักพิมพ์ที่จะขอ อนุญาตทำการพิมพ์หนังสือเรียนหรือหนังสืออื่นใดถูกกว่าเดิม ซึ่งหากประเทศไทยมีความ ประสงค์ที่จะใช้สิทธิในการแปลในระบบสิทธิบัตร และสิทธิในการทำซ้ำในระบบออกใบอนุญาต ทำซ้ำ ก็สามรถจะทำได้ด้วยการสมัครเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาเบอร์น ฉบับ Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ ในภาคสารบัญญัติ ซึ่งพร้อมกันนี้ก็ขอใช้สิทธิตามที่บัญญัติไว้ในภาคผนวก เฉพาะสิทธิในการทำซ้ำ ส่วนสิทธิในการแปลประเทศไทยยังคงขอสงวนสิทธิในการแปล โดยสิทธิในการแปลในระบบสิทธิบัตร โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ ของ ภาคผนวกท้าย Paris Act, ค.ศ. ๑๙๗๑ ซึ่งได้บัญญัติไว้ ความว่า

ประเทศที่คู่สิทธิทำคำประกาศว่าจะขอใช้ประโยชน์ตาม มาตรา ๒ อาศัย บพบัญญัติต่อไปนี้เป็นแทนในเวลาที่ยุติยานันหรือภาคยานุวัติ คือ

(๑) หากเป็นประเทศตามมาตรา ๓๐ (๒) (a) คือประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาที่ ได้ให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติอนุสัญญาดังนี้ อาจยังคงรักษาประโยชน์สงวน ของคนที่ได้ทำไว้ก่อนได้ โดยจะต้องทำคำประกาศเพื่อการนี้ ในเวลาที่ยื่นเอกสาร ให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติ ทำคำประกาศภายใต้บทบัญญัติดังกล่าว เกี่ยวกับสิทธิในการ แปล ...

ข้อพิจารณาดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นข้อพิจารณาเฉพาะอนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม สำหรับทางกานอนุสัญญาสิทธิสาถลนี้ เมื่อพิจารณา ความขอเท็จจริงและความจำเป็นข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าในระบบของสิทธิในการแปลนี้มีอยู่ สองระบบที่มีข้อดีข้อเสียพอ ๆ กัน กล่าวคือ ระบบบทบัญญัติเฉพาะงานเขียน และระบบ บทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา แต่อย่างไรก็ตามสิทธิในการแปลทั้งสองระบบ นี้ต่างมีข้อดีระบบของสิทธิในการแปลในระบบสิทธิบัตร สำหรับในกานของสิทธิในการทำซ้ำ นี้ ดังที่ไคกล่าวไว้แล้วว่า ระบบที่เอื้ออำนวยต่อประเทศไทยที่จะทำทำงานต่างประเทศมาก ที่สุด ก็คือ ระบบบทบัญญัติยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งระบบนี้ก็มีลักษณะคล้ายกันกับ ระบบออกใบอนุญาตทำซ้ำของอนุสัญญาเบอร์น สิทธิในการแปลและการทำซ้ำซึ่งหนังสือที่เอื้อ อำนวยต่อประเทศไทยของอนุสัญญาสิทธิสาถลนี้ หากพิจารณาจะเห็นได้ว่า มีลักษณะที่ยัง มีข้อดีน้อยกว่าอนุสัญญาเบอร์น และเนื่องจากประเทศไทยมิได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาสิทธิ สาถล จึงยังไม่จำเป็นต้องนำระบบของสิทธิในการแปลและการทำซ้ำดังกล่าวมาใช้

เว้นแต่ว่าประเทศไทยจะขยายวงของลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศออกไป ซึ่งหากเป็นดังกล่าวนี การบัญญัติกฎหมายภายในก็จะคงใช้ขอบัญญัติของกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวียมาเป็นแนวทาง เพราะได้บัญญัติให้ความคุ้มครองงานต่างประเทศเป็น ๒ ประเภท คือ งานต่างประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเบอร์น กับงานต่างประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากลแต่มิได้เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาเบอร์น ทั้งนี้เนื่องจากอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ (๑) ของอนุสัญญาลิขสิทธิ์สากล ค.ศ. ๑๙๓๑ ความว่า "อนุสัญญานี้จะไม่มีผลกระทบต่อพันธบัตรของอนุสัญญาเบอร์นเพื่อการคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม หรือสมาชิกของสหภาพที่ได้จัดตั้งขึ้นตามอนุสัญญาดังกล่าว"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย